

# Informasjonskrig i det 21. århundret:

*En studie av prorussiske og antivestlige  
narrativ i postsovjetiske stater, med vekt på  
Moldova*

Oda Strand Marchand



Masteroppgave ved Institutt for statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

November 2020

Antall ord: 35 374



# **Informasjonskrig i det 21. århundret:**

*En studie av prorussiske og antivestlige  
narrativ i postsovjetiske stater, med vekt på  
Moldova*

Oda Strand Marchand\*

© Oda Strand Marchand

2020

Informasjonskrig i det 21. århundret

Oda Strand Marchand

<http://www.duo.uio.no/>

Antall ord: 35 374

# Sammendrag

«Russisk informasjonskrig» er et begrep benyttet i vestlige medier og organisasjoner i dag. Forskningsfeltet jeg redegjør for i denne oppgaven, hviler på en forutsetning om at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje. Oppgavens bidrag er å undersøke denne forutsetningen, og å videreutvikle teori som beskriver russisk informasjonskampanje, med utgangspunkt i Mark Galeottis kategori, *state capture*.

For å undersøke forutsetningen, kartlegger jeg prorussiske og antivestlige narrativ i fem postsovjetiske stater i området mellom Russlands og EUs innflytelsessfære. Det gjør jeg ved å undersøke forskjeller mellom *kremltilknyttede* og *kremluavhengige* russiske aviser. Jeg finner at enkelte kremltilknyttede aviser i høyere grad inneholder prorussiske og antivestlige narrativ. Undersøkelsen gir ingen entydig indikasjon på en *kreml effekt*.

For å videreutvikle teori innenfor feltet russisk informasjonskampanje, studerer jeg kremltilknyttede medier i Moldova. Det empiriske grunnlaget for teoriens videreutvikling styrker jeg ved å ettergå NATO StratComs forskning på hvilke narrativ som produseres i *kremltilknyttede* russiskspråklige medier i Moldova. Mine funn bekrefter tre av fire narrativ vist i tidligere forskning. Disse benytter jeg til å videreutvikle teori om hvordan informasjonskampanjene utspiller seg i Moldova og i land i kategorien *state capture*. Jeg fant basert på funnene fra Moldova at det viktigste narrative i denne kategorien er prorussisk, og består i promoteringen av sovjetisk nostalgi og idéen om en felles russisk verden. De to andre narrative er i hovedsak antivestlige. Det ene fremstiller USA og NATO som aggressive. Det andre narrative hevder EU går i oppløsning, og vinkler dollaren og euroen negativt.

Oppgavens empiriske grunnlag produseres gjennom kvantitativ tekstanalyse på 14.000 russiske avisartikler gjennom strukturerte emnemodeller.

Avisartiklene kan deles per e-post: [odasma@student.sv.uio.no](mailto:odasma@student.sv.uio.no). R-scriptene er tilgjengelige på min githubkonto: <https://github.com/odamarchand>

# Forord

Denne oppgaven har blitt noe av takket være Solveig Bjørkholt, som har vært en enorm støtte gjennom en veldig tøff tid. Solveig har lært meg R og revidert oppgaven. Det var Martin Moldand som foreslo å analysere russisk media. Denne oppgaven ville ikke blitt et produkt å være over hvis det ikke var for revisjonene til Nicolai Fredrik Weinstock, Søren Bragdø og spesielt Nora Winger Heggelund. Jeg føler meg privilegert som har mennesker rundt meg som vil meg så vel.

Uten entusiasmen til Professor Bjørn Høyland, ville jeg aldri startet prosjektet. Høyland overtalte meg til å ta faget STV4020H. Jeg takker Dr. Zoltán Fazekas og biveileder Dr. Martin Søyland, den kuleste seminarlederen på instituttet, for å ha innført et så hipt fag på vårt institutt.

ILOS har gitt meg språk- og områdeforståelsen jeg trengte. Universitetslektor Trond Gunnar Nordenstam har leiet meg i lillefingeren gjennom halvparten av min bachelor i russisk, tatt i forbindelse med denne masteroppgaven. Takk til hovedveileder på samme institutt, Dr. Johannes Due Enstad.

# Innholdsfortegnelse

Informasjonskrig i det 21. århundret:.....	3
Sammendrag.....	4
Forord.....	5
Innholdsfortegnelse.....	6
1 Innledning.....	1
1.1 Problemstilling.....	2
1.2 Teori.....	3
1.3 Metode og data.....	4
1.4 Disposisjon.....	5
2 Bakgrunn.....	6
2.1 Den unipolare verdensordenen.....	6
2.2 Russland slår tilbake: russiske strategiske mål.....	9
2.3 Informasjonskampanjenes virke.....	12
2.4 Utfordringer for forskningsfeltet.....	15
2.5 Oppsummering av bakgrunn og motiv for den russiske informasjonskampanjen... ..	17
3 Teori.....	19
3.1 Myk makt som forutsetning for å forstå russiske <i>aktive tiltak</i> .....	19
3.2 Galeottis teori for informasjonsbruk.....	21
3.2.1 Teoretisk rammeverk.....	21
3.2.2 Kategorier i rammeverket.....	24
3.2.3 Rammeverket har behov for empirisk testing.....	26
3.2.4 Kategorien state capture.....	27
3.2.5 Galeottis modell utvides med ett land til: Moldova.....	28
3.2.6 Oppsummering.....	34
3.3 StratComs rapport om prorussiske, antivestlige narrativ i Moldova.....	34
3.3.1 Oppsummering.....	37
4 Data.....	38
4.1 Land.....	38
4.2 Aviser.....	40
4.3 Oppsummering.....	42
5 Metode.....	43

5.1	Strukturert emnemodellering.....	43
5.1.1	Tolkning av emnene .....	45
5.1.2	Forutsetninger for strukturert emnemodellering .....	46
5.1.3	K-tester og antall emner i temamodellen .....	47
5.2	Operasjonalisering.....	50
5.2.1	Oppgavens første forskningsspørsmål .....	50
5.2.2	Oppgavens andre forskningsspørsmål.....	53
5.3	Empiriske forventninger.....	55
5.3.1	Oppgavens første forskningsspørsmål .....	55
5.3.2	Oppgavens andre forskningsspørsmål.....	56
5.4	Oppsummering .....	57
6	Analyse.....	58
6.1	En sammenlikning av kremltilknyttede mot kremluavhengige aviser .....	59
6.1.1	Diskusjon.....	69
6.1.2	Oppsummering og konklusjon .....	71
6.2	Dybdestudium av moldovske kremltilknyttede avisartikler.....	72
6.2.1	En analyse av Komsomolskaya Pravda og Sputnik i Moldova.....	73
6.2.2	Samsvarer emnemodellen med StratCom-rapporten?.....	94
6.2.3	Oppsummering og konklusjon .....	103
7	Diskusjon.....	107
7.1	Hvordan kan studien bidra til å forstå russisk informasjonskampanje?.....	107
7.2	Studiens styrker og svakheter.....	111
7.2.1	Målevaliditet.....	111
7.2.2	Indre validitet .....	112
7.2.3	Ytre validitet.....	114
7.2.4	Reliabilitet .....	115
7.2.5	Oppsummering .....	116
8	Konklusjon .....	117
	Litteraturliste .....	120
	Vedleggsliste .....	134

Figur 3.1: Sårbarhet overfor russiske informasjonskampanje.....	22
Tabell 3.1: Moldovas plassering på dimensjon 1 (The Fund For Peace, 2017-2019).....	29
Tabell 3.2: Svar i prosent på spørsmålet: «Virker Russland å være en trussel?» .....	31
Tabell 3.3: Svar i prosent på spørsmålet: «Bør Moldova vedlikeholde bånd til EU eller Russland?» .....	31
Tabell 3.4: Svar i prosent på spørsmålet: «Vesten bør balanseres av et sterkt Russland?» .....	32
Tabell 3.5: Illustrasjon av Moldovas plassering i modellen* .....	32
Figur 5.1: K-test forventning 1 - Illustrerer usikkerheten ved en av testene, K= 15, 25.....	48
Figur 5.2: K-test for forventning 2 illustrerer usikkerheten ved test 3, K= 35, 37 og 40.....	49
Tabell 5.1: Illustrerer likheter og forskjeller mellom et utvalg politiske temaer i temamodell K=35 og K=37.....	49
Tabell 5.2: Indikatorer for avishusenes grad av kremltilknytting .....	50
Tabell 5.3: Oversikt over datagrunnlaget .....	52
Tabell 5.4: Operasjonaliseringer av teksten til StratComs beskrivelse av de ulike narrativene som eksisterer i prorussiske medier i Moldova .....	54
Tabell 5.5.: Avisenes tilknytning til Kreml og tidsperiode .....	56
Tabell 6.1: Emne 24 - Strid mellom USA og Russland .....	60
Figur 6.1: Effektestimat for kremltilknyttede medier og kremluavhengige medier, emne 24, strid mellom USA og Russland, kontrollert for land .....	61
Tabell 6.2: Konfidensintervaller tilegnet emne 24, Kovariat: Kreml 0 og Kreml 1 .....	61
Figur 6.2: Den relative forskjellen over land i emne 24, strid mellom USA og Russland.....	62
Tabell 6.3: Konfidensintervaller tilegnet emne 24 strid mellom USA og Russland, Kovariat: Land.....	62
Figur 6.3: Kremleffekt kontrollert for avis: avisenes relative forskjell i effektestimat på emne 24. ....	63
Tabell 6.4: Konfidensintervaller tilegnet emne 24, kovariat: aviser .....	63
Tabell 6.5: Emne 6, Seiersdagen .....	65
Figur 6.4: Effektestimat for kremltilknyttede aviser og kremluavhengige aviser, for emne 6 Seiersdagen, kontrollert for land .....	66
Tabell 6.6: Konfidensintervaller tilegnet emne 6, seiersdagen, kontrollert for land.....	66
Konfidensintervaller tilegnet Seiersdagen, emne 6. Kovariat: Aviser .....	67
Figur 6.5: Emne 6, Seiersdagen sine estimater for 11 aviser, kontrollert for land.....	67
Tabell 6.7: Emne 6, Seiersdagen sine estimater for 11 aviser, kontrollert for land .....	67
Tabell 6.8: Politisk relevante emner i Moldova .....	74
Sortering .....	74
Figur 6.6: Illustrasjon av emnenes fordeling, K=37.....	74
Tabell 6.10: Kyberrommet – hyppige og særegne ord.....	76
Figur 6.7: Effektestimat for emne 27, Kyberrommet / «Cyber Space» .....	76
Tabell 6.11: Konfidensintervaller tilhørende emne 27, Kyberrommet / «Cyber Space».....	76
Tabell 6.12: Emne 15, Sovjetnostalgi – hyppige og særegne ord .....	77
Figur 6.8: Effektestimat for emne 15, Sovjetnostalgi .....	77
Tabell 6.13: Konfidensintervaller tilhørende emne 15, Sovjetnostalgi.....	77
Tabell 6.14: Seiersdagen – hyppige og særegne ord.....	78
Figur 6.9: Effektestimat for emne 20, Seiersdagen og russisk storhet.....	79



Tabell 6.15: Konfidensintervaller tilhørende emne 20, Seiersdagen og russisk storhet .....	79
Tabell 6.16: Emne 10, Soldater reddes – Særegne og hyppige ord .....	80
Figur 6.10: Effektestimat for emne 10, Soldater reddes .....	80
Tabell 6.17: Konfidensintervaller tilhørende emne 10, Soldater reddes.....	80
Tabell 6.18: Emne 2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur – Særegne ord og sensur.....	82
Figur 6.11 Effektestimat for emne 2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur .....	82
Tabell 6.19: Konfidensintervaller tilhørende emne 2, Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur	82
Tabell 6.20: Emne 36, Transnistria – Hyppige og særegne ord.....	83
Figur 6.11: Effektestimat for emne 36, Transnistria .....	84
Tabell 6.21: Konfidensintervaller tilegnet emne 36, Transnistria.....	84
Tabell 6.22 - Emne 9, styr unna euroen – Hyppige og særegne ord .....	85
Figur 6.12: Effektestimat for emne 9, Styr unna euroen.....	85
Tabell 6.23 - Konfidensintervaller tilegnet emne 9, Styr unna euroen .....	85
Tabell 6.24: Emne 23, Styr unna Euroen – Hyppige og særegne ord.....	86
Figur 6.13: Effektestimat for mne 23, EUs undergang .....	86
Tabell 6.25: Konfidensintervaller tilegnet emne 23, EU går i oppløsning .....	87
Tabell 6.26: Emne 16, Geopolitisk kniving – Hyppige og særegne ord. ....	88
Figur 6.14: Effektestimat for emne 16 Geopolitisk kniving .....	88
Tabell 6.27: Konfidensintervaller tilegnet emne 16, Geopolitisk kniving.....	88
Tabell 6.28, Emne 34, Handelskrig - Hyppige og særegne ord. ....	90
Figur 6.15: Effektestimat for emne 34, Handelskrig.....	90
Tabell 6.29: Konfidensintervaller tilegnet emne 34.....	90
Tabell 6.30: Emne 33 Svartehavet - Hyppige og særegne ord.....	92
Figur 6.16: Effektestimat for emne 33, Svartehavet .....	92
Tabell 6.31: Konfidensintervaller tilegnet emne 33 Svartehavet.....	92
Tabell 6.32: De 11 relevante emneandelene sortert i synkende rekkefølge.....	93
Tabell 6.33: Emner som støttes og ikke støttes, Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi .....	96
Tabell 6.34 Delnarrativ som støttes og ikke støttes, Føderasjonsløsning for etnisk likeverd..	98
Tabell 6.35 Delnarrativ som støttes og ikke støttes: En russisk tollunion er bedre enn EU- medlemskap.....	100
Tabell 6.36 Delnarrativ som støttes og ikke støttes, NATO og Romania truer freden .....	102
Tabell 6.37 Emnenes tilknytning til StratComs tre bekreftede narrativ.....	105
Figur 7.1: Sårbarhet overfor russiske informasjonskampanje (Galeotti, 2017: 7-8).....	109

## Forkortelser

CIS – Samveldet av uavhengige stater

EAEC - Det eurasiske økonomiske fellesskap

EBRD - Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling

EU – Den europeiske union

ILOS – Institutt for områdestudier og europeiske språk

KGB - Komiteen for statlig sikkerhet, Комитет государственной безопасности

NATO - North Atlantic Treaty Organization / l'Organisation du Traité de l'Atlantique Nord

NATO StratCom - NATO Strategic Communications Centre of Excellence

USAID - U.S. Agency for International Development

FNE - Stiftelsen for eurasisk arv, Фонд «Наследие Евразии» ФНЕ

Språkrådets retningslinjer<sup>1</sup> er benyttet som veiledning for transkripsjon av kyrillisk.

---

<sup>1</sup> Se vedlegg 10

# 1 Innledning

Dagens Russland er en sterk geopolitisk aktør, og annekteringen av Krim-halvøya i 2014 har bevist at Russland har egeninteresser i Europas postsovjetiske stater og er villig til å vise sin styrke når stater truer Russlands posisjon i området. De baltiske statene, Ukraina og Moldova og har en sovjetisk historie, men er i dag relevante for hva EU anser som sin interessesfære<sup>2</sup>. Ukraina og Moldova virket å bevege seg mot EU-integrasjon, men EUs maktposisjon og innflytelse i regionen står i dag overfor utfordringer. Økte spenninger, nasjonalisme og EU-skepsis i *Visegradstatene*<sup>3</sup> er et av aspektene som kaper hodebry for Brussel i kjølvannet av Brexit (Kazharski, 2018: 754-756).

I Moldova ligger den prorussiske utbryterstaten Transnistria, hvor Russland har hatt militær tilstedeværelse siden borgerkrigen i 1992 (Johansson, 2009: 167-171). Frykt for at konflikten i Transnistria skal blusse opp virker å hindre et moldovsk medlemskap i EU og NATO. Den russisk-sympatiserende befolkningen i Transnistria kan derfor hevdes å utgjøre en geopolitisk maktfaktor for Russland, især sett i lys av Russlands inntog i Georgia anno 2008 og Ukraina anno 2014 (Legucka, 2017; Sakwa, Hale, & White, 2014: 220-227). Inntogene skulle ifølge Tsygankov et al. (2018:120-121) hindre landenes integrasjon med vestlige organisasjoner.

Som følge av frykt for ytterligere NATO- og EU-integrasjon inn i tidligere sovjetisk terreng, har russiske myndigheter igangsatt en informasjonskampanje (Clark & Foxall, 2014: 6; Eisentraut & DeLeon, 2018: 2). Informasjonskampanjen skal svekke Vestens innflytelse ved å påvirke og splitte befolkningen i en rekke land (Aro, 2016; Bentzen, 2018; Eisentraut & DeLeon, 2018; Giles, 2016; Litauens sikkerhetsdepartement, 2016; Nicu Popescu et al., 2018; Samadashvili, 2015; The Economist, 2018; US senate, 2018).

---

<sup>2</sup> Jeg gjennomgår land som jeg regner for å være EUs og NATOs interessesfære i oppgavens kapittel 4, Data.

<sup>3</sup> Tsjekkia, Ungarn, Polen og Slovakia

## 1.1 Problemstilling

I denne oppgaven ønsker jeg å studere forekomsten av russiske informasjonskampanjer i utvalgte postsovjetiske stater. Informasjonskampanjer kan potensielt forsterke etniske spenninger og svekke relasjonen til vestlige stater. I land med russiskspråklige utbrytergrupper kan informasjonskampanjer bidra til å vedlikeholde gruppens forhold til Russland. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å bidra til forståelse av hvordan Russland bruker informasjon for å oppnå innflytelse i sin interessesfære. Oppgavens problemstilling er følgende:

*Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser i postsovjetiske stater at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje, og hvordan kan i så fall narrativ fra moldovske aviser bidra til å forstå informasjonskampanjen?*

Denne masteroppgavens formål er å undersøke om det finnes en kremlstyrt informasjonskampanje i postsovjetiske stater, og å bidra til økt forståelse av innholdet i en slik informasjonskampanje. I forskningslitteraturen er det en sentral antagelse at Kreml har igangsatt en kampanje mot flere land i vestlig interessesfære for å øke sin egen innflytelse, og svekke vestens innflytelse. Denne antakelsen er i liten grad undersøkt kvantitativt. Gjennom kvantitativ tekstanalyse tester jeg om prorussiske og antivestlige narrativ<sup>4</sup> i ulik grad forekommer i aviser med forbindelser til Kreml, og medier uten tilknytning til Kreml.

Problemstillingen vil besvares ved å studere to forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet er:

*1. Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje?*

Det er også en målsetning for oppgaven å bidra til økt forståelse av innholdet i en slik informasjonskampanje, ved å videreutvikle Mark Galeottis (2017) teori om strategiske utgangspunkt for russisk informasjonskampanjer i Europa. Teorien plasserer land inn i syv kategorier basert på deres institusjonelle sårbarhet og tilknytning til Russland. Teorien mangler imidlertid forklaring på en av de syv kategoriene, kategorien *state capture*. I samråd

---

<sup>4</sup> Et narrativ defineres i denne oppgaven som historie med underliggende diskurs.

med Mark Galeotti plasserer jeg Moldova inn i denne kategorien. Jeg benytter studier av artikler fra to kremltilknyttede moldovske aviser for å videreutvikle Galeottis teori.

Moldova er svært egnet utgangspunkt for denne oppgaven. Moldova er et viktig land i forbindelse med russiske informasjonskampanje fordi landet ligger ved EUs yttergrenser og har de siste årene vært av økende interesse for EU, samtidig som Russland har interesser i området. Som følge av at Moldova er et godt kasus for å videreutvikle mangelfull teori på feltet er den andre delen av analysen en dybdestudie av narrativene funnet i moldovske kremltilknyttede russiskspråklige aviser. For å forklare hvordan informasjonskampanjen i Moldova ser ut, forankrer jeg analysen i NATOs forskning på aviser som fremmer prorussiske og antivestlige narrativ i Moldova. I så måte er resultatet en empirisk testing av NATO-rapporten. Det andre forskningsspørsmålet er derfor:

2. *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

## 1.2 Teori

Det er per i dag få teoretiske rammeverk som er egnet for å forstå russisk informasjonskampanje i Europa. Mark Galeotti har utviklet en detaljert fremstilling av russiske informasjonskampanjer overfor EU-land (Galeotti, 2017). Galeotti forklarer hvordan Russland tilpasser *narrativ* til forskjellige land basert på to dimensjoner, landenes forhold til Russland og landenes institusjonelle sårbarhet (Galeotti, 2017: 8-9). Basert på disse to dimensjonene plasserer han EU-land innenfor syv forskjellige kategorier, som avgjør strategien Russland benytter mot hvert land. Kategoriene er: *disrupt*, *exploit*, *social capture*, *influence*, *demonise*, *state capture* og *target state*. Teorien mangler imidlertid et empirisk grunnlag for å forklare hvilke narrativ som kan knyttes til kategorien *state capture*, og dermed innholdet i strategien. Moldova er i utgangspunktet ikke inkludert i Galeottis rammeverk, men passer likevel inn i kategorien *state capture*. Jeg benytter derfor mine funn fra prorussiske aviser i Moldova for å tilføre teorien ny informasjon, samtidig som jeg utvider Galeotti sin teori med ett nytt land.

Jeg benytter ytterligere ett rammeverk for å forstå og verifisere narrativ i russiskvennlige medier i Moldova. Dette rammeverket er en rapport utformet av NATOs ekspertgruppe, *NATO Strategic Communications Centre of Excellence* (Munteanu, 2017). I rapporten fremstiller de en detaljert oversikt over hvilke fire narrativ de mener eksisterer i russiskvennlige medier i Moldova fra perioden 2014-2016.

## 1.3 Metode og data

For å få å besvare oppgavens problemstilling benytter jeg kvantitativ tekstanalyse gjennom en ikke-veiledet maskinlæringsmetode kalt en strukturert emnemodell. Metoden minimerer risikoen for menneskelig bias i kategoriseringen, og er basert på bayesiansk sannsynlighetsfordeling. Ved hjelp av STM-pakken i analyseprogrammet R estimerer jeg sammenhengen mellom emner og dokumentenes metadata (Roberts, Stewart, & Tingley, 2014).

Mine data er russiskspråklige avisartikler fra fem postsovjetiske land. Undersøkelsen baserer seg på totalt 14304 russiske avisartikler. For å svare på det første forskningsspørsmålet, begrenser jeg studien til landene til Baltikum, Moldova og Ukraina. Målingen foregår gjennom å sammenligne kremltilknyttede aviser med aviser uten en påvist kremltilknytning ved å bruke en maskinlæringsmodell som genererer klynger av ord, såkalte emner. Jeg forventer at *kremltilknyttede* avisartikler vil ha høyere sannsynlighet for å fronte prorussiske og antivestlige narrativ, enn *kremluavhengige* aviser. 8685 artikler utgjør datagrunnlaget i denne delen av analysen. Disse artiklene ble alle publisert i mai 2019. Studien finner to emner som kan indikere at det finnes en kremlstyrt informasjonskampanje. Avisene i Moldova skiller seg ut med en høyere andel prorussisk innhold, men begge moldovske avisene som inngår i mitt utvalg er kremltilknyttede.

For å besvare det andre forskningsspørsmålet benytter jeg et datamateriale som er basert på 6668 artikler fra to russiskspråklige kremltilknyttede aviser fra Moldova: Sputnik og Komsomolskaya Pravda. Disse artiklene er fra januar til juni 2019. Dette vil også studeres ved å benytte en emnemodell. Jeg har her en forventning om at analysen bekrefter narrativene i rapporten til NATO *StratCom*. Jeg finner 11 emner som bekrefter store deler av rapporten, men enkelte elementer finner jeg ikke støtte for.

## 1.4 Disposisjon

I kapittel 2 gjennomgår jeg bakgrunn og litteratur. Først gis et historisk tilbakeblikk på russiske relasjoner til Vest-Europa og russisk informasjonskampanje. I kapittel 3 forklarer jeg begrepet myk makt og oppgavens to teoretiske rammeverk. I kapittel 4 presenterer jeg oppgavens datagrunnlag. I kapittel 5 forklarer jeg oppgavens metode, operasjonalisering og forventninger. I kapittel 6 gjennomgår jeg funn fra analysene som skal besvare hvorvidt det foregår en russiskstyrt informasjonskampanje i Europas postsovjetiske land, og hvorvidt det er grunnlag for å bekrefte narrative i NATO StratComs rapport over prorussiske medier i Moldova. I kapittel 7 drøfter jeg analysens implikasjoner for Mark Galeottis teori, samt styrker og svakheter med oppgaven. I kapittel 8 diskuterer jeg oppgavens hovedfunn og konkluderer med å besvare oppgavens problemstilling.

## 2 Bakgrunn

I dette kapittelet redegjør jeg for hvordan den russiske identiteten og Russlands asymmetriske relasjon til Vesten har bidratt til å forme Russlands målsettinger innenfor utenriks- og forsvarspolitik. Jeg redegjør for hvordan informasjonskampanjer kan benyttes for å oppnå disse målsettingene, og for de russiske informasjonskampanjenes form og virke. Til sist diskuterer jeg utfordringer ved forskningsfeltet.

### 2.1 Den unipolare verdensordenen

#### Russiske identitetsutfordringer etter Sovjetunionen

Å være en mektig stat på et stort territorium har lenge vært sentralt for Russlands nasjonale identitet. Ved Sovjetunionens fall mistet imidlertid Russland store landområder som mange på daværende tidspunkt anså som russiske. Dette skulle prege utviklingen i russisk identitet i årene etter Jeltsins underskriving av Minskavtalen i 1991 (Jonsson, Rodin, & Vendil Pallin, 2009: 73). Tusenvis av russere befant seg da utenfor Russlands grenser, og i etterkant ble et omfattende tema i russisk utenrikspolitikk hvem som skal regnes for å være russisk (Jonsson et al., 2009: 73). Et sentralt narrativ i dagens prorussiske medier virker å være at mennesker som snakker russisk er en del av den russiske sivilisasjonen bør regnes for å være russere, og at det dermed eksisterer en omfattende russisk befolkning utenfor Russlands grenser (Munteanu, 2017: 22-25). I Russlands utenrikspolitiske konsept fra 1993 understrekes viktigheten av å inneha en prominent rolle i sine nærområder (Sakwa et al., 2014: 115-116). I 2008 uttalte Dimitri Medvedev at en sentral prioritering i russisk utenrikspolitikk var å beskytte russeres liv og verdighet utenfor Russlands grenser, og at Russland derfor har særskilte interesser i enkelte regioner (Medvedev, 2008a, 2008b; Sakwa et al., 2014: 228).

#### Russland i asymmetrisk relasjon til Vesten

Det postsovjetiske Russland var samarbeidsvillig med Vesten (A. P. Tsygankov, 2018: 119-120). Etter Sovjetunionens fall åpnet det seg muligheter for russisk EU-medlemskap, og til og med NATO-medlemskap (Luhn, 2015). Imidlertid begynte forholdet å kjølnes igjen på slutten av 1990-tallet, etter økende russisk skuffelse over vestlig politikk. Skuffelsen knytter seg



særlig til den vestlige militære intervensjonen under borgerkrigen i Jugoslavia og NATOs utvidelse østover (A. P. Tsygankov, 2018: 119-120). I 2004 utvidet NATO ytterligere inn i det som tidligere var russisk innflytelsesfare, ved at flere tidligere Warszawapaktland ble NATO-medlemmer (Sakwa et al., 2014: 219-226; Tsygankov, 2013: 236). Russiske myndigheter virker å ha oppfattet dette som at de stadig var i maktkamp med Vesten (Jonsson, Rodin, & Vendil Pallin, 2009: 73; Sakwa, Hale, & White, 2014: 219-226; Tsygankov, 2013: 236). Trusselforståelsen ble forverret av USAs militære engasjement i Midtøsten og landets økende militære tilstedeværelse i Russlands nærområder (Sakwa et al., 2014: 219, 223-226; Tsygankov, 2013: 236).

For Russland var tap av territorier ydmykende, og det asymmetriske maktforholdet til Vesten truet Russlands stormaktstatus ytterligere (Seely, 2018: 2). Trusselen kan særlig knyttes til den ideologiske uenigheten som oppsto på 2000-tallet mellom Russland og Vesten. De avgjørende uenighetene kom som følge av at Vesten utfordret prinsippet om ikke-intervensjon gjennom bruk av militærmakt, demokratipromotering, og humanitære intervensjoner tuftet på “Ansvar for å beskytte” (R2P) (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 119-120; Larsen, 2019: 1-28; Light, 2003: 50; Putin, 2007; Sakwa et al., 2014: 213-217).

### **Demokratipromotering som hegemonisk instrument**

Vestlig demokratipromotering har fra russisk hold blitt ansett som et hegemonisk instrument for å fremme staters egeninteresser (Larsen, 2019: 1-28). Russlands sikkerhetskonsept fra 1997 advarer mot å igangsette unipolare løsninger på internasjonale problemer (Light, 2003: 50). I Russlands militærdoktrine fra 2000 ble det hevdet at USA har skapt en verdensorden i favør av vestlige unilaterale løsninger. Det hevdes at denne verdensordenen har blitt skapt gjennom NATOs utvidelse mot tidligere sovjetisk interessesfære, vestlig militær tilstedeværelse ved Russlands grenser og vestlig unilateral bruk av militærmakt utenfor Vestens “ansvarssoner”, og uten samtykke fra Sikkerhetsrådet (Light, 2003: 50; Sakwa et al., 2014: 213, 216). Fra et russisk synspunkt kan dermed demokratipromotering forstås som et maktinstrument. Dette understrekes av at NATO har innlemmet demokratipromotering i sin militærdoktrine (Matlary & Petersson, 2013: 72-73, 77)<sup>5</sup>. Demokratipromotering kan også

---

<sup>5</sup> Dette ble drøftet av tidligere leder av nobelkomitéen, Asle Toje, som under en NUPI-konferanse på Litteraturhuset høsten 2018 funderte over hvorvidt russiske styresmakter begynte å anse konseptet demokrati som en trussel etter at NATO inkluderte demokratipromotering i sin doktrine.

oppfattes som truende og destabiliserende ved at det kan skape fargerevolusjoner, assosiert med avskaffelse av den sittende styringsmakten i postsovjetiske stater (Sakwa et al., 2014: 230). Russiske myndigheter kritiserer Vestens involvering i Russland innflytelsessfære og bruk av myk makt som kan virke destabiliserende i suverene stater (Den russiske føderasjons utenriksministeri, 2013; Большая Российская Энциклопедия, 2020; Зибарев, 2010, punkt 6.3).<sup>6</sup> I sin kjente tale på München-konferansen i 2007 uttrykte Russlands president, Vladimir Putin, at USA underminerer global stabilitet (Putin, 2007; Sakwa et al., 2014: 217).

### **Informasjonsaggresjon**

Ifølge Julian Nocetti (2018: 185-190) har det å vinne idéenes kamp stått høyt på agendaen for amerikanske politikere. Russiske styresmakter anser nå informasjon for å være militarisert, og som en omfattende del av USAs ekspansjonisme inn i den postsovjetiske sfæren (Nocetti, 2018: 185-190). En kjent oppfatning i Russland virker å være at Vestens demokratipromotering bør regnes som informasjonskampanje og ikke-kinetisk krigføring (Nicu Popescu et al., 2018: 17; Sokolsky, 2017). Siden 1998 har Russland motsatt seg informasjonsaggresjon, som defineres som forsøk på å underminere regimestabilitet ved hjelp av ideologi (Nocetti, 2018: 185-190). I Russlands nasjonale sikkerhetsstrategi fra 2014 ble det hevdet at EU støttet et konstitusjonelt kupp i Ukraina (Ionatamišvili, Bērziņa, Cepurītis, Kaljula, & Juurvee, 2017: 17-21). I denne strategien kritiseres også Vesten for å påtvinge andre stater demokratiske styresett (ibid.).

I Russiske sikkerhetsdoktriner har det i de senere årene blitt hevdet at informasjonskrig utgjør en trussel mot Russlands statssuverenitet, politiske uavhengighet og territoriale integritet (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 121). Russisk informasjonsstrategi tas i bruk for å bryte ned det globale amerikanske hegemoniet og bringe tilbake den multipolare verdensordenen (Jonsson et al., 2009: 75; Simons, 2018: 199-200). Det er imidlertid delte meninger om hva som er målsetningene for den russiske informasjonsstrategien. Greg Simons hevder at en sentral målsetning er å ødelegge Vestens globale informasjonsdominans (Simons, 2018: 199-200). Julian Nocetti hevder derimot at det endelige målet med å benytte cyberrommet er å bringe vestlige makter til forhandlingsbordet for å etablere kjøreregler for informasjonssfæren, som følge av bekymring over statsgrensenes manglende relevans i cyberfeltet (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 121; Nocetti, 2018: 185-190). Uavhengig av

---

<sup>6</sup> Jeg ble først gjort oppmerksom på dette gjennom Большая Российская Энциклопедия (2020).

hva det endelige målet er, skal Russlands svar på vestlig ekspansjonisme på internett, ifølge Putin være asymmetrisk krigføring og intellektuell overlegenhet (Nocetti, 2018: 185-190; Putin, 2006).

## **2.2 Russland slår tilbake: russiske strategiske mål**

### **Frykt som motiv for dagens informasjonskampanjer**

Russlands offisielle trusselvurderinger omfatter i dag risikoen for intern ustabilitet, terrorisme, regionale konflikter, Vestens militærmakt, NATO-ekspansjon, og implementeringen av USAs antiballistiske missilsystem i Europa (A. P. Tsygankov, 2018: 120). Russland har utviklet egne informasjonsnettverk delvis som følge av frykt for at EU og NATO skal ekspandere videre inn i land som Russland anser som russisk interessesfære (Eisentraut & DeLeon, 2018: 2). Russlands militære involvering i Georgia og Ukraina var ifølge Tsygankov et al. (2018: 120-121) siste utvei for å hindre landenes integrasjon med vestlige organisasjoner.

Russiske styresmakter er også særlig aktsomme overfor vestligvennlige organisasjoners innflytelse på sivilsamfunnet i den postsovjetiske interessesfæren (Van Herpen, 2015: 28). I 2004 uttalte formannen i Dumaens utenrikskomité Konstantin Kosachyov at mens Vesten brukte demokratiet og demokratipromoterende organisasjoner som verktøy for å promotere seg selv og sine interesser, var ikke Russland på samme måte i stand til å legitimere sitt nærvær i den postsovjetiske sfæren, fordi Russland var for åpenlyse om sine egeninteresser (Pomerantsev & Weiss, 2014: 18). Russland virker å frykte effekten av vestlig påvirkning på russisk befolkning til den grad at russiske myndigheter i 2012 innførte en lov som at innebærer organisasjoner som mottar økonomiske midler fra utlandet, må registrere seg som «utenlandske agenter» (Jørgensen & Hønneland, 2013: 226-228, 239).

Russiske myndigheter mener det er nødvendig å trygge Russlands territorium ved å oppnå 1) en dominerende rolle i sitt nære utland, og 2) verdensmaktstatus. For å lykkes med dette må EU- og NATO-samarbeid svekkes, og sanksjonene etter Krimintervensjonen i 2014 må oppheves (Karlsen, 2019: 1). En sentral løsning for å løfte Russlands politiske maktstatus, er at EU-landenes samhold må splittes (Ionatamišvili et al., 2017: 17-21). For å få til dette, skal informasjonskampanjer være ett av flere viktige verktøy.

Til tross for at kapittelet hittil har forstått russiske strategiske mål som et svar på Vestens fremferd i en unipolar verdensorden, er ikke informasjonskampanjer et nytt element i russisk militærstrategi. Undergraving er ifølge tidligere majorgeneral Oleg Kalugin den sovjetiske etterretningstjenestens hjerte og sjel (Seely, 2018: 12). Russland har sedvanemessig benyttet en blanding av hard og myk makt gjennom militærmakt, energipolitikk og medier, for å trygge sin posisjon dersom det har oppstått interessekonflikt mellom Russlands interesser og multilaterale normer (A. P. Tsygankov, 2018: 119-120). For å utgjøre en motvekt til vestlig innflytelse, begynte Russland i 2004 å utvikle de kulturpromoterende organene med navn *Russki Mir* og *Rossostrudnichestvo*, spesielt overfor russisk diaspora i postsovjetiske stater. Visjonen er at *Rossostrudnichestvo* skal bli ekvivalent til USAIDs utviklingsprogrammer (Pomerantsev & Weiss, 2014: 18-19; Van Herpen, 2015: 37-38). Likevel er det først i 2013 at Russlands utenrikspolitiske konsept inkluderer *myk makt* som verktøy for å oppnå sine utenrikspolitiske mål (Aro, 2016: 128-129; Den russiske føderasjons utenriksministeri, 2013; Nicu Popescu et al., 2018: 16; Sakwa et al., 2014: 217).

### **Fra klassiske KGB-teknikker til moderne metoder**

Informasjonskampanjer er som nevnt ikke et nytt virkemiddel, og tidligere forskning peker på at Russland har benyttet informasjonskampanjer for å fremme sine egeninteresser siden Sovjetunionen (Giles, 2016: 4-7). En rekke litterære bidrag peker på sammenheng mellom strategi benyttet under Sovjetunionens tid og strategi benyttet i nyere tid. Disse bidragene påpeker blant annet likhetstrekk ved teknikker benyttet ved innblanding i presidentvalget i USA i 2016, og teknikker fra den kalde krigen, som for eksempel påvirkning av offentlig opinion (Corera, 2016; Homeland Security, 2016; Nocetti, 2018: 185-190). Seely (Seely, 2018: 2,4,5,9,14) påpeker at slik krigføringsteknikk gjennom informasjon ligner KGBs påvirkningskampanjer i Baltikum på 80- og 90-tallet. «*Aktive tiltak*», var ifølge den tidligere KGB-agenten Juri Bezmenov, en destruktiv og aggressiv aktivitet for å erobre nye landområder ved å manipulere dets folk i Sovjets favør (Karlsen, 2019: 11-12; Seely, 2018: 12-13). Disse aktivitetene foregikk gjennom spredningen av russiske narrativ ved hjelp av tilhengernettverk (Giles, 2016: 41). Taktikkens første steg er demoralisering og destabilisering av samfunnet. Deretter kan området intervenseres. Til sist vil en normaliseringsfase iverksettes der spenningene reduseres (Bezmenov, 1983; Karlsen, 2019: 12). General Valerij Gerasimov beskriver en lignende taktikk, som innebærer at

demoralisering og konfliktoppbygging skaper en krise som løses, før man i etterkant normaliserer samfunnet (Seely, 2018: 12-13). Uten at fenomenet kan fastlås med sikkerhet, forsterker disse uttalelsene påstanden om at «*aktive tiltak*» eksisterte.

I informasjonsstrategi i dag tar man også i bruk nyere metoder, som for eksempel trollfabrikker (Giles, 2016: 44). De mer moderne teknikkene der man benytter hackere og spesialister på sosiolingvistikk, psykologi og tilhengernetverk, ble testet ut under den militære involveringen i Georgia, Ukraina og i Syria (Giles, 2016: 29-30; Nocetti, 2018: 185-190). Enkelte har hevdet at en sentral endring ved russiske informasjonskampanjer i dag, er at målet er å så mistillit, fremfor å påvirke politiske beslutninger. En slik målsetning kan innblanding i presidentvalget i USA i 2016 være et eksempel på. Det viktigste målet med involveringen kan hevdes å *ikke* ha vært å påvirke valgresultatet per se, men derimot å så mistillit til vestens politiske systemer (Nocetti, 2018: 185-190). Ved å fremstille lederne som svake, ubesluttsomme og splittede er målet å skape tvil rundt vestlig politikk og verdier, deriblant troen på R2P, flerkulturalisme og det liberale demokratiet (Nocetti, 2018: 185-190).

Utover en mulig endring i formålet for informasjonskampanjene, har også den teknologiske utviklingen bidratt til endringer i den russiske informasjonsstrategien. Dagens strategi virker å kombinere elementer som propaganda, falske nyheter, kyberangrep, lekkasjer og konvensjonelle styrker (Nocetti, 2018: 185-190). Nocetti hevder at denne kombinasjonen av metoder bidrar til å tåkelegge skillet mellom krig og fred for å skape såkalte «hybridkriger». Hensikten med dette kan være å hindre raske og koordinerte svar fra vestlige ledere (Nocetti, 2018: 185-190; Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 19).

### **Russlands pragmatiske tilnærming til ideologi åpner muligheter**

Som Konstantin Kosasjev påpekte i 2004 legitimerte Vesten sine geopolitiske egeninteresser ved hjelp av vestlig ideologi (Pomerantsev & Weiss, 2014: 18). Under Den kalde krigen, stod Vesten og Sovjetunionen i et ideologisk motsetningsforhold. I dag kan ikke Russland benytte seg av sosialistisk ideologi som argument for å legitimere sine geopolitiske egeninteresser, mens vestlige land stadig kan benytte sin ideologi og verdisett (Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 18-19). I motsetning til Kosasjev, argumenterer Pomerantsev og Weiss for at dagens russiske pragmatiske tilnærming kan være fordelaktig. I klassisk offentlig diplomati er overtalelse og det å vekke troverdighet viktig. I motsetning til klassisk offentlig diplomati er

dagens *modus operandi*, ifølge Pomerantsev og Weiss (Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 19), å skape forvirring gjennom usannheter og konspirasjon. Kreml har nå større frihet til å nøre oppunder splittelser mellom forskjellige ideologiske grupperinger, takket være en langt mer fleksibel ideologisk tilnærming i dagens Russland enn under Sovjet (Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 19). Dette er noe jeg kommer tilbake til i neste underkapittel som omhandler potensialet til russiske informasjonskampanjer.

## 2.3 Informasjonskampanjenes virke

### Hvilket potensial utgjør Russlands informasjonskampanjer?

Russland søker som nevnt å bli en verdensmakt og å inneha en dominerende rolle i sitt nære utland gjennom å blant annet splitte EU og NATO (Ionatamišvili et al., 2017: 17-21; Karlsen, 2019: 1). Informasjonskrig er kun et element i Kremles hybridkrig. Andre elementer er diplomati, kultur, lobbyvirksomhet, religiøs aktivitet, organisert kriminalitet, pengestøtte og etterretnings- og militære skjulte småskalaoperasjoner (Galeotti, 2017: 1-9; Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 19). Angrep på- og kopiering av vestlig offentlig diplomati er også viktige bidrag (Van Herpen, 2015: 10-11). Derfor bør det presiseres at informasjonskampanjene kun er et av flere sentrale virkemidler i en militærstrategi. Imidlertid bør det nevnes at informasjonskrigføring fremstår som et sentralt element i russisk militærstrategi (Seely, 2018: 13).

Geir Hågen Karlsen (Karlsen, 2019) har studert 40 etterretningsrapporter fra 15 land i perioden 2014-2018. Karlsen konkluderer med at Russland ønsker å destabilisere gjennom å nøre oppunder populisme, skape mistillit til politiske ledere og utfordre demokratiske styreformere ved å utnytte allerede etablerte konflikter (Karlsen, 2019: 1, 4, 12, 13). Karlsen henviser blant annet til Keir Giles, som hevder metoden er å omskrive historie, underminere politisk diskurs, og relativisere sannhet (Giles, 2016: 4-7). Metoden iverksettes i kombinasjon med andre midler, som kyberoperasjoner og hybridkampanjer (Bennett & Livingston, 2018: 122-126). Fremtiden kan ifølge Bob Seely innebære troll, hacking, spindoktorer, falske protester og gateopprør i forbindelse med det russiskpromoterende verdenssynet (Seely, 2018: 2, 3, 5). Flere forskere og institusjoner er enige i at informasjonskrigens kapabiliteter eksisterer eller vil fortsette å øke (Aro, 2016: 128-129; Ionatamišvili et al., 2017: 7-11;

Karlsen, 2019: 12). Til tross for at omfanget og konsekvensene av dette ifølge Karlsen vil begrense seg, observerer man i Vesten i dag desinformasjon sammen med fremvekst av høyrepopulisme (Bennett & Livingston, 2018: 122-126; Karlsen, 2019: 12). I Slovakia har euroskeptiske, antiamerikanske og prorussiske synspunkter økt i etterkant av en kampanje som utnyttet innvandringspanikk (Galeotti, 2017: 6). Greg Simons kommer frem til at verdier og interesser fremmet gjennom offentlig diplomati, påvirker offentlig debatt og beslutningstakere (Simons, 2018: 199-200).

Tidligere studier vektlegger narrativ som omhandler negativ EU- og NATO-retorikk, og sentiment tilknyttet *den russiske verden* (Ionatamišvili et al., 2017: 7-8, 10-11, 17-21, 27, 51, 54; Karlsen, 2019: 6-10; Król, 2017b; Pomerantsev & Weiss, 2014: 18, 20). Van Herpen vektlegger rollen russiskortodokse kirkens utspiller, som en erstatning for den ideologiske rollen kommunismen en gang hadde (Van Herpen, 2015: 12). Staten og den russiskortodokse kirkens sammenfallende verdenssyn reflekteres gjennom narrativet *den russiske verdenen*, som betegner russeres kulturelle mangfold globalt (Petro, 2018: 122). Russlands promotering av den russiske verdenen, russisk sivilisasjon, kultur og tradisjonelle religiøse verdier, er en suksess som har dreid oppmerksomheten vekk fra russisk statsstyre og korrupsjon (Pomerantsev & Weiss, 2014: 19).

Tsygankov hevder media og diplomati spiller *en nøkkelrolle* i Russlands utenrikspolitiske målsettinger, sammen med den russiskortodokse kirken, kyberkapabiliteter, militær støtte, etterretning og russisk energipolitikk (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 119). Greg Simons finner at Russland har brutt Vestens mediemonopol ved å underminere tiltroen til Vestens medienarrativ, som følge av en fleksibel og pragmatisk, svært målrettet tilnærming (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 121-122).

### **Informasjonsbruk kombinert med militærmakt i den postsovjetiske sfæren**

Litauens sikkerhetsdepartement skrev i sin sikkerhetsvurdering fra 2016 at Russlands involvering i den russiskspråklige informasjonssfæren utgjør en svært alvorlig trussel. Etterretningstjenesten deres ser med stor bekymring på mistilliten som bygges opp blant den russiskspråklige befolkningen (Litauens sikkerhetsdepartement, 2016). Denne bekymringen kan underbygges med at det vokste frem en separatistbevegelse også i Litauen og Latvia i etterkant av annekteringen av Krim-halvøya i 2014 (Karlsen, 2019: 7). I disse landene utgjør

russiske «kompatrioter» eller «landsmenn»<sup>7</sup> omlag 25 prosent av befolkningen (Karlsen, 2019: 7). Karlsen henviser til en svensk forsvarsstudie som hevder Russland forsøker å benytte kompatriotene for å destabilisere Baltikum (Karlsen, 2019: 7; Winnerstig, 2014: 4). Bekymringene virker dermed å være basert på en antagelse om at den russiske minoritetsgruppen har høyere sannsynlighet for å være russisksympatiserende. Det kan være problematisk å definere *russisktalende* som et fellesskap med en identitet, i det studier har vist at *russisktalende* baltere identifiserer seg som distinkte fra russisktalende russere og i økende grad lærer seg baltiske språk (Cheskin, 2015: 2-3, 5-6). Til tross for dette er det likevel observert en økt gruppebevissthet tilknyttet det å være *russisktalende*, og i takt med at begrepet hyppigere er anvendt i medier (Cheskin, 2015: 3).

En baltisk studie fra NATO-StratCom hevder det eksisterer en mulighet for at Russland kan benytte russisk befolkning som et instrument for å legitimere en intervensjon, men at Russland trolig ikke vil bryte suverenitetsprinsippet uten at områdene er strategisk nødvendige (Ionatamišvili et al., 2017: 7-11). En russisk militærintervensjon i Baltikum virker ikke sannsynlig på grunn av statenes NATO-medlemskap, men det eksisterer likevel en bekymring for russisk involvering i området, særlig i etterkant av Russlands annektering av Krim-halvøya i 2014 (Winnerstig, 2014: 14).

I Ukraina stod minoritetsproblematikk sentralt i annekteringen i 2014, og lignende minoritetsproblematikk har medført russisk militær involvering også i Ukrainas østlige deler og i Georgia (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 120-121). Russlands intervensjoner i Georgia (2008) og Ukraina (2014) kan ha vært å benytte fastfryste konflikter som buffersoner mot videre vestlig involvering i området (Matsaberidze, 2015: 1). I tillegg til Ukraina og Georgia, er Hviterussland, Moldova, Armenia og Aserbajdsjan stater som befinner seg i dette geopolitiske knivingsområdet mellom øst og vest (Charap et al., 2018: 1-4).

---

<sup>7</sup> *Compatriot, соотечественник* eller *landsmann*, omfatter mennesker i eller utenfor Russland med fellesskap i russisk språk, kultur, arv, historie og tradisjoner (Zakem, Saunders, Antoun, Gorenburg, & Markowitz, 2015: 4, 15).



I Moldova finner vi den prorussiske utbryterstaten Transnistria, som Russland støttet da det i 1990 utbrøt borgerkrig som følge av Transnistrias selvstendighetserklæring (Johansson, 2009: 167-171). Det har i nyere tid blitt drøftet om Transnistria kan bli et nytt «Krimhalvøya-scenario» (Ari Rusila, 2020; Necsutu, 2019; Rogstad, 2018: 49; Бочарова & Бирюкова, 2014).

Moldova står uten mulighet for å melde seg inn i EU så lenge det foreligger en risiko for at konflikten blusser opp (Legucka, 2017; Sakwa et al., 2014: 220-227). Innbyggerne i Moldova er, i likhet med Ukraina uenige i hvorvidt deres identitet bør tilknyttes EU eller Russland og står i en identitetskonflikt som er så dyptgående at den hindrer en nødvendig statsbyggingsprosess (Johansson, 2009: 165, 184-187). Dette er eksempler på at en høy andel befolkning med russisk morsmål med russisktilknyttet identitet, kan utgjøre en geopolitisk maktfaktor.

Russlands stormaktsambisjoner er fortsatt synlig i de postsovjetiske nærområdene (Jonsson et al., 2009: 72-73). Som nevnt har Russland utviklet informasjonsnettverk som følge av frykt for ytterligere EU- og NATO-ekspansjon inn i den postsovjetiske sfæren (Eisentraut & DeLeon, 2018: 2). For å sikre russisk innflytelse nærområdene, søker Russland å opprettholde idéen om den russiske verdenen som en distinkt sivilisasjon, noe som fremstår som et viktig narrativ frontet i russiskspråklige medier dag (Ionatamišvili et al., 2017: 7-27, 51-54; Karlsen, 2019: 6-10; Król, 2017b; Petro, 2018: 122; Van Herpen, 2015: 37-38).

## **2.4 utfordringer for forskningsfeltet**

I forskningsfeltets skildring av verktøy benyttet i russiske informasjonskampanjer virker to problemstillinger å ikke være tilstrekkelig belyst. Jeg vil hevde at i litteraturen som helhet er det ikke tilstrekkelig belyst hvordan kampanjene varierer over landområder. Jeg vil også hevde at det i for liten grad i denne litteraturen diskuteres hvorvidt prorussiske medier inngår i en antatt informasjonskampanje igangsatt av russiske myndigheter. Dette er to mangler ved dagens litteratur jeg vil problematisere kort i dette delkapittelet.

## Variasjon over landområder

Dersom det foregår en målrettet russisk påvirkningskampanje mot flere land i Europa, vil det være naturlig om Russland tilpasser teknikkene sine til lokale forhold. Det virker imidlertid i dag å være få litterære bidrag som gir en systematisk fremstilling av hvordan russiske myndigheter tilpasser sine informasjonskampanjer fra område til område. For at forskningsfeltet skal kunne utvikle gode teoretiske forklaringer på russiske informasjonskampanjer er det nødvendig å skape en overordnet og systematisk forståelse av russiske informasjonskampanjer, utover deres satsninger innenfor enkeltområder.

Det virker ikke å være en klar enighet om hovedmønsteret i informasjonskampanjene i hovedsak omhandler *den russiske verden*, den russiskortodokse kirken, anti-EU- og NATO-sentiment eller polariserende budskap. En manglende klargjøring og differensiering mellom land kan også være en utfordring for forskningsfeltet. Når man måler endringer over tid innenfor russiske *aktive tiltak*, bør en for eksemplens unngå at målingene er et resultat av uavklarte variasjoner mellom informasjonskampanjer rettet mot forskjellige land.

Forskningsfeltet virker å ha behov for en større generering av teori som forklarer de komparative forskjellene i informasjonsstrategien rettet mot forskjellige land. Mark Galeotti har utviklet en teori som tar hensyn til dette aspektet, men flere av kategoriene i teorien har behov for utfylling, og land utenfor EU, som Ukraina og Moldova, er ikke inkludert (Galeotti, 2017: 1-9). Dette vil jeg redegjøre ytterligere for i oppgavens teorikapittel.

## En kremlstyrt kampanje?

Tsygankov et al. (2018) fremmer en interessant kritisk innvending mot det de virker å oppfatte som en reproduert antagelse i forskningsfeltet. De problematiserer oppfatningen av Putin som en uavhengig aktør som kontrollerer russisk politikk i detalj (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 207-209). De opplever at Vestens forskere skildrer Russland som aggressoren i møtet med Vesten. Ved denne fremstillingen hevder Tsygankov et al. at forskningsfeltet delegitimerer russiske interesser og ikke tar røster som fronter syn som motstrider deres egne seriøst (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 207-209). Dette hevder de resulterer i at forskere på feltet reproducerer sin felles virkelighetsforståelse. Tsygankov et al. stiller seg utenforstående til diskursen, fordi partene på hver side vet at det foregår en "ny kald krig" mellom Vesten og Russland, der begge parter benytter virkemidler hvor media spiller en nøkkelrolle (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 207-209).

Tsygankov et al. virker også å stille spørsmålstegn ved en antagelse i forskningsfeltet der Kreml med Putin i spissen fører en systematisk informasjonskampanje mot Vesten (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 207-209). Det eksisterer lite kvantitativ forskning som bekrefter eller avkrefter antagelsen om at prorussiske og antivestlige narrativ er et produkt av en informasjonskampanje igangsatt av Kreml, til tross for at forskningsfeltet hviler på en slik forutsetning. Det vil kunne eksistere ulike oppfatninger om Vesten og Russland i ulike deler av verden, og narrativ i russiske lokale medier i postsovjetiske stater kan av ulike årsaker sammenfalle med et mer prorussisk verdenssyn.

## **2.5 Oppsummering av bakgrunn og motiv for den russiske informasjonskampanjen**

Et historisk tilbakeblikk på viktige hendelser vitner om et gjensidig mistillitsforhold mellom Russland, og Vest-Europa og USA. Russland har kritisert vestlige styresmakter for å destabilisere suverene stater gjennom bruk av myk makt. Russland har respondert med å øke sin bruk av myk makt, og anser informasjonskampanjer som nødvendig for å sikre russiske utenrikspolitiske interesser, deriblant for å trygge russisk territorium. Dette medfører at Russland har trappet opp sine informasjonskampanjer. Vestlige forskere, organisasjoner og stater er bekymret for demokratisk tilbakegang og splittelser som man mener russiske informasjonskampanjer nærer oppunder.

Informasjon har spilt en sentral rolle i russisk militærstrategi. Tidligere forskning peker på at KGBs *aktive tiltak* fortsatt kan utgjøre et viktig strategisk fundament for dagens informasjonskampanjer. I litteraturen pekes det også på at man kan observere en videreutvikling av metodene, som særlig må sees i sammenheng med at internett tilbyr nye muligheter og plattformer. Det har vært hevdet at dagens informasjonskampanjer ikke bare har videreutviklet tidligere metoder, men at også formålet er endret fra tidligere. Nocetti (2018) hevder at formålet tidligere skal ha vært politisk påvirkning, mens målet nå er å skape mistillit til vestens ledere. Skrinleggingen av sovjetisk ideologi fristiller russiske informasjonskampanjer og muliggjør pragmatikk i atskillig grad, noe som kan gjøre det enklere å skape splittelser og mistillit i et samfunn (Pomerantsev & Weiss, 2014: 6, 19).

Forskningsfeltet som studerer russiske informasjonskampanjer har behov for mer forskning og empirisk testing. Tidligere forskning består i stor grad av generelle diskusjoner om hvilken rolle informasjon spiller som del av en større strategi. Det eksisterer også noen land- og regionspesifikke deskriptive studier av narrativ som fremmes i russisk informasjonsstrategi. Innvendingene fra Tsygankov et al. (2018) kan implisere et mulig behov for en mer balansert diskurs innenfor forskningsfeltet, og en klargjøring av forutsetningen forskningsfeltet hviler på, nemlig at det foregår en informasjonskampanje igangsatt av russiske styresmakter. I tillegg vil informasjon om variasjonen i russiske aktive tiltak bidra til en klargjøring i forskningsfeltet. Mark Galeotti (2017) har utviklet et teoretisk rammeverk som forklarer hvordan russiske aktive tiltak og informasjonskampanje rettes mot enkeltland. Dette rammeverket vil jeg redegjøre for i neste kapittel.

## 3 Teori

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for oppgavens teoretiske bakteppe. Innledningsvis vil jeg drøfte betydningen av fenomenet myk makt i internasjonal politikk. Jeg vil deretter presentere hovedmomentene i Galeotti teori om russiske informasjonskampanjer i Europa, presentert i *Controlling Chaos: How Russia manages its political war in Europe?* (Galeotti, 2017: 1-8). Galeotti hevder at to faktorer, *institusjonell styrke* og *ruslandsaffinitet*, avgjør hva som er Russlands strategiske intensjoner ovenfor et land (Galeotti, 2017: 1-8). Som en del av denne presentasjonen av Galeottis rammeverk vil jeg særlig fokusere på kategorien *state capture* (Galeotti, 2017: 6-8). I denne kategorien plasseres i utgangspunktet kun Bulgaria og Hellas, men jeg har i samråd med Galeotti også inkorporert Moldova i kategorien. Plasseringen av Moldova vil bli grundig begrunnet i dette kapitlet. I siste del av kapitlet vil jeg redegjøre for *NATO Strategic Communications Centre of Excellence* sin kategorisering av Kremles narrativ i moldovske medier.

### 3.1 Myk makt som forutsetning for å forstå russiske aktive tiltak

Sosialkonstruktivismen har hatt stor innflytelse på forståelsen av russisk utenrikspolitikk (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 5-6; A. P. Tsygankov, 2018). Det finnes en rekke vitenskapelige studier om bruken av informasjon og myk makt fra under- og etter den kalde krigen. Mykt makt henger sammen med sosiale strukturer, og kan defineres som evnen til å påvirke andres atferd ved å påvirke preferansene deres (Nye Jr, 2004: 5; Vuving, 2009: 6). Det ble igjen økt fokus på begrepet myk makt i litteraturen etter Joseph Nye Jr. vektla betydningen av dette konseptet i 1990 (Roselle et al., 2014):

*«I informasjonstiden handler det ikke bare om hvilken hær som vinner, men også om hvem som vinner historiefortellingen»* (Nye, 2013: 3)<sup>8</sup>

---

<sup>8</sup> Min oversettelse, “Witness Testimony to the House of Lords Select Committee on Soft Power and UK Influence, 15.10. 2013”

Fra et sosialkonstruktivistisk perspektiv kan det hevdes at sosiale strukturer, altså myk makt, er like viktige som materielle strukturer i relasjon til politikk (Andrei P. Tsygankov et al, 2018: 5-6; A. P. Tsygankov, 2018). Myk makt henviser til et bredt spekter av maktmidler, men i denne oppgaven vil jeg studere den påvirkningsevnen informasjon kan utgjøre, igjennom formidling av narrativ (Galeotti, 2017: 1-8). Informasjonselementer i konseptet myk makt i det 21. århundre kan bedre forklares ved hjelp av *narrativ*. Et *narrativ* rommer en underliggende diskurs, der *kontekst* er like viktig som *innhold* (Abbott, 2008: 19; Ryan, 2007: 23-24). Informasjon som virker å bære med seg en historie med diskurs og underliggende elementer, omtaler jeg som *narrativ* i denne oppgaven.

Som nevnt i kapittel 2.2, inkluderer Russlands utenrikspolitiske konsept *myk makt* som et verktøy for å oppnå utenrikspolitiske mål (Aro, 2016: 128-129; Nicu Popescu et al., 2018: 16; Sakwa et al., 2014: 217). Professor Mark Galeotti hevder at man kan forstå myk makt fra et vestlig perspektiv som evnen til å påvirke igjennom følelser og positive fremstillinger (Galeotti, 2017: 5). Han hevder Russland ikke stiller sterkt <sup>9</sup> innen en slik definisjon, og hevder videre at begrepet oppfattes annerledes i Russland, hvor myk makt også anses som *aktive tiltak* som stater iverksetter for å påvirke andre staters innbyggere for egen vinning (ibid.). For Russland handler myk makt i større grad som fremstillinger som kan eksemplifiseres slik: Putin som en sterk leder, Russland som en motpol mot amerikansk hegemoni, og i Sørøst-Europa; Moskva som det tredje rom og Russland historiske rolle som bastion mot Det ottomanske riket (ibid.).

Galeotti benytter begrepet *aktive tiltak* når han beskriver maktstrategien Russland anvender for å påvirke Europa. Galeotti eksemplifiserer aktive tiltak som «et spekter fra å støtte populistpartier igjennom desinformasjon og etterretningsoperasjoner, til hendelser som kuppforsøket i Montenegro» (Galeotti, 2017: 1). I tillegg består aktive tiltak, ifølge Galeotti, av Putin selv og presidentadministrasjonens autoritet, russisk UD og deres påvirkning på ikke-statlige aktører, militære midler, etterretning, business og lobbygrupperinger, tenketanker, den russiskortodokse kirken, myk makt, *medier*, russlandvennlige stemmer som består av både uavhengige netttroll og trollfabrikker, organisert kriminalitet og hackere.

---

<sup>9</sup> Oversatt fra engelsk: “Moscow is painfully deficient in soft power – the capacity to influence through affection and positive example” (Galeotti, 2017: 5).

Galeotti nevner at de *aktive tiltakene* er et resultat av geografiske og kulturelle faktorer som gjør enkelte stater mer sårbare for spesifikke typer strategier (Galeotti, 2017: 3-6).

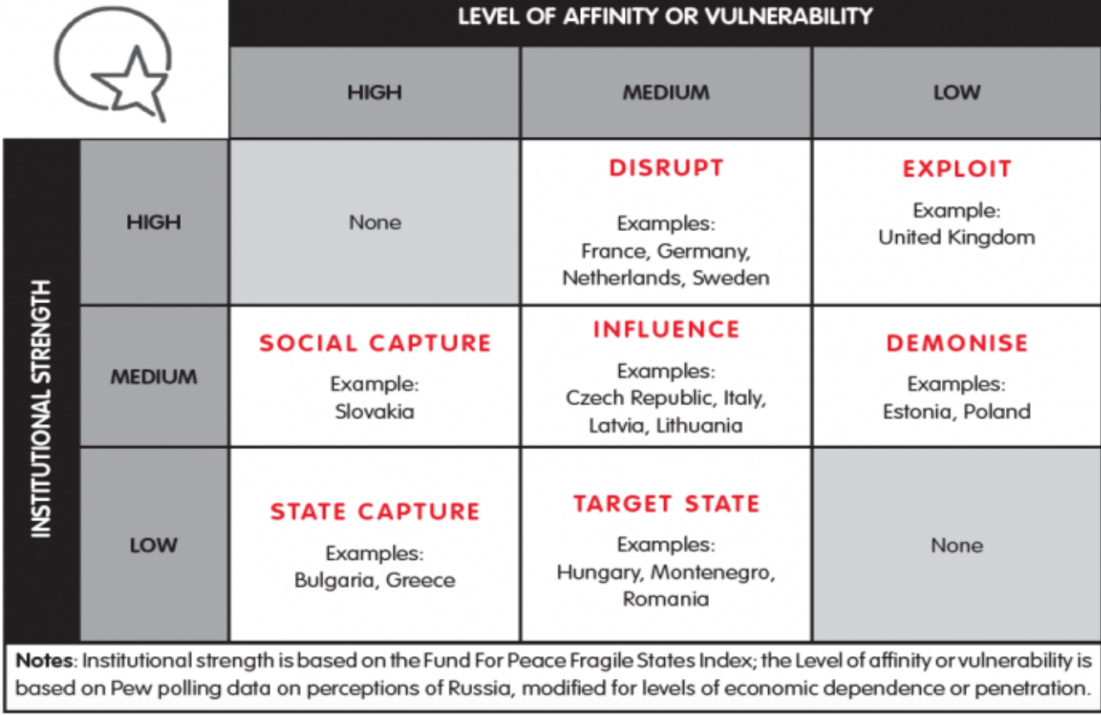
## 3.2 Galeottis teori for informasjonsbruk

*Aktive tiltak* omfatter som vi har sett en rekke elementer. Galeotti skriver at *media* har en særlig viktig rolle, og at påvirkning igjennom *narrativ* i andre staters medier er en viktig strategi for dagens Russland (Galeotti, 2017: 5). Det er en slik påvirkningsform denne oppgaven vil studere. I dette delkapittelet vil jeg presentere Galeottis teoretiske rammeverk over russisk informasjonsbruk i Europa.

### 3.2.1 Teoretisk rammeverk

Galeottis verk er av svært få funksjonelle rammeverk som avdekker og kategoriserer mønstre i russisk informasjonsstrategi. Ifølge Galeotti kan rammeverket anvendes for å forklare Kremles intensjon overfor europeiske stater (Galeotti, 2017: 7-8). Dette rammeverket inneholder syv hovedkategorier for ulike former for russisk strategi. Disse kategoriene er: *disrupt*, *exploit*, *social capture*, *influence*, *demonise*, *state capture* og *target state* (Galeotti, 2017: 7-8). Stater kan plasseres i en av kategoriene i dette rammeverket på bakgrunn av deres plassering langs to dimensjoner: *Institusjonell styrke* og *russlandsaffinitet*. Galeotti sitt rammeverk er gjengitt i figur 1. Figuren viser de overnevnte kategoriene, samt dimensjonene som påvirker strategien.

## State vulnerability to Russian 'active measures'



		LEVEL OF AFFINITY OR VULNERABILITY		
		HIGH	MEDIUM	LOW
INSTITUTIONAL STRENGTH	HIGH	None	<b>DISRUPT</b> Examples: France, Germany, Netherlands, Sweden	<b>EXPLOIT</b> Example: United Kingdom
	MEDIUM	<b>SOCIAL CAPTURE</b> Example: Slovakia	<b>INFLUENCE</b> Examples: Czech Republic, Italy, Latvia, Lithuania	<b>DEMONISE</b> Examples: Estonia, Poland
	LOW	<b>STATE CAPTURE</b> Examples: Bulgaria, Greece	<b>TARGET STATE</b> Examples: Hungary, Montenegro, Romania	None

**Notes:** Institutional strength is based on the Fund For Peace Fragile States Index; the Level of affinity or vulnerability is based on Pew polling data on perceptions of Russia, modified for levels of economic dependence or penetration.

Figur 3.1: Sårbarhet overfor russiske informasjonskampanje.

Figuren viser ulike russiske informasjonsstrategier. På den horisontale x-aksen har vi affinitet overfor Russland, eller *russlandsaffinitet*, kontrollert for økonomisk avhengighet av Russland. Høy affinitet er til venstre. Den vertikale y-aksen viser institusjonell styrke, målt med resultater fra Fund For Peace FFP<sup>i</sup>. Øverst finner vi land med høy institusjonell styrke.

### Dimensjon 1: Institusjonell styrke

Den første dimensjonen, institusjonell styrke, tar utgangspunkt i indeksen *Fragile State Index* som er utviklet av *Fund For Peace FFP<sup>ii</sup>*. Indeksen gir innsikt i hvilken grad stater i Europa er stabile (Galeotti, 2017: 7; The Fund For Peace, 2017-2019). Denne indeksen er satt sammen av indikatorer som berører statens grad av enhetlighet, økonomiske, sosiale og politiske faktorer, som statens sikkerhetsapparat, elitens representativitet og fragmentering, tillit mellom forskjellige grupperinger i samfunnet, økonomisk nedgang, økonomisk polarisering, hjerneflukt, statens legitimitet i samfunnet, offentlige tjenester, rettsikkerhet og menneskerettigheter, demografiske og geografiske faktorer, grad av flyktninger og internt



fordrevne, samt utenforstående aktørers innflytelse over staten gjennom økonomi, grupperinger eller militært personell<sup>10</sup> (The Fund for Peace, 2020).

Land som plasseres i kategoriene *disrupt* og *exploit* har høy institusjonell styrke. Disse landene scorer fra mellom 22,1 til 33,5 i 2017, og i 2019 fra 20,3 til 36,7 poeng i indeksen til *Fund For Peace FFP*<sup>iii</sup>. Landene tilknyttet kategoriene *social capture*, *demonise* og *influence*, scorer i 2017 fra mellom 40,1 til 46,4 og i 2019 mellom 37,6 og 43,9 poeng i den samme indeksen. Innen kategoriene *state capture* og *target state* scorer landene i 2017 mellom 50,9 og 57,5 og i 2019 mellom 47,8 og 55,3 poeng, og er de mest institusjonelt sårbare statene i Galeottis teori (The Fund For Peace, 2017-2019).

## Dimensjon 2: Russlandsaffinitet

Den andre dimensjonen, som Galeotti har valgt å kalle *affinitets- eller sårbarhetsnivå*<sup>11</sup>, omhandler hvor nært den aktuelle befolkningen i hver stat står i relasjon til Russland, kontrollert for landets økonomiske avhengighet av Russland. Galeotti definerer dimensjonen til å omhandle «statenes grad av sårbarhet overfor russiske aktive tiltak, basert på alt fra økonomisk avhengighet til felles kultur og historie» (Galeotti, 2017: 6).

Han skriver at operasjonaliseringen av affinitetsnivået/sårbarhetsnivået er «basert på *Pew polling data*, om oppfatninger av Russland, kontrollert for økonomisk avhengighet» (Galeotti, 2017: 7). Galeotti oppgir imidlertid ikke hvilke kilder han benytter for å kontrollere for økonomisk avhengighet, og operasjonalisering av dimensjon 2, *russlandsaffinitet*, er dermed noe uklart. Det er likevel klart at denne dimensjonen bygger på datamateriale fra Pew Research Center (Galeotti, 2017: 7). De har gjennomført undersøkelsen *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe* (Pew Research Center, 2017a). Galeotti spesifiserer ikke hvilke spørsmål fra denne undersøkelsen han har benyttet for å plassere landene. Imidlertid virker tre spørsmål å være betydningsfulle for denne dimensjonen. De er:

---

<sup>10</sup> Begrepene er oversatt fra engelsk: *Security Apparatus, Factionalized Elites, Group Grievance, Economic Decline, Uneven Economic Development, Human Flight and Brain Drain, State Legitimacy, Public Services, Human Rights and Rule of Law, Demographic Pressures, Refugees and IDPs, External Intervention.*

<sup>11</sup> *Level of affinity or vulnerability.*

*Er det viktigst å ha sterke bånd med EU eller Russland? Virker Russland å være en trussel eller ikke? Er det viktig at Vesten balanseres av et sterkt Russland?*<sup>12</sup>

Stater der befolkningen har scoret høyt på *affinitet* overfor Russland i Pew Research Centers undersøkelse, er plassert i kategoriene *social capture* (Slovakia) eller *state capture* (Bulgaria og Hellas) har respondenter med høy grad av *affinitet* overfor Russland. Land som scorer lavt plasseres i kategoriene *Exploit* (Storbritannia) eller *Demonise* (Estland og Polen).

Galeotti redegjør ikke direkte for hvordan de to dimensjonene hver for seg påvirker strategien som Russland anvender for å påvirke befolkningen i disse landene. Imidlertid redegjør Galeotti for påvirkningsstrategien Russland benytter overfor hver kategori i rammeverket. Under følger en rask gjennomgang av de syv kategoriene og hvordan Galeotti hevder at Russland anvender aktive tiltak mot land i hver av disse kategoriene.

### 3.2.2 Kategorier i rammeverket

I kategorien *exploit* finner vi stater med høy institusjonell styrke og lav affinitet, eller sårbarhet, overfor Russland (Galeotti, 2017: 8). Fordi disse landene er lite sårbare er de ikke spesielt bekymret for russisk påvirkning, sammenlignet med andre kategorier. Russlands taktikk er derfor å utnytte disse statene. Storbritannia er den eneste stat som Galeotti plasserer i denne kategorien. Han viser til en klar russisk økonomisk interesse i Storbritannia, ved at flere russiske fond er plassert her (ibid.). Den russiske strategien har i lys av dette vært å forsøke å utnytte Brexit-situasjonen og gjøre britiske banker mer tilgjengelige for russiske transaksjoner og skape et økt mulighetsrom for velstående russiske tjenestemenn (ibid.). For å oppnå dette spiller pragmatiske lobbygrupper tilknyttet Russland en sentral rolle. Disse trenger ikke å være tilknyttet den russiske stat, men kan være drevet av en økonomisk egeninteresse (ibid.).

I kategorien *demonise*, med middels institusjonell styrke og lav grad russiskaffinitet finner vi landene Estland og Polen. Her er det så lite håp om å skape en positiv tilknytning til Russland, at det ikke er noe å tape på forverrede relasjoner (ibid.). Strategien er derfor å utnytte disse landene ved å peke på dem som paranoide russofober. I Polen har russiske narrativ hauset opp

---

<sup>12</sup> Disse spørsmålene virker i større grad å omhandle affinitet overfor Russland, enn sårbarhet. Å foreta et mål på *sårbarhet* ville gitt en omfattende og kompleks operasjonalisering. Jeg har derfor valgt å forenkle oversettelsen av dimensjonen til «russlandaffinitet».

ekstreme nasjonalister, til tross for at de samme kreftene også er antirussiske (ibid.). Kilden Galeotti henviser til peker på at målet med å fremme ekstrem polsk nasjonalisme, selv når den er anti-russisk, er å fremstille Polen som upålitelige og hysteriske (Edward & Peter, 2016: 30). Hensikten var trolig å forstørre gapet mellom dem og Vesten, å samt svarte Polen (Galeotti, 2017: 8).

I kategorien *disrupt* finner vi sterke stater med et pragmatisk forhold til Russland (Galeotti, 2017: 7). I dette tilfellet benytter Russland interne splittelser og usikkerhet for å gjøre befolkningen mindre villige til å støtte opp om egne myndigheter. Land i denne kategorien er Frankrike, Tyskland, Nederland og Sverige. En taktikk er å rette oppmerksomhet mot fenomener som kan skape splid i befolkningen (ibid.). Han hevder et eksempel er da russiske hackere tok kontroll over den franske nasjonale TV-stasjonen TV5 og la ut jihadistmeldinger fra Kyber-kalifatet til Daesh (Delève, 2015). Taktikken er å få befolkningen til å stille spørsmålstegn ved vestlig politikk, uten å bruke narrativ som omhandler dette direkte (ibid.).

I kategorien *influence* har landene både middels institusjonell styrke og middels russiskaffinitet. Her er taktikken å påvirke gjennom minoritetspolitikk, og å utnytte innflytelsen til enkeltindivider. Tsjekkia, Latvia, Litauen og Italia er i denne gruppen. Når Tsjekkias president Miloš Zeman kritiserer NATO og EU, benyttes disse uttalelsene aktivt for å videre spre anti-vestlige holdninger i hele Sentral-Europa (Galeotti, 2017: 8).

I kategorien *target state* finner vi Ungarn, Romania og Montenegro (Galeotti, 2017: 8). I denne gruppen finner man land med svake institusjonelle trygghetsmekanismer. Kreml ønsker å påvirke i spesifikke saker, som for eksempel å heve de økonomiske sanksjonene mot Russland, og å oppnå fordelaktige posisjoner i landet (ibid.). Til tross for at Ungarns Viktor Orbán ikke liker Russland spesielt godt, utgjør han en forstyrrende faktor i EU ved å ikke respektere deres verdier (Dam & Jeannerod, 2020). Russland forsøker å oppmuntre til mer av det (Galeotti, 2017: 8). Russland presser på et anti-amerikansk og anti-europeiske narrativ som sammenfaller med myndighetenes propaganda og Orbáns sosialkonservative holdning (ibid.).

I kategorien *social capture* finner vi Slovakia. Staten har sterke historiske og kulturelle bånd til Russland, og har en viss økonomisk avhengighet. De har samtidig også sterk grad av institusjonell styrke. Strategien er å overvinne folks hjerter og sinn samt søke sympati.

Moskva arbeidet aktivt for å bygge bro mot Slovakias tidligere statsminister Robert Fico. Moskva virker også å ville bygge media-allianser i Slovakia som tillater russiske nyheter. Russland forsøker dessuten å bygge tettere allianse med det ytre høyre, for å utnytte moralsk panikk om migranter- og flyktninger. Økingen man har sett i euroskeptiske, antiamerikanske og pro-russiske meninger, og kan gjøre det vanskeligere for myndighetene å kjøre en hardere linje mot Moskva (Galeotti, 2017: 6).

I siste kategori, *state capture*, finner vi Bulgaria og Hellas. De har svake institusjoner og høy grad av affeksjon overfor Russland. Galeotti benytter Bulgaria som eksempel. Han hevder at Russland bruker Bulgaria som en trojansk hest i EU og NATO (Galeotti, 2017: 7). Bulgaria har politiske, kulturelle og økonomiske interesser tilknyttet russisk olje og subsidier. Det er godt etablerte lokale aktører som videreformidler prorussiske narrativ. Disse aktørene har politisk påvirkningskraft, og disse er selvgående, uten press eller politiske lovnader fra russisk hold (Galeotti, 2017: 7).

### 3.2.3 Rammeverket har behov for empirisk testing

Galeottis modell gir en strukturert fremstilling av strategi benyttet i russisk informasjonskampanjer. Teorien fremstår som det eneste rammeverket som aktivt differensierer Kremles *narrativ* inn i forskjellige kategorier, gruppert etter staters egenskaper. Imidlertid er det behov for en empirisk testing av rammeverket. Det er for det første behov for studier av hvordan de to dimensjonene påvirker valg av *aktive tiltak*. For det andre er det behov for å studere treffsikkerheten av Galeottis forventninger til informasjonskampanjer rettet mot hver av de syv kategoriene. Teorien hviler også på en forutsetning om at det faktisk eksisterer en russisk informasjonskampanje, og denne forutsetningen bør testes empirisk. Teorien kan potensielt også berike forskningsfeltet dersom den utvides geografisk ved at flere relevante land trekkes inn i rammeverket.

Galeottis teori bør videre suppleres med mer informasjon om hvilke konkrete narrativ som fremmes gjennom russiske informasjonskampanjer. I de fleste kategoriene beskrives konkrete eksempler på *narrativ* som sirkulerer i medier, men slike eksempler så ut til å være utelatt i kategoriene *exploit* og *state capture* (Galeotti, 2017: 6-8). I kategorien *state capture*, kan det virke som at politiske strukturer er med på å fasilitere innflytelsen og spredningen av Kremles *narrativ*, gjennom de lokale, selvgående mediemarkedene som Galeotti redegjorde for.

Imidlertid er ikke *narrativene* gjort rede for, til tross for at *narrativene* som inngår i Kremles *aktive tiltak*, nødvendigvis må eksistere i et selvgående mediemarked [sic]. Det teorien kunne ha belyst bedre i denne kategorien, er hvordan det å ha lav institusjonell styrke (dimensjon 1) kombinert med høy score på *russlandsaffinitet* (dimensjon 2) vil komme til uttrykk i *medieinnholdet* i kremltilknyttede aviser. Mangelen resulterer i at modellen blir utfordrende å benytte som et teoretisk rammeverk til å forklare russiske informasjonskampanjer rettet mot disse landene. Modellen blir også mer innviklet å teste empirisk.

### 3.2.4 Kategorien *state capture*

Statene i kategorien *state capture* har høy *russlandsaffinitet* og står i en institusjonell situasjon som gjør staten mer utsatt for russisk påvirkning. Kremles grep om medielandskapet og økonomien, virker å tilrettelegge for de *aktive tiltakene*. De *aktive tiltakene* innebærer å spre *narrativ*, samt å foreta økonomiske grep som igjen kan påvirke Kremles grep rundt medielandskapet og økonomien. Disse kan igjen påvirke graden av *russlandsaffinitet*, og den økonomiske avhengigheten til Russland. I ytterste konsekvens kan de påvirke politiske beslutninger som bidrar til å forme statens stabilitet. Det mulige ringvirkningene de *aktive tiltakene* kan ha, gjør studier av land i denne kategorien særlig interessant.

Galeotti hevder Russlands strategi overfor landene i kategorien *state capture* er «å forsøke å etablere mektige nettverk av allierte og klienter i stand til å dominere landet» (Galeotti, 2018: 8). Begrepet *state capture* ble lansert i 1999 gjennom et forskningsprosjekt mellom Verdensbanken og Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) under ledelse av Daniel Kaufmann og Joel Hellman (Tudoroiu, 2015: 656). Mange av statene inkludert i Galeottis rammeverk inngikk i deres kjente rapport *Measuring Governance, Corruption, and State Capture: How Firms and Bureaucrats Shape the Business Environment in Transit* (Hellman, Jones, Schankerman, & Kaufmann, 1999).

En stat som befinner seg i situasjonen *state capture* preges av at mektige private interesser i offentlig sektor er kapable til å påvirke sentrale statlige institusjoner for sin egen vinning (Speed, 2019; Tudoroiu, 2015: 656). Daniel Kaufmann omtaler *state capture* som stater som er rammet av den mest alvorlige formen for korrupsjon (Speed, 2019). Denne formen for korrupsjon påvirker statlige lisenser, innkjøp og endring av lover. Dette har voldsom effekt på og kostnad for samfunnet (Speed, 2019). Økonomiske avhengighet vil utgjøre en maktfaktor

som kan tilrettelegge politisk påvirkning gjennom det Galeotti og andre forskere kaller en trojansk-hest-taktikk (Galeotti, 2017: 7; Giles, 2016: 40; Pomerantsev & Weiss, 2014: 20-22; Seely, 2018: 2-11).

Som tidligere nevnt, har Galeotti plassert Hellas og Bulgaria i kategorien *state capture*. EU-medlemmene Bulgaria og Hellas er og har vært avhengige av russiske energiforsyninger (Galeotti, 2017: 7). De scorer også høyt på dimensjonen russlandsaffinitet. I 2018 inkluderte også Galeottis Serbia i denne kategorien i artikkelen «Do the Western Balkans face a coming Russian storm?» (Galeotti, 2018: 8).

Moldova har, slik som EU-medlemmene Bulgaria og Hellas, vært avhengig av russiske energiforsyninger (Korteweg, 2018: 28). Et annet fellestrekk ved Hellas, Bulgaria, Serbia og Moldova, er deres befolkning med høyt antall ortodoks tro (Central Intelligence Agency, 2020a, 2020d, 2020l, 2020n). Moldova er også et land som ved flere anledninger er blitt beskrevet som en «captured», erobret stat, enten av private aktører i landet eller ved at Kreml nevnes eksplisitt som involvert part (Behrendt & Lentine, 2019; Gherasimov, 2017; Tudoroiu, 2015: 655-657). Moldovsk økonomi er også tett sammenbundet med Russlands, og landet er avhengig av russisk energiforsyning og eksport (Johansson, 2009: 172). Imidlertid er ikke Moldova inkludert i kategorien *state capture* eller i Galeotti sitt rammeverk forøvrig. Moldova har en høy andel russisktalende befolkning og grenser til både EUs og Russlands interessesfærer. Det er derfor nyttig å studere Moldova for å videreutvikle narrative i kategorien som omhandler aktive tiltak for å påvirke land i Russlands favør. I neste underseksjon plasserer jeg Moldova i Galeottis rammeverk.

### **3.2.5 Galeottis modell utvides med ett land til: Moldova**

I de neste avsnittene utvider jeg Galeotti sitt rammeverk til å også innebefatte Moldova. Jeg inkorporerer Moldova på bakgrunn av de to dimensjonene institusjonell styrke og *russlandsaffinitet*, med samme kriterier som Galeotti benytter. Den første dimensjonen måles gjennom *FFIs Fragile States Index*. Den andre dimensjonen måler Galeotti ved å benytte data fra Pew Research Center.

Moldova har som nevnt i bakgrunnskapittelet (se kapittel 2.3) betydelig felles historie med Russland (Johansson, 2009: 166-168). I tillegg har Moldova to utbryterstater. Den ene av

utbryterstatene, Transnistria utgjør en fastfrost konflikt siden borgerkrigen for selvstendighet på 1990-tallet (Johansson, 2009: 167-171). Russland støttet separatistene, og ville sikre russisk militær tilstedeværelse 20 år fremover i tid gjennom en resolusjon kalt Kosakkplanen. Kosakkplanen ble skrotet, og Moldova har i ettertid dreid i EUs retning (Johansson, 2009: 170-173).

Imidlertid er ikke Moldova inkludert i kategorien *state capture* eller i Galeotti sitt rammeverk forøvrig. Ettersom Moldova grenser til både EUs og Russlands interessesfærer, er det fruktbart å studere akkurat Moldova for å videreutvikle *narrativene* i kategorien som omhandler *aktive tiltak* for å påvirke land i Russlands favør. I neste underseksjon inkluderer jeg Moldova i teorien.

### Plassering på dimensjon 1: Institusjonell styrke

I dette avsnittet benytter jeg informasjonen jeg besitter om landene i figur 1 til å predikere Moldovas plassering i figuren. Kategoriene *state capture* og *target state* er de mest institusjonelt sårbare statene i Galeottis teori, og scoret mellom 50,9-57,5 poeng i 2017, og mellom 47,8-55,3 poeng i 2019. Moldova, scoret 72,0 poeng i 2017 og scoret 67,1, i 2019 (The Fund For Peace, 2017-2019). Dermed bør Moldova plasseres blant enten kategorien *state capture* eller i kategorien *target state*, altså nederst på y-aksen i figuren.

Tabell 3.1: Moldovas plassering på dimensjon 1 (The Fund For Peace, 2017-2019)

	2017	2019	Landkode
Gruppe 1:	22,1-33,5	20,3-36,7	FR, DE, NL, SE, GB
Gruppe 2:	40,1-46,4	37,6-43,9	SK, CZ, IT, LV, LT, EE, PL
<b>Gruppe 3:</b>	50,9-57,5	47,8-55,3	BG, GR, <b>MD</b> , HU, ME, RO

## **Plasseringen på dimensjon 2: Russlandsaffinitet**

Galeotti har som nevnt benyttet data fra Pew Research Center for å måle den andre dimensjonen, *russlandsaffinitet*. Dette forskningssenteret har gjennomført studien *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe* (Pew Research Center, 2017a). Galeotti redegjør imidlertid ikke for hvilke survey spørsmål han har benyttet fra deres studie. Tre spørsmål fra undersøkelsen virker relevante for plasseringen av stater på denne dimensjonen. Jeg vil her sammenligne svarene fra Moldovas befolkning på disse tre spørsmålene, med svarene fra de baltiske landene som er plassert i rammeverket. Denne informasjonen vil benyttes for å vurdere hvorvidt det er riktig å plassere Moldova til høyre for, til venstre for eller i samme kategori som disse landene i rammeverket. Estland er plassert helt til høyre i Galeottis modell. Det betyr at Estland scorer lavt på russlandsaffinitetsdimensjonen. Latvia og Litauen er plassert ett hakk til venstre, og befinner seg dermed i den mellomste kategorien på russlandsaffinitetsdimensjonen i figur 1. Fremgangsmetoden er strukturert etter de tre relevante spørsmålene fra Pew Research Center.

### **1. Virker Russland å være en trussel eller ikke?**

69,5 prosent av respondentene fra Litauen, 67,7 prosent av respondentene fra Estland og 59 prosent av respondentene fra Latvia har oppgitt at de mener Russland er en trussel i større eller mindre grad<sup>13</sup>. Estlands respondenter skiller seg ut ved at 38,5 prosent av de som mener Russland er en trussel, mener den er stor. Det stemmer godt overens med Galeotti sin plassering av Estland, som er plassert til høyre i tabellen, i gruppen med minst *russlandsaffinitet*. Latvias respondenter mener i mindre grad at det er grunn til å frykte Russland enn respondenter fra de andre to landene. Blant Moldovas respondenter er det til sammen 42,7 prosent som mener Russland er en trussel. På bakgrunn av svarene på dette spørsmålet, er det dermed naturlig å plassere Moldova til venstre for disse landene på russlandsaffinitetsdimensjonen.<sup>14</sup>

---

<sup>13</sup> Missingverdier tas hensyn til.

<sup>14</sup> Se vedlegg 1, Pew Survey.



Tabell 3.2: Svar i prosent på spørsmålet: «Virker Russland å være en trussel?»

	Trussel Sum		Ikke trussel	Sum
Estland	67,7		32,2	100
	Stor trussel:38,5	mindre trussel:29,1		
Latvia	59		41,3	100
	Stor trussel:32,6	mindre trussel:26		
Litauen	69,5		30,4	100
	Stor trussel: 33,7	mindre trussel: 35,7		
Moldova	42,7		57,3	100

Kilde: Pew Research Center, (2017a), Pew Research Center (2017b).

## 2. Er det viktigst å ha sterke bånd med EU eller Russland?

43 prosent av respondentene fra Estland oppgir at de ønsker å vedlikeholde bånd til EU fremfor å vedlikeholde bånd til Russland. Estlenderne fremstår som mer positivt innstilt ovenfor EU enn respondentene fra Litauen (36%) og Latvia (29%). Både Estland (8%) og Litauen (6%) har få respondenter som foretrekker Russland. I Latvia foretrekker derimot dobbelt så mange (14%) Russland. Moldovere er minst positive til bånd med EU. 15 prosent mener det er viktig med et sterkt bånd til EU, mot 43 prosent som mener bånd til Russland er viktigere. På bakgrunn av dette fremstår det som Moldova bør plasseres til venstre for disse landene på russlandsaffinitetsdimensjonen.<sup>15</sup>

Tabell 3.3: Svar i prosent på spørsmålet: «Bør Moldova vedlikeholde bånd til EU eller Russland?»

	EU	Russland	Begge bånd	Ingen av dem	Vil ikke svare
Estland	43	8	46	1	1
Latvia	29	14	50	2	1
Litauen	36	6	54	1	3
Moldova	15	43	33	5	4

Kilde: Pew Research Center (2017a).

<sup>15</sup> Se vedlegg 1, Pew Survey.

### 3. Er det viktig at Vesten balanseres av et sterkt Russland?

De latviske respondentene er i størst grad enige i at Vesten bør balanseres av et sterkt Russland. 48,8 prosent av Latvias respondenter, 43 prosent av Litauens respondenter, og 37,8 prosent av Estlands respondenter er enige i påstanden. Dette underbygger Galeottis plassering av Estland lengst til høyre i modellen. 70,1 prosent av respondentene fra Moldova svarer at det er viktig at vesten balanseres av et sterkt Russland (Pew Research Center, 2017a). Det er altså naturlig å plassere Moldova lengre til venstre i modellen enn de baltiske landene.<sup>16</sup>

Tabell 3.4: Svar i prosent på spørsmålet: «Vesten bør balanseres av et sterkt Russland?»

	Vesten bør balanseres	Vesten bør ikke balanseres	Sum
Estland	37,8	62,2	100
Latvia	48,8	51,2	100
Litauen	43	57	100
Moldova	70,1	29,9	100

Kilde: Pew Research Center: 2017a.

### Delkonklusjon

Jeg har nå gjennomgått hvordan de to dimensjonene kan benyttes for å plassere Moldova i Galeotti sin modell ved å sammenligne Moldova og stater som allerede inngår i modellen. Moldova bør kategoriseres som en stat med lav institusjonell styrke, altså på nederste rad i rammeverket. Den moldovske befolkningen har avgitt svar i Pew Research Centers studie som tyder på at de har en sterkere positiv affeksjon til Russland enn de baltiske statene. Moldova plasseres derfor i kategorien *state capture*, slik tabell 3.5 oppsummerer.

Tabell 3.5: Illustrasjon av Moldovas plassering i modellen\*

	Russlandaffinitet			Institusjonell styrke
	Russlandtrussel?	EU/Russland?	R. balansere V.?	Fragile State Index
Moldova	Lav	Russland	Ja	67,1
Estland	Middels +	EU	Nei+	40,8
Litauen	Middels	EU	Nei	38,1
Latvia	Middels -	EU -	Nei -	43,9

\*Oppsummeringen er forenklet

<sup>16</sup> Se vedlegg 1, Pew Survey.

## Verifisering av plasseringen: bekreftende data og e-post med Galeotti

Beslutningen om å plassere Moldova i kategorien *state capture*, er basert på de to dimensjonene. Plasseringen i denne kategorien sannsynliggjør ifølge teorien at Russland har allierte klienter i landet, der økonomiske, kulturelle og politiske interesser er integrert med russisk olje og subsidier. Galeotti beskriver Bulgaria, som også befinner seg i denne kategorien, som en «trojansk hest» (Galeotti, 2017: 7). Begrepet «trojansk hest» har også blitt benyttet om Moldova i en uttalelse fra organisasjonen *Dignity and Truth*, som beskriver Moldova som «*Russlands trojanske hest rett utenfor EUs grenser*» (Bunduchi, 2017). Moldovas økonomi har dessuten blitt beskrevet som avhengige av russisk olje og gass, og de har en russiskvennlig president, Igor Dodon (Bertelsmann-Stiftung, 2018).

I en e-post-utveksling med Professor Mark Galeotti tok jeg opp flere spørsmål relatert til teorien. Jeg forventet at Litauen ville få en endret plassering, fra *influence* til *disrupt* i år 2019, 1,5 år etter at han skrev artikkelen. Mine antagelser var basert på at Litauens score for Fragile State Index har endret seg. Jeg spurte også om Moldova ville havne i kategorien *state capture* og om Ukraina, som ligger på nivå med Moldova på dimensjon 1, ville havne så langt til høyre at den kom utenfor modellen på grunn av aversjon mot Russland. Jeg spurte ham også mer inngående om modellens dimensjoner og hvordan han underbygget dem.<sup>17</sup>

*On the specific countries, the x-axis starts with perceptions of Russia but that was modified by issues of economic and other penetration and vulnerability, so to me, frankly that would, on an impressionistic level, drag Ukraine across into Target State, given how far it still is connected with Russia. Likewise, Moldova certainly belongs in the State Capture cell. I'd probably agree that Lithuania could now be raised to 'disrupt' but Latvia stays where it is, especially because of the impact of the Russian minority and economic penetration. (E-post fra Mark Galeotti, 14. Mai 2019)*

Jeg kan dermed anta at Moldovas plassering i rammeverket er korrekt.

---

<sup>17</sup> Se Vedlegg 1 B: E-post fra Mark Galeotti

### 3.2.6 Oppsummering

Professor Mark Galeotti beskriver hvordan Moskva benytter myk makt for å fremme sine utenrikspolitiske interesser, men han hevder at russere forstår begrepet annerledes ved at de også inkluderer aktiv påvirkning av andre stater til sin fordel. Galeotti hevder at *aktive tiltak* er et bedre beskrivende uttrykk. *Aktive tiltak* innebærer å støtte populistpartier gjennom aktivitet som innebærer spionasje, kuppforsøk og desinformasjon (Galeotti, 2017: 1). Galeotti foreslår at to dimensjoner er avgjørende for hvilken strategi som ligger til grunn for Russlands valg av aktive tiltak overfor en stat. Disse dimensjonene er: statenes *institusjonelle styrke* og statenes grad av *russlandsaffinitet eller sårbarhet*. Jeg har i dette kapitlet redegjort for hvordan en stats plassering på hver av disse dimensjonene leder til at de kan plasseres i en av syv kategorier: *exploit, demonise, disrupt, influence, target state, social capture* og *state capture* (Galeotti, 2017: 7).

Jeg hevder at teorien hadde behov for empirisk testing og tilførsel, og jeg kritiserte teorien for å hvile på en forutsetning som ikke er testet, nemlig at det foregår en russisk informasjonskampanje. Jeg hevder videre at en geografisk utvidelse vil være hensiktsmessig. I denne oppgaven vil jeg teste denne forutsetningen og bidra med en geografisk utvidelse. I dette kapitlet har jeg også drøftet at kategorien *state capture*, mangler informasjon om *narrativene* som inngår i de *aktive tiltakene* i russisk informasjonsstrategi. Jeg anså at det vil være særlig nyttig å frembringe mer informasjon om denne kategorien, fordi Russland virker å ha et spesielt grep om landene i denne kategorien. Moldova var ikke opprinnelig inkludert i Galeottis rammeverk, men i samråd med Galeotti ble Moldova plassert i kategorien *state capture*. Plasseringen er basert på sammenligning med stater som allerede inngår i rammeverket. En større innsikt i *narrativ* fremmet igjennom moldovske medier vil være et viktig bidrag til kategorien *state capture*. En slik innsikt vil jeg forsøke å frembringe i denne oppgavens analysedel.

## 3.3 StratComs rapport om prorussiske, antivestlige narrativ i Moldova

For å svare på oppgavens problemstilling, skal jeg i denne oppgaven analysere *narrativ* i moldovske russiskspråklige medier. Analysens funn vil kunne bidra til ny informasjon om

narrativ tilknyttet kategorien *state capture*. For å øke funnenes robusthet vil analysen forankres i tidligere forskning. NATO Strategic Communications Centre of Excellence (heretter StratCom) har forsket på Kremles narrativ i Moldova. I 2017 publiserte de rapporten *The Moldovan Information Environment, Hostile Narratives, and Their Ramifications*, og *narrativene* presenteres i kapittelet *Hostile Narratives and Propaganda* som er skrevet av Igor Munteanu. I rapporten grupperer StratCom fire prorussiske<sup>18</sup> og antivestlige<sup>19</sup> narrativ som er tilstedeværende i moldovske russiskspråklige kremltilknyttede medier i perioden 2013-2016. I dette delkapittelet vil jeg redegjøre for disse fire *narrativene*. I oppgavens analysedel vil jeg studere hvorvidt *narrativene* benyttes i de to Moldovske avisene Sputnik og Komsomolskaya, i 2019.

## **StratComs fire narrativ i Moldova**

### **1. Narrativ № 1. Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi**

Narrativet forestiller at dersom man snakker og tenker på russisk, er du som en russer. Dersom du er som en russer, er du en del av en distinkt sivilisasjon, basert på felles slaviske røtter, felles filosofi, kunst og tradisjonelle verdier. Russiske minoriteters rettigheter er veldig relevant for dette *narrativet*. I Moldova bør de forskjellige nasjonene være likeverdige, og man bør anerkjenne russisk som et offisielt språk. *Narrativet* retter fokus på russere som er undertrykt, sensur av russisk media eller russeres manglende tilgang på maktposisjoner i det moldovske samfunnet. Den offisielle dagen som markerer dagen for sovjetisk okkupasjon fremstilles som russofobi. Andre verdenskrig er relevant for sovjetnostalgien vi finner i dette historiske *narrativet*. I tillegg fremheves det at dagens Russland nå har reist seg fra Sovjetunionens ruiner. Ortodoksi spiller også en rolle fordi Russland er ansett for å være «det tredje Rom». Den russiske patriarken kommenterer gjerne politiske saker og det er ikke unaturlige at prestskapet blander seg tematikk utover det religiøse som for eksempel motstand mot Vesten eller ikke-kristne (Munteanu, 2017: 22-25).

### **2. Narrativ № 2: Føderasjonsløsning for etnisk likeverd**

---

<sup>18</sup> Narrativ som virker å fremme Russland eller russisk kultur.

<sup>19</sup> Narrativ som virker å fremstille Vesten (EU, NATO, USA), vestlig kultur eller institusjoner i et mindre fordelaktig lys.

Det andre narrativet omhandler konflikten mellom Moldova og utbrytergrupper. Dette narrativet knytter seg blant annet til en påstand om at borgerkrigen i Transnistria på 90-tallet brøt ut som følge av Moldovas ønske om sammenslåing med Romania, og at Russiske styrker forhindret og stanset en krig mellom Moldova og utbrytergrupperingene på 90-tallet i Gagaus og Transnistria. Narrativet søker å legitimere uavhengighet for Transnistria gjennom å fremstille den moldovske eliten som nasjonalistiske og ved å «internasjonalisere» Transnistria, altså å fremstille Transnistria som en selvstendig aktør. Det fokuseres også på at etnisk likeverd oppnås gjennom en føderasjonsløsning, og etniske grupper bør ha rett til selvbestemmelse. I 2003 ble Kosakkmemorandumet avvist. Kosakkmemorandumet innebar blant annet ønske om å gi utbryterstatene Gagaus og Transnistria veto rett mot EU-medlemskap. I denne sammenheng fremmes det et narrativ om at en føderasjonsløsning vil skape likeverd i befolkningen (Munteanu, 2017: 26-30).

### **3. Narrativ № 3. En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap**

StratComs beskriver et tredje narrativ som omhandler de negative konsekvensene av samarbeid med EU. Prorussiske medier har viet EU mer oppmerksomhet etter 2009, i forbindelse med EUs ambisjoner om å integrere nye stater gjennom EUs østlige partnerskap. I dette narrativet gis EU skylden for vanskelige økonomiske forhold i Moldova. Mediene vektla i 2015 og 2016 at EU håndterer flyktningkrisen dårlig. En annen idé promotert i mediene er at EU går i oppløsning slik som Sovjetunionen gjorde. En russisk tollunion fremstilles derfor som et bedre alternativ enn EU (Munteanu, 2017: 30-32).

### **4. Narrativ № 4. NATO og Romania truer freden**

StratCom hevder de russiske mediene henspiller på en underliggende frykt for utbrudd av en ny krig. Forholdet til Romania og Vesten er krevende. Det eksisterer politisk støtte til å distansere områdene Transnistria og Gagauzia fra Chisinau, og disse spenningene utnytter Russland og prorussere for å skape frykt for krig. Det hevdes derfor at Moldova bør unngå NATO, for å unngå å fremmedgjøre de autonome områdene Transnistria og Gagaus (Munteanu, 2017: 33-34). For eksempel uttalte Sputniks tidligere redaktør i en avis at (krigs)tilstander som i Ukraina brått kunne bryte ut i Moldova som følge av USA og Vestens geopolitiske ambisjoner som er trang til å ekspandere (Rosca, 2016). Han uttalte også at

dersom Russland støtter ukrainske separatister, kommer det som følge av USAs militære støtte til Ukraina (Munteanu, 2017: 33-34; Rosca, 2016). Kremlpositive medier etablerer en forestilling om at Vesten og NATO skaper ustabilitet, at de har voldelige intensjoner i Moldova, og geopolitiske forhold i området fremstilles som en kamp om territorium.

I dette narrativet fremstilles også Romania som en trussel mot fred. En Sputnik-journalist (ibid.) spådde at Romanias armé er klare til å invadere og styre landet dersom det skulle oppstå kaos i Moldova. «Unirea» 2018», et prosjekt for å slå sammen Moldova og Romania, hevdes i prorussiske medier å være igangsatt av USA, fordi Romania ikke ville vært kapable til å handle alene (Munteanu, 2017: 33-34).

### 3.3.1 Oppsummering

Jeg har gjennomgått fire overordnede narrativ fra rapporten *The Moldovan Information Environment, Hostile Narratives, and Their Ramifications*, som er utarbeidet av *NATO Strategic Communications Centre of Excellence*. De presenterer fire prorussiske og antivestlige narrativ i Kremltilknyttede medier i Moldova: *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*, *Føderasjonskrig for etnisk likeverd*, *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap*, *NATO og Romania truer freden*. Disse fire narrativene kan bidra til å videreutvikle kategorien *state capture* i Galeottis teori, men bidraget bør verifiseres gjennom empirisk testing. I denne studien vil jeg derfor undersøke om disse fire narrativene kan bekreftes igjennom en kvantitativ tekstanalyse av moldovske kremltilknyttede russiske aviser. Dette er sentralt for å besvare oppgavens andre forskningsspørsmål: *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

## 4 Data

I oppgavens kapittel 6 vil jeg benytte kvantitativ tekstanalyse for å besvare oppgavens problemstilling. Datagrunnlaget for denne analysen er avisartikler fra et utvalg postsovjetiske land. I dette kapitlet vil jeg redegjøre for og begrunne valg av land. Jeg vil også redegjøre for avgrensning og utvalg av hvilke aviser datamateriale bygger på, samt hvilken tidsperiode avisartiklene er hentet fra.

### 4.1 Land

Særlig to kriterier har vært avgjørende for valg av land: hvorvidt staten er en del av den postsovjetiske sfæren, og hvorvidt disse statene virker å være tilknyttet Russlands og EUs interessesfære. Analysen som besvarer det første forskningsspørsmålet inkluderer derfor et utvalg russiske aviser i Moldova, Ukraina, Hviterussland, Georgia, Estland, Latvia og Litauen. Vurderingen av de to kriteriene er basert på en helhetsvurdering av demografiske, geografiske og politiske faktorer.<sup>20</sup>

Som nevnt er datamaterialet basert på land som er en del av den postsovjetiske sfæren. Jeg har utelukket stater uten en betydelig russisktalende befolkning. Derfor er Slovenia, Makedonia, Kroatia, Serbia, Bosnia og Herzegovina, Montenegro og Albania, Polen, Tsjekkia, Slovakia, Romania, Bulgaria, Ungarn og Øst-Tyskland utelatt fra studien (Central Intelligence Agency, 2020b, 2020c, 2020d, 2020e, 2020f, 2020g, 2020h, 2020i, 2020j, 2020k, 2020l, 2020m, 2020n).

---

<sup>20</sup> Jeg kommer i de neste avsnittene til å henvise til FNs statistikkavdeling (United Nations Statistics Division, 2020g). Tallene kan studeres nøyere i vedlegg 4, FN-data, der jeg har regnet ut summen av befolkning som har russisk, hviterussisk og ukrainsk morsmål i 14 land. Jeg benytter meg også av data fra Eurasia Monitor Евразийский монитор (Фонд Наследие Евразии & Циркон, 2007). Rapporten er et resultat av samarbeid mellom Stiftelsen for eurasisk arv, Фонд «Наследие Евразии» (ФНЕ) og Circon, Циркон. Disse dataene er systematisert og oversatt av meg til norsk, og kan studeres nøyere gjennom vedleggene som jeg har kalt Eurasiabarometer 3A og 3B.



Jeg inkluderer de postsovjetiske statene som virker å være politisk og geografisk tilknyttet både Russlands og EUs interessesfære. Det innebærer en geografisk utelukkelse av stater i Sentral-Asia (Kasakhstan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Turkmenistan og Usbekistan (Mandelbaum, 1994: 1)) og Transkaukasia (Georgia, Aserbajdsjan, og Armenia (Plokhy, 2011: 2)). Dermed står vi igjen med Baltikum og postsovjetiske stater i Øst-Europa (Ukraina, Hviterussland og Moldova (Plokhy, 2011: 1)).

### **Stater som inkluderes i studien**

Det er en relativt høy andel med russisktalende morsmål i EU-landene Estland (29,6%), Latvia (33,8%) og Litauen (7,2%) (United Nations Statistics Division, 2020b, 2020c, 2020d). Fordi EUs medlemsland bør være av geopolitisk interesse for EU, inkluderes disse postsovjetiske landene i analysen. I tillegg virker russiske aviser å være noe som en betydelig andel av hele befolkningen forstår (Eurobarometer, 2012: 30, 36).

En rekke postsovjetiske stater har signert avtalen for EUs østlige partnerskapsprogram (European Commission, 2009). Videre er Moldova, Ukraina og Georgia en del av *Association Agreement* og *Deep and Comprehensive Free Trade Area* (European Union, 2020). Avtalene er viktige milepeler på vei mot EU-medlemskap. Moldova, Ukraina og Georgia er stater som ønskes velkomne til å søke EU-medlemskap (European Parliament, 2014, (2014/2717(RSP)), 1, 2 og 33). Som følge av dette er det grunnlag for å inkludere statene i denne studien.

EU er bekymret for utviklingen i Moldova (European Parliament, 2018). Likevel har Moldova, som EUs østlige naboer, tidligere vært nevnt blant «de eneste landene hvor det forekom positiv politisk endring» (Whitman & Juncos, 2013: 161). I Moldova er det registrert et betydelig antall med russisk (11,3%) og ukrainsk morsmål (5,5%) (United Nations Statistics Division, 2020e)<sup>21</sup>. Likheten mellom ukrainsk og russisk gjør at ukrainsktalende vil forstå russisk (Beekes, 1995: 23). Ifølge data fra Eurasia Monitor oppgir 51% at de snakker og leser flytende russisk (Фонд Наследие Евразии & Циркон, 2007: 3). I tillegg rapporterer 26% av respondentene at de leser russiske nyheter regelmessig (Фонд Наследие Евразии & Циркон, 2007: 5-6).

---

<sup>21</sup> CIA rapporterer noe lavere tall: 9,7% russisk morsmål, og 3,9% ukrainsk morsmål (Central Intelligence Agency, 2019).

Ukraina har gjennomført få politiske reformer i nyere tid (Whitman & Juncos, 2013: 161). Ukraina har likevel vært av høy energipolitisk og sikkerhetspolitisk interesse for EU de siste årene (EEAS, 2020; Shumylo-Tapiola, 2013). I Ukraina har 29,6% av befolkningen russisk morsmål, og andelen etniske russere er på 17% (United Nations Statistics Division, 2020f). Ifølge tall fra Eurasia Monitor rapporterer 43% av respondentene at de leser russiskspråklige aviser regelmessig (Фонд Наследие Евразии & Циркон, 2007: 5-6).

### **Stater som ekskluderes fra studien**

Hviterussland er ikke inkludert i analysen, til tross for Hviterusslands høye andel med russisk morsmål (70%) (United Nations Statistics Division, 2020a). Hviterussland virker i liten grad å la seg påvirke av EUs reformer, og de fastholder synspunkter på demokrati og rettssikkerhet som EU ikke er tilfreds med (Council of the European Union, 2020; Devetak & Sirbu, 2012: 13-14; Whitman & Juncos, 2013: 161). EU ønsker ikke å samarbeide tettere med Hviterussland før politiske og sivile rettigheter bedres i landet (European Commission, 2020). Landet er derfor mindre relevant for denne studien.

## **4.2 Aviser**

I oppgavens analysedel benyttes kvantitative tekstanalyser basert på utvalg på totalt 14304 russiske avisartikler fra 11 nettaviser i perioden fra januar 2019 til juni 2019. I den første analysen som besvarer det første forskningsspørsmålet, benytter jeg 8685 avisartikler, mens i analysen som besvarer det andre forskningsspørsmålet som undersøker Moldovas medier nærmere, benytter jeg 6668 avisartikler. Dermed overlapper 1049 artikler mellom de to analysene.

Fem faktorer har vært viktige for å foreta et utvalg av russiskspråklige aviser fra de aktuelle landene: Språk, arkivtilgang, avisenes popularitet, tidsintervall og tilknytning til russiske myndigheter og interesser. Utvalget bør inneholde minst en populær kremltilknyttet avis og en populær avis som ikke kan knyttes til Kreml fra hvert land, for å kunne sammenligne de to gruppene. Grunnet digitale mediers relevans blant befolkningen, blir nettbaserte aviser av stadig større betydning. Allyoucanread fører årlig statistikk over antall IP-adresser som besøker medier verden over. Fordi IP-adresser lett kan endres kan dette være en problematisk

kilde. Likevel virker denne institusjonen å fange opp de mest leste avisene. På listen over norske medier, nevnes nasjonale aviser som VG, Dagbladet og Aftenposten først, før store lokalaviser listes opp sammen med aviser som Dagsavisen og Sol (All You Can Read, 2020). Jeg har studert målingene for Estland (All You Can Read, 2019a), Latvia (All You Can Read, 2019b), Litauen (All You Can Read, 2019c), Moldova (All You Can Read, 2019d) og Ukraina (All You Can Read, 2019e).

Jeg har undersøkt hvorvidt russisk språk er tilgjengelig for de mest besøkte nettavisene i landene. Jeg har deretter undersøkt om disse avisene er tilgjengelige i databasen til nyhetsarkivene til Integrum, et arkiv for russisk massemedia, og Factiva, et arkiv for mediekilder fra over 200 land. De mest populære russiskspråklige avisene som er tilgjengelige i disse arkivene er benyttet som datagrunnlag i analysen. Flere av de mest leste avisene i landene, faller bort ved begrensingen om å kun studere aviser tilgjengelig på russisk<sup>22</sup>.

Avisartiklene i utvalget må være publisert innenfor samme tidsperiode for å være sammenlignbare. Jeg har studert muligheten for å innhente avisartikler publisert i perioden fra januar 2019 til juli 2019. Mai var den eneste av disse månedene der det var mulig å innhente informasjon fra samtlige aviser i utvalget. Det var viktigere at utvalget var basert på informasjon fra samme tidsperiode, enn å ha tilgang på mer data i besvarelsen av det første forskningsspørsmålet. I dybdestuden av avisartikler fra Moldova som besvarer det andre forskningsspørsmålet, har jeg studert hele tidsperioden fra januar 2019 til juni 2019. Fra noen aviser var det kun mulig å innhente ingresser, mens for andre har hele artikkelen vært tilgjengelig. Noen avishus er også representert med flere artikler enn andre, og er aspekter som problematiseres i kapittel 7.2.

Det er i alt benyttet 11 avishus i analysen. Alle artikler i arkivene for alle aviser i den foreskrevne perioden er lastet ned, med unntak av avisene fra Sputnik og Obozrevatel. I søkemotoren til Integrum må man huke av *hver* av artiklene man laster ned. Dette er enormt tidkrevende. For avisen Sputnik har jeg inkludert et tilfeldig utvalg av 1/3 av avisartiklene, og for Obozrevatel 1/10 av avisartiklene. Ved å laste ned tilfeldig valgte bolker på ti og ti aviser uten å ta stilling til innholdet, unngår jeg systematiske forskjeller i datagrunnlaget. Artiklene

---

<sup>22</sup> Vedlegg 5. Liste over mest leste aviser.

er samlet i et felles korpus<sup>23</sup>, men de er også samlet i korpus spesifikt rettet mot hver forventning som testes. Mer informasjon om avisene finnes i kapittel 5.2.

Datagrunnlaget kunne vært mer balansert, både i antall artikler per avishus og kremltilknytning. I Litauen eksisterer det kun én russiskspråklig avis på listen over de mest leste avisene, og den er ikke kremltilknyttet. For Moldova var det kun tilgjengelige kremltilknyttede russiskspråklige aviser. Artiklene har ulik lengde, og deler av artiklene har blitt fjernet. Den viktigste årsaken til dette er at arkivet Integrum, som lagret Sputnik og Komsomolskaya Pravda, konsekvent la til siste del av forrige artikkel, under neste artikkel. Jeg fjernet siste element i hver artikkel for å unngå autokorrelasjon. Å skulle gjøre dette manuelt, er svært tidkrevende. Jeg fjernet dermed delen automatisk ved hjelp av regex<sup>24</sup>. Dermed har *enkelte* av de korteste ingressartiklene til Komsomolskaya kun overskrift. Ulempene disse skjevhetene kan medføre, har jeg ikke kontrollert for.

## 4.3 Oppsummering

I dette kapittelet redegjorde jeg for oppgavens utvalg av land og aviser. De aktuelle landene er Moldova, Ukraina, Estland, Latvia og Litauen. Språk, arkivtilgang, avisenes popularitet, tidsintervall og tilknytning til russiske myndigheter og interesser har vært faktorer for å foreta et utvalg av russiskspråklige aviser fra de aktuelle landene.

---

<sup>23</sup> Utrykk benyttet om strukturert tekst som kan databehandles.

<sup>24</sup> Regulære uttrykk som benyttes i programmering.

## 5 Metode

I kapittel 1 skisserte jeg de to forskningsspørsmålene som besvares i oppgaven. For det første studerer jeg hvorvidt russiske aviser på Baltikum, i Moldova og Ukraina kan indikere at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje. For det andre ønsker jeg å gjøre en dybdestudie av de moldovske avisene. Jeg ønsker å sammenligne hvorvidt disse narrativene er i tråd med StratComs rapport for Moldova. I oppgavens diskusjonsdel plasseres disse funnene inn i det større rammeverket for russiske strategiske narrativ som er utformet av Mark Galeotti. Narrativene avdekker jeg gjennom kvantitativ tekstanalyse, mer spesifikt en ikke-veiledet maskinlæringsmetode kjent som emnemodellering.

Den første delen av metodekapittelet (5.1) vil bestå av en kort gjennomgang av denne metodens kapabiliteter. Deretter vil jeg gjennomgå fremgangsmetoden for å tolke emnene som genereres av modellen. Videre drøfter jeg forutsetninger for modellen og robusthetstester (K-tester). I kapittel 5.2 presenteres operasjonaliseringen, fulgt av oppgavens forventninger i kapittel 5.3. Vurderinger i relasjon til forskningskriterier for validitet og relabilitet drøfter jeg etter analysen, i del 7.2.

### 5.1 Strukturert emnemodellering

Narrativ kan fremstå som abstrakte og kan være krevende å observere. Siden det å få et overblikk over narrativene gjennom kvalitative metoder, for eksempel diskursanalyse og dokumentbaserte undersøkelser, ville vært for krevende og omfattende for denne oppgaven, velger jeg å studere tekstene kvantitativt. I denne oppgaven er hensikten å trekke slutninger fra dokumentene til omkring- og underliggende forhold, og dermed er kvantitativ tekstanalyse et egnet verktøy (Bratberg, 2014: 82-83).

Jeg antar at avisenes narrativ i de aktuelle landene vil kunne observeres i utvalgte emner basert på aviser i de utvalgte landene. Disse emnene genererer jeg ved å benytte en ikke-veiledet maskinlæringsmetode kalt topic modelling. Modellen baserer seg på en distribusjonsmetode kalt Latent Dirichlet Allocation, LDA (Blei, 2012: 78), noe jeg på norsk forenkler til *emnemodell*. Til forskjell fra regelbaserte modeller, veiledet maskinlæringsmetode

forsterket maskinlæring, forteller ikke forskeren den ikke-veiledede maskinlæringsmodellen hverken hvordan outputen skal se ut, hva den skal predikere, eller hvilket svar som skal straffes eller belønnes. Algoritmen finner på egenhånd struktur i data (Tidemann & Elster, 2020).

Metoden har en probabilistisk natur, basert på bayesiansk sannsynlighetsfordeling (Asmussen & M ller, 2019: 4-8; Bail, 2019; Blei, 2012: 83). I en strukturert emnemodell genereres emner basert på sannsynligheten for at forekomsten av at ord opptrer sammen, både i hvert dokument og på tvers av alle dokumentene (Griffiths & Steyvers, 2004: 1). Hvert ord som finnes i korpuset<sup>25</sup>, gis en sannsynlighet for å tilhøre et emne. Modellen produserer to outputer: Ord som tilhører hvert emne, og sannsynligheten for at hvert dokument i korpuset tilhører hvert emne (Nguyen, Billingsley, Du, & Johnson, 2015: 299). Emnefordelingen oppdateres ved hjelp av TF-IDF, som er et mål på hvor viktig hvert enkelt ord er for innholdet i dokumentet (Bail, 2019; Trstenjak, Mikac, & Donko, 2014: 1357; Ullman, 2011). Modellen styrkes ved at den itererer over to aspekter; distribusjonen av ordene måles igjen og igjen på tvers av emnene, og distribusjonen av emnene måles igjen og igjen på tvers av dokumentene. Deretter setter modellen en sannsynlighet for at hvert dokument tilhører hvert emne (Bail, 2019: 78-83; Blei, 2012).

Modellen genererer emner gjennom å finne latente semantiske strukturer. Dette gjør den ved å iterere over datamaterialet  $D$ , og antar et hvert ord stammer fra et emne i et sett med  $K$  emner. Datamaterialet er et korpus med dokumenter  $M$  og disse dokumentenes ord  $N$ .  $\theta$  i formelen under representerer emnefordelingen, og det er én emnefordeling for hvert dokument.  $z$  indikerer emnene som tilhører hvert dokument.  $\beta$  er fordelingen av ord, det finnes én fordeling for hvert emne. Modellen finner to parametere. Den ene er  $\alpha$ , som er en vektor som gir sannsynligheten for at dokument  $M$  inneholder emne  $z$ . Den andre er  $\eta$ , en vektor som gir sannsynligheten for at hvert ord  $N$  stammer fra et emne  $K$ . Den finner disse gjennom fordelingsparameter  $\theta$  over hvert emne i hvert dokument, og fordelingsparameter  $\beta$  over hvert ord i hvert emne. Matematisk kan denne operasjonen uttrykkes slik (Ganegedara, 2019):

$$P[\theta_{1:M}, z_{1:M}, \beta_{1:K} | D; \alpha_{1:M}, \eta_{1:K}]$$

---

<sup>25</sup> Utrykk benyttet om strukturert tekst som kan databehandles.

For å gjennomføre denne analysen benytter jeg her funksjonen STM<sup>26</sup> fra stm-pakken i analyseprogrammet R. Denne pakken muliggjør, i tillegg til klassisk emnemodellering, også at man kan inkludere øvrige variabler, kalt metadata. Man kan inkorporere metadata til hvert dokument for å kunne estimere sammenheng mellom emner og dokumentenes metadata (Roberts, Stewart, & Tingley, 2014). Slik metadata vil for eksempel være om avisartikkelen er tilknyttet Kreml eller ikke.

Ved bruk av stm-pakken i R er det forskjellige moduleringsmetoder tilgjengelig, deriblant «LDA» og «Spectrum». Velger man «Spectrum», finner modellen «optimalt» antall emner (se 5.1.3), mens ved bruk av LDA spesifiserer forskeren selv antall emner<sup>27</sup> (Roberts, Stewart, & Tingley, 2014: 10, 27). En emnemodell som forsøker å finne optimalt antall emner kan ha en tendens til å velge et for høyt antall emner i forhold til det teoretiske utgangspunktet, spesielt dersom det er få datapunkter. Når datasettet er på under 40 000 enheter, sier konvensjonen at moduleringsmetoden «LDA» egner seg bedre enn «Spectrum»<sup>28</sup>. Jeg velger dermed LDA, som moduleringsmetode når jeg benytter stm-pakken. I mitt tilfelle har jeg valgt å teste det optimale antallet emner først. Antallet tester jeg gjennom K-tester som simulerer emnemodeller<sup>29</sup> (Roberts, Stewart, & Tingley, 2014: 10, 27).

### 5.1.1 Tolkning av emnene

Det er opp til forskeren å tolke resultatene til modellen (Jacobi, Van Atteveldt, & Welbers, 2016: 90). Forskeren må vurdere hvilke emner som er relevant for det hun interesserer seg for (Jacobi et al., 2016: 101-102). Å tolke emner er et av de viktigste elementene ved emnemodellering (Howes, Purver, & McCabe, 2013).

Jeg vurderer hvorvidt en emnegerering har vært vellykket manuelt ved å undersøke om emnene i størst mulig grad er enhetlige og relevante. Relevante emner anser jeg som politisk betonte, med *prorussisk* eller *antivestlig* narrativ, altså virker de å fremme Russland eller

---

<sup>26</sup> STM er forkortelsen for «structural topicmodellering».

<sup>27</sup> Akkurat dette aspektet ved databehandlingen, samt preprosesseringen jeg har foretatt, er *veiledet* maskinlæring. Preprosesseringen og valg i forbindelse med den finnes i oppgavens R-scripter.

<sup>28</sup> Samtale med Martin G. Søyland, høst 2019.

russisk kultur, eller virker å fremstille Vesten eller vestlige kultur eller institusjoner i et mindre fordelaktig lys. Disse termene innebærer rom for tolkning, og jeg tolker alle emnene sammen før jeg trekker ut de relevante emnene. Tolkningen i det første forskningsspørsmålet har en induktiv tilnærming, mens emnetolkningen det andre forskningsspørsmålet lener seg på en deduktiv tilnærming, ettersom den har til hensikt å avkrefte eller bekrefte spesifikke forhåndsdefinerte narrativ fra oppgavens teoretiske forutsetninger.

Hvert emne kan tolkes ved å studere *ordene* i emnet (Jacobi et al., 2016: 101-102).

Tolkningen av emnene baserer jeg på de *særegne* og *hyppige* ordene som inngår i hvert tema. Med *hyppige ord* (*top words*) mener jeg ord som opptrer ofte i de avisartiklene de lader på (Roberts et al., 2014: 11-14; Skodvin, 2019: 37-38). Med *særegne ord* (*frex*) mener jeg at ordene i større grad opptrer i et emne enn i andre (Roberts et al., 2014: 11-14; Skodvin, 2019: 37-38). Et hyppig ord kan for eksempel være *serier* og *krig*, mens et særegent ord kan være *marsj* og *veteran*.

I tillegg til ordene, kan forskeren tolke emnene gjennom å studere *dokumentene* som er mest toneagnivene for emnene (Jacobi et al., 2016: 101-102). Emnene er produsert på grunnlag av enhetene i datasettet, altså avisartiklene. For å avdekke emnenes betydning, har jeg studert et utvalg på 5-20 avisartikler som har høy sannsynlighet for å *tilegnes* emnene (Bail, 2019). Når jeg henviser til akkurat disse avisartiklene i datasettet benytter jeg begrepet *topptekster* (Bail, 2019). Når jeg beskriver denne formen for *tilegning*, bruker jeg termen *lade* (Haldorsen & Iversen, 1982: 24-29). Dette gjør jeg også når jeg omtaler metadata (variablene), som *lader* på emnene. Med *temaandeler* mener jeg hvor stor prosentandel et tema opptar blant alle de genererte emnene.

### 5.1.2 Forutsetninger for strukturert emnemodellering

LDA forutsetter at rekkefølgen på ordene ikke er relevant, noe som er rimelig dersom målet er å avdekke semantiske strukturer. LDA forutsetter også at rekkefølgen på dokumentene ikke er relevante (Blei, 2012: 82-83). En tredje forutsetning for LDA er at emnenes antall er konstante og bestemt på forhånd, men selve innholdet i emnene er ukjente. Modellen er ikke-parametrisk, og antar ikke en fordeling av emnene på forhånd, men undersøker dokumentene før den slutter emnene aposteoretisk (ibid.).



### 5.1.3 K-tester og antall emner i temamodellen

En viktig del av emnemodelleringsmetoden er å undersøke hvor mange emner som uttrykkes i avisartiklene. Modellen bygger på en antakelse om at avisartiklene gir uttrykk for et visst antall emner som er korrekt i forhold til datagrunnlaget og det teoretiske utgangspunktet. Med LDA er det forskerens jobb å avdekke dette antallet. Jeg baserer antallet emner,  $K$ , på to mål; *coherence* og *exclusivity*<sup>30</sup>. *Coherence* er et mål som korrelerer med menneskelig tolkning av emnenes konsistens, og maksimeres når de ordene som har høyest sannsynlighet for å tildeles et emne, opptrer samtidig i dokumentene. Dette målet må balanseres opp mot *exclusivity*, som skiller emnene fra hverandre ved å finne ord som dukker opp utelukkende i et gitt emne (Mimno, Wallach, Talley, Leenders, & McCallum, 2011: 262-265; Roberts, Stewart, Tingley, et al., 2014: 7; Silge, 2018). Informasjon om testene ligger i vedlegg 1 A og B.

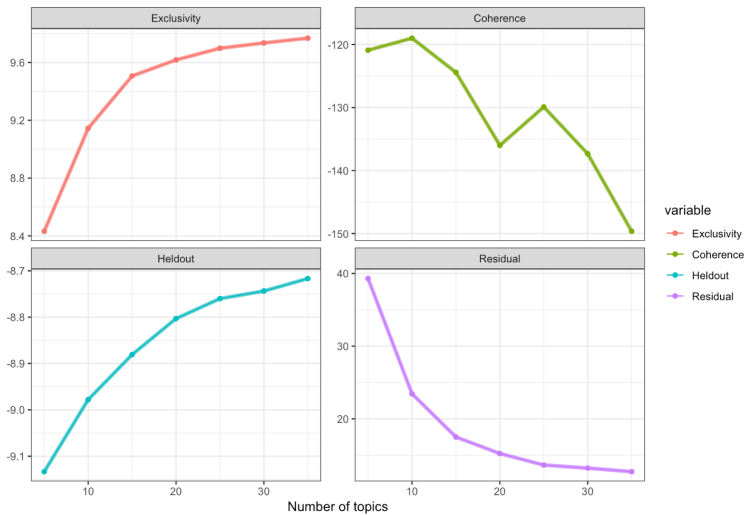
For å finne korrekt antall emner benyttet jeg K-tester. Disse testene kjører en rekke emnemodeller med forskjellig antall emner,  $K$ . Deretter sammenlikner jeg *coherence* og *exclusivity* mellom disse modellene.

For å svare på forventningene, baserer kapittel 6 seg på to emnemodeller, en som gjelder kremltilknyttede og kremluavhengige aviser i fem land (del 6.1), og en som gjelder aviser i Moldova (del 6.2). I den første emnemodellen var korrekt antall emner målt utfra *coherence* og *exclusivity* 25 emner.<sup>31</sup> Vurderingen utfra K-testene er illustrert i figur 5.1.

---

<sup>30</sup> Heldout og residual står ikke like sentralt i denne oppgaven.

<sup>31</sup> Test 1: 3, 5, 25, 50, 70, 100, 150, 200. Test 2: 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35.

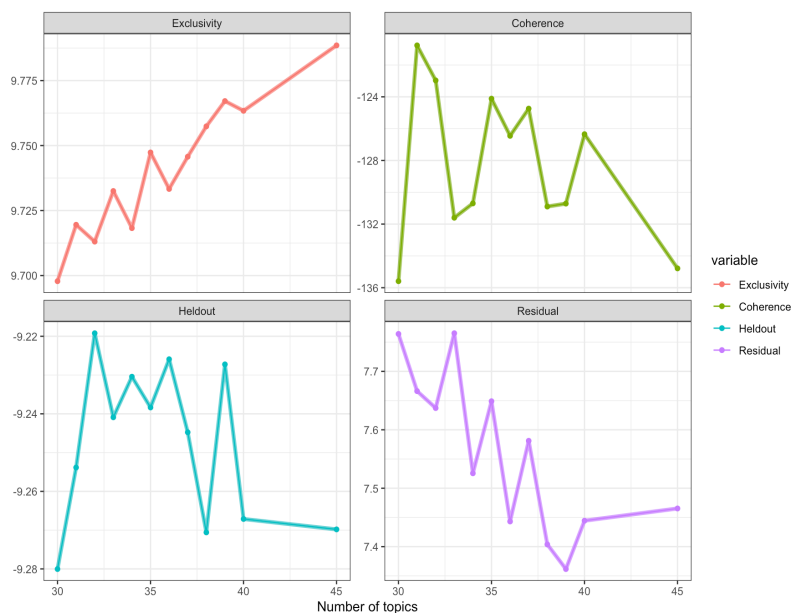


Figur 5.1: K-test forventning 1 - Illustrerer usikkerheten ved en av testene,  $K=15, 25$

I den andre emnemodellen har jeg kjørt tre  $K$ -tester, samt en manuell vurdering. Både 35 og 37 emner latet til å virke korrekte, men i vurderingen landet jeg på at en modell med 37 emner trolig gir mest meningsfulle og ensartede temaer, 5.2<sup>32</sup>. Selv om det er noen ulemper tilknyttet forkasting av den alternative modellen med 35 emner<sup>33</sup>, utelukker denne modellen noen interessante emner som dukker opp i modellen med 37 emner slik vist i tabell 5.1. De mange  $K$ -testene samt vanskelighetene jeg støtte på ved den manuelle vurderingen illustrer usikkerhet i  $K$ , altså det korrekte antallet emner i avisartiklene.

<sup>32</sup> Test 1,  $K=10, 20, 30, 40, 50, 70, 100$ , antyder at en adekvat Topic-modell vil ligge på et sted mellom 30 og 40 emner, men at et tall nærmest 30 er mest ideelt. I denne simuleringen med maksimum 1000 iterasjoner, var ikke tallet 40 det som kom best ut. Test 2,  $K=25, 30, 31, 32, 33, 34, 35$ , gir til  $K=31$  og  $K=35$  best score. Test 3,  $K=30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 45$ , gir  $K=35$ ,  $K=37$  og  $K=40$  best score. De andre testene ligger i vedlegg.

<sup>33</sup> Emner som ikke fremstår som politisk relevante er også vurdert. Modellen med 37 emner tillot en mer finkjemmet emnefordeling. INF-avtalen og Vishinskij ble da holdt separat fra Zjelentskij. Nord-Stream og Sovjetnostalgi. Topic-modellen som ble kastet har et eget CIS-emne, emne 31. Artikkelen som lader som nummer to, omhandler hva Moldova mottar i støtte fra CIS. Det fremmer russiske medier, samarbeidsprosjekter på tvers av CIS-landene, og av økt oppslutning i Europa om Krim-halvøya som russisk territorium. Dette emnet ser ut til å falle bort i stor grad, og er en kostnad. Også emne 12 om Putin, helter og EAEC Den eurasiske økonomiske union, faller bort.



Figur 5.2: K-test for forventning 2 illustrerer usikkerheten ved test 3, K= 35, 37 og 40.

Tabell 5.1: Illustrerer likheter og forskjeller mellom et utvalg politiske temaer i temamodell K=35 og K=37

Tema med 37 emner	Tema med 35 emner
2 Zelenskij	2 Zelenskij, INF-avtalen, 34 Vishinskij
20 Sovjetnostalgi og Afghanistan	19 Afghanistan, Trump, Tyskland, N. Stream
10 Moldovske soldater i Afghanistan reddet av Russland	29 Seiersdagen 9. Mai
15 Seiersdagen, russisk kultur og storhet	x
34 Handels- og geopolitisk kamp, Nord Stream 2 og Tyskland	19 Afghanistan, Trump, Tyskland, N. Stream, 15 EU, RU, sanksjoner
23 EU faller fra hverandre	15 EU, RU, sanksjoner
9 Euroen er dårlig	21 Euro, penger
16 Geopolitisk kniving mellom USA og Russland	27 NATO, Syria, 12 Putin, helter, EAEC, EurAsEc 2 Zelenskij, INF-avtalen,
33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten	27 NATO, Syria
27 Cyberspace	x
36 Transnistria	x
X	31 CIS, Aserbajjan

## 5.2 Operasjonalisering

I denne delen av oppgaven går jeg gjennom hvordan sentrale begreper har blitt operasjonalisert. Det første forskningsspørsmålet tar for seg avisers tilknytning til Kreml, mens det andre forskningsspørsmålet undersøker narrativ i StratComs rapport.

### 5.2.1 Oppgavens første forskningsspørsmål

I denne delen skriver jeg om hvordan jeg operasjonaliserer hvorvidt en avis er *kremltilknyttet*, altså knyttet til russiske styresmakter eller ikke. Det vil være usikkerhet tilknyttet klassifiseringen, især fordi denne typen informasjon ikke alltid er gjennomiktig. Oversikten over indikatorer på avishusenes *kremltilknytning* og *kremluavhengighet*, er i tabell 5.2.

Tabell 5.2: Indikatorer for avishusenes grad av kremltilknytning

Ikke tilknyttet russiske styresmakter, kremluavhengig	Tilknyttet russiske styresmakter, kremltilknyttet
Avishuset eies av andre organisasjoner enn Russland	Avishuset er statseid av Russland
Ingen indikasjon på direkte eller indirekte kontakt mellom avisens eier eller redaktør, og russiske styresmakter	Indikasjon på direkte eller indirekte kontakt mellom avisens eier eller redaktør, og russiske styresmakter
Det er ingen indikasjon på at politikere i landet avisen utgis har uttalt at avisen er en trussel mot nasjonal sikkerhet	Politikere i landet avisen utgis har uttalt at avisen er en trussel mot nasjonal sikkerhet
Avisen virker ikke å inneholde primært prorussiske budskap	Avisen virker å inneholde primært prorussiske budskap
Det er ingen indikasjon på at avisen har byttet navn eller eierskap de siste årene	Avisen har byttet navn eller eierskap de siste årene
Det er ingen indikasjon på at de ti journalistiske kretser påstås at eierskapet er tilknyttet personer i direkte eller indirekte kontakt med russiske styresmakter	Det påstås i journalistiske kretser at eierskapet er tilknyttet personer i direkte eller indirekte kontakt med russiske styresmakter
Avishusets private eierskap virker å være gjennomiktig	Avishusets private eierskap virker ikke å være gjennomiktig

Avisene jeg har klassifisert som knyttet til russiske styresmakter er *Vesti Segodnia* i Latvia, *Sputnik* i Moldova, *Komsomolskaya Pravda* i Moldova, *MK* i Estland, og *112.ua* i Ukraina (Khvostunova, 2013: 30-35; Król, 2017b; MK-Estonia, 2019; Rožukalne, 2012: 117; Springe, 2017)<sup>34</sup>.

*Sputnik* (Król, 2017b) og *Komsomolskaya Pravda* (Khvostunova, 2013: 30-35) er statseide aviser. Det er ikke fullstendig dekning for å påstå at *MK*, *112.ua* eller *Vesti* er tilknyttet Kreml eller russiske styresmakter. *MK* i Estland er en lokal versjon av *Moskovsky Komsomolets* (Pridanova, 2001). Sjefsredaktøren, konsernsjef og eieren er Pavel Gusev, som

har flere viktige roller i russisk samfunnsliv og politikk (Khvostunova, 2013: 30-35). Imidlertid har han trolig kun indirekte kontakt med den politiske eliten (Zakem, Saunders, Hashimova, & Hammerberg, 2018). Han anklages av organisasjonen «Putin's List» for å ha bidratt til å spre prorussisk propaganda (Putin's List, 2019).

*112.ua* er eid av Taras Kozak og er et av mediehusene som flere politikere i Kyiv anser som en trussel for nasjonal sikkerhet (Chizhov, 2019; Media Sustainability Index (MSI), 2019: 4). Taras Kozak har trolig forbindelser med Medvedchuk, som anses for å være den egentlige eieren av blant annet *112.ua* (Chizhov, 2019; Media Sustainability Index (MSI), 2019: 13). Medvedchuk leder også den prorussiske opposisjonskoalisjonen i Ukraina og har tette forbindelser med Putin (Carroll, 2018; Chizhov, 2019). Kozaks allianse med Medvedchuk (Економічна Правда, 2018), og hyppig spredning av russiske narrativ, gjør at jeg likevel kategoriserer denne som en avis tilknyttet russiske styresmakter (Stop Fake, 2019; Unian, 2018: 4-5, 12).

Eierskapet til *Vesti* har vært uklart (Rožukalne, 2012: 140). *Vesti* har byttet navn ved flere anledninger, og går under navnet *Segodnja* og *Vesti.lv* (Springe, 2017). I juli 2012 ble det lekket at utgiveren av *Vesti Segodnja* var blitt overtatt av selskaper som eies av den russiske milliardæren Andrejs Molčanovs (Rožukalne, 2012: 117). *Segodnja* utgis av *Media Nams Vesti*, og er på papiret i dag eid av Ludmila Kalashnik (Springe, 2017). Imidlertid hevder Inga Springe det er en åpen hemmelighet blant journalister i Latvia at en den ekte eieren er mannen hennes Eduard Yanakov, tidligere representant for av den russiske dumaen (Springe, 2017). *Vesti* gjengir artikler produsert i Russland eller av statseide russiske avishus (Król, 2017a; Springe, 2017). Selv om man ikke kan påvise en direkte link, velger jeg på bakgrunn av disse kildene å kategorisere denne avisen som en *prorussisk* avis. Dette gjør den ikke direkte assosiert med russiske styresmakter. Likevel ville alternativet være å plassere avisen i kategorien *kremluavhengig*, noe som virker mindre korrekt enn å plassere den i kategorien *kremltilknyttet*.

*Nasha Gazeta* og *Mixews* i Latvia, *Delfi* og *Postimees* i Estland, *Elta* i Litauen og *Obozrevatel* i Ukraina er aviser som det ikke foreligger grunnlag for å knytte til Kreml. *Delfi*-investor Hans Luik har understreket oppgaven de har for å motvirke Kremles informasjon (Przybyski, 2014), *Postimees* har hatt tilknytning til Schibsted (Freedom House, 2014: 233), *Obozrevatel* virker å være fremstilt uten tilknytning til Kreml (Media Sustainability Index (MSI), 2019: 9,

13. 17). Avisen eies ifølge presseamelderdatabasen Eurotopics politikeren Mikhailo Brodskij. De hevder avisen stod for dybdejournalistikk, men i dag er en tabloidavis som støtter styresmaktene i Ukraina (Eurotopics, 2020). *Nasha Gazeta* og *Mixnews* beskrives som seriøse aktører fra vestlig hold (Rožukalne, 2012: 119) Det er også vanskeligheter med å finne indikasjon på et kremltilknyttet *Elta*, eid av Gitana Markovičienė (The Lithuania Tribute, 2017). Det vil likevel være usikkerhetsmoment knyttet til slike antakelser.

Datamaterialet inkluderer kun en litauisk kremluavhengig avis, uten et *kremltilknyttet* sammenligningsgrunnlag, samt to kremltilknyttede moldovske aviser, uten et *kremluavhengig* sammenligningsgrunnlag. Det viser seg at det i Litauen er få russiskspråklige populære aviser<sup>35</sup>, og det hevdes at det er vanskelig for lokale moldovske russiskspråklige medier å konkurrere med Kremles mediemaskineri (Gotișan, 2020).

Tabell 5.3 viser hvilke land og avishus som er inkludert i min oppgave. Plassering 1 viser hvilken plassering avisen har etter besøkende IP-adresser. Plassering 2 viser hvilken plass på listen avisen ligger på blant de russiskspråklige avisene. En helhetsoversikt med detaljert informasjon om antall artikler og koding av variabler finnes i vedlegg 7.

Tabell 5.3: Oversikt over datagrunnlaget

Avis	Tilkn.	Land	Plassering 1	Plassering 2	Skrift	Arkiv	Antall artikler	
			Totalt	blant russiske			1:mai	2:mai-jun
Vesti,	Kreml	Latvia	3	3	Ingress	Fact	2735*	
Nasha Gaz.	-	Latvia	12	7	Hel.	Fact	171	
Mix News	-	Latvia	4	4	Ingress	Fact	123	
MK	Kreml	Estland	7	6	Ingress	Fact	264	
Delfi	-	Estland	2	2	Ingress	Fact	321	
Postimees	-	Estland	1	1	Ingress	Fact	895*	
Elta	-	Litauen	18	2	Hel	Fact	347	
112.ua	Kreml	Ukraina	9	9	Ingress	Fact	2200*	
Obozrevatel	-	Ukraina	4	4	Hel	Fact	580	
Sputnik	Kreml	Moldova	4	3	Hel	Integ	620**	3945
Koms. Pr.	Kreml	Moldova	6	4	Ingr./ oversk.	Integ	429**	2723
<b>Sum</b>							<b>8685</b>	<b>6668</b>

\* Merk: Antall artikler er vesentlig høyere \*\*: Overlappende artikler.

<sup>35</sup> Vedlegg 5. Liste over mest leste aviser. Jeg har undersøkt alle avisenes russisktilgjengelighet.

## 5.2.2 Oppgavens andre forskningsspørsmål

I denne delen beskriver jeg hvordan narrative til StratComs rapport operasjonaliseres. Dette er for å kunne finne samsvar mellom emner fra emnemodellen på moldovske aviser, og narrative skissert i StratComs rapport. For å være i stand til å måle narrative i rapporten, har jeg operasjonalisert dem etter rapportens fire overordnede narrative. Tabellen under viser mine operasjonaliseringer av teksten til StratComs beskrivelse av de ulike narrative som eksisterer i prorussiske medier i Moldova. Det har vært viktig å skille ut de viktigste delnarrative fra de ulike overordnede narrative i StratComs beskrivelse. For å favne hele omfanget av narrative betydning i StratComs rapport, har jeg systematisert hvert overordnet narrative i ulike delnarrativ, og disse er demonstrert i tabell 5.4.

For å unngå å teste hvorvidt det eksisterer narrative som ikke StratCom har definert som narrative, inkluderer jeg kun uttalelser rapporten beskriver som eksisterende narrative. Jeg har imidlertid justert noen av narrative dersom rapporten utdyper et narrative gjennom referanse til journalisters uttalelser. Konteksten som er beskrevet i teorien, samt uttalelser fra politiske partier eller diplomater, har jeg ikke regnet som selvstendige narrative.

Tabell 5.4: Operasjonaliseringer av teksten til StratComs beskrivelse av de ulike narrativene som eksisterer i prorussiske medier i Moldova.

**Narrativ № 1: Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi**

*Den russiske verden. Snakker man og tenker på russisk, er man en del av den russiske verden, en distinkt sivilisasjon, basert på felles slaviske røtter, felles filosofi, kunst og tradisjonelle verdier.*

*Det nye Russland har reist seg fra Sovjetunionens ruiner.*

*Andre verdenskrig.*

*Ortodoksiens rolle utover tro: Ortodoksiens politiske relevans og Russland som det tredje Rom.*

*Russiske minoriteter er undertrykt og sensurert.*

*Presteskapet trekkes aktivt inn i politikk, for eksempel motstand mot Vesten eller ikke-kristne.*

*Dagen som markerer sovjetisk okkupasjon, er russofobisk.*

*Likeverd mellom nasjonene og minoriteter ved å likestille russisk med titulærspåket.*

**Narrativ № 2: Føderasjonsløsning for etnisk likeverd**

*Transnistria «internasjonaliseres».*

*Etnisk likeverd oppnås gjennom en føderasjonsløsning, da etniske grupper bør ha rett til selvbestemmelse.*

*Russiske styrker forhindret og stanset en krig mellom Moldova og utbrytergrupperingene på 1990-tallet i Gagaus og Transnistria.*

*Krigen på 90-tallet brøt ut som følge av Chisinaus ønske om sammenslåing med Romania.*

*Den moldovske eliten er nasjonalistiske.*

**Narrativ № 3: En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap**

*Samarbeid med Russland og Den eurasiske union er mer fruktbart enn EU-samarbeid.*

*EU er skyld i økonomiske vanskeligheter i Moldova.*

*EU går i oppløsning slik Sovjetunionen gjorde.*

*EU håndterte flyktningkrisen dårlig (2015/2016).*

**Narrativ № 4: NATO og Romania truer freden**

*NATO og Romania truer freden.*

*USA og Vesten har voldelige intensjoner i denne geopolitiske maktkampen om territorium.*

*Vestens trang til ekspansjon skaper ustabilitet og potensielt ukrainske tilstander og ny krig i Transnistria.*

*Samlingsprosjektet for Romania og Moldova, «Unirea» 2018, fremstilles for å være et prosjekt som er igangsatt av USA.*

Delnarrativene slik jeg har operasjonalisert dem fra StratCom, sammenlikner jeg med politiske emner som finnes i moldovske aviser. Disse emnene genereres utfra emnemodellen. Selv om emnemodellen grupperer emner på en semantisk konsistent måte, må forskeren foreta en tolkningsbasert helhetsvurdering for å vurdere hva emnene handler om. Tolkningen av hva slags narrativ emnene reflekterer er basert på avisartikler som har høy sannsynlighet for å assosieres med et gitt emne. Samsvar mellom StratComs narrativ og politiske emner i moldovske aviser vil indikere at narrativene er til stede i mine funn og at det er trygt å benytte narrativene for å videreutvikle teori på området. Jeg oppsummerer hvorvidt det er støtte til hvert delnarrativ underveis i analysen. I tillegg foretar jeg en vurdering av emnet som helhet.



## 5.3 Empiriske forventninger

I denne delen av oppgaven vil jeg redegjøre for hvilke forventninger som kan avledes for de to forskningsspørsmålene. Problemstillingen i denne oppgaven (se kapittel 1.1.) lyder:

*Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser i postsovjetiske stater at det foregår en kremlstyrte informasjonskampanje, og hvordan kan i så fall narrativ fra moldovske aviser bidra til å forstå den russiske informasjonskampanjen?*

### 5.3.1 Oppgavens første forskningsspørsmål

Basert på teoretiske resonnementer fra tidligere litteratur, heriblant Galeottis arbeider, har jeg argumentert hvordan det i forskningsfeltet gjenstår å besvare et spørsmål som forskningsfeltet forutsetter: *Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser at det foregår en Kremlstyre informasjonskampanje?* Basert på kapittel 4.1 begrenser jeg studien til landene til Baltikum, Moldova og Ukraina.

Basert på de nevnte resonnementene fra tidligere litteratur, heriblant Galeottis arbeider, fremsetter jeg en hypotese som er tiltenkt å måle effekten kremltilknytning kan ha på russiskspråklige aviser:

*H<sub>1</sub>: Det vil eksistere prorussiske og antivestlige emner i landene i Baltikum, Moldova og Ukraina som kremltilknyttede avisartikler gjennomgående vil score høyere på enn kremluavhengige avisartikler.*

Jeg definerer *prorussiske* emner som bærer av et eller flere narrativ som promoterer Russland eller russisk kultur, og *antivestlige* emner som bærer av et eller flere narrativ som kan stille vestlige institusjoner og kultur i et mindre flatterende lys. Et prorussisk emne vil inneholde narrativ som fremmer Russland og russisk kultur, mens antivestlige emne vil tenkes å kunne svekke Vestens<sup>36</sup> posisjon.

For å studere hypotesen benytter jeg kvantitativ tekstanalyse. Gjennom emnemodellering, LDA, sammenligner jeg kremltilknyttede aviser med aviser uten en påvist kremltilknytning. I

---

<sup>36</sup> USA, NATO og EU.

datamaterialet er avishus med Kremltilknytning gitt verdien 1, og avisene uten slik tilknytning er gitt verdien 0<sup>37</sup>. Følgende variabler er de som aktivt er benyttet i analysen:

Tabell 5.5.: Avisenes tilknytning til Kreml og tidsperiode

Avis	Tilknytning	Land	Måned	
			Forventning 1	Forventning 2
Vesti,	1	Latvia	Mai	-
Nasha Gazeta	0	Latvia	Mai	-
Mix News	0	Latvia	Mai	-
MK	1	Estland	Mai	-
Delfi	0	Estland	Mai	-
Postimees	0	Estland	Mai	-
Elta	0	Litauen	Mai	-
112.ua	1	Ukraina	Mai	-
Obozrevatel	0	Ukraina	Mai	-
Sputnik	1	Moldova	Mai,	Jan-Jun
Koms. Pr.	1	Moldova	Mai,	Jan-Jun

### 5.3.2 Oppgavens andre forskningsspørsmål

Det andre forskningsspørsmålet lyder: *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

Spørsmålet besvarer i hvor stor grad narrative fra NATO StratCom sin rapport gjenspeiles i de datagenererte emnene av de russiskspråklige kremltilknyttede mediene i Moldova. Dermed må analysen besvare hvilke narrativ som kan bekreftes, og hvilke narrativ det ikke er grunnlag for å bekrefte.

Min forventning er at analysen belyser forskjellige prorussiske narrativ i rapporten til StratCom over kremltilknyttede aviser i Moldova. I kapittel 3 presenterte jeg StratComs rapport om prorussiske, antivestlige narrativ i Moldova. Jeg forventer at elementer ved disse fire overordnede narrative bekreftes i tilstrekkelig grad til å kunne benytte dem videre i teorigenerering. Fordi målingen også er tolkningsbasert, vil det ikke være grunnlag for å sette en terskelverdi for når hypotesene kan avkreftes eller bekreftes. Imidlertid har jeg utarbeidet fire hypoteser strukturert etter de fire narrative, som vurderer hvorvidt det er grunn til å bekrefte eller avkreftes i analysen.

<sup>37</sup> Ved interesse, se vedlegg 7 om koding av variabler.

På bakgrunn av de fire overordnede narrative, strukturerer jeg følgende fire hypoteser:

*H<sub>2</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.*

*H<sub>3</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en føderasjon mellom Moldova og utbryterstatene i Moldova vil gi likeverd mellom etniske grupperinger.*

*H<sub>4</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap.*

*H<sub>5</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om NATO og frykt for krig.*

## **5.4 Oppsummering**

I metodekapittelet gjennomgikk jeg metodens kapabiliteter, tolkningsgrunnlag, forutsetninger og robusthetstester (K-tester). Deretter gjennomgikk jeg operasjonaliseringen, fulgt av oppgavens to empiriske forventninger, der jeg utledet fem hypoteser.

## 6 Analyse

Analysekapittelet er todelt. Hver del svarer på ett av de to forskningsspørsmålene som ble presentert i oppgavens problemstilling (se kapittel 1.1), og dette gjøres med hensikt på å videreutvikle Galeottis teori (se kapittel 7.1) om russiske informasjonskampanjer.

Den første delen av analysen undersøker det første forskningsspørsmålet: *Indikerer russiske aviser på Baltikum, Moldova og Ukraina at det foregår en Kremlstyrt informasjonskampanje?* Gjennom avgrensningen av landområder i kapittel 4 demonstrerte jeg hvordan statene Moldova, Ukraina, Litauen, Latvia og Estland var spesielt relevante studieobjekter, fordi de er postsovjetiske stater av høy interesse for Russland og EU, og har en høy andel russisktalende befolkning.

Den andre delen av analysen besvarer følgende forskningsspørsmål: *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?* I teorikapittelet beskrev jeg Mark Galeottis teori for strategien *aktive tiltak*, der informasjonskampanjer utgjør en viktig taktikk. I en av kategoriene, *state capture*, kom jeg frem til at det var nødvendig med en nærmere beskrivelse av hvilken informasjon, eller *narrativ*, som inngår i informasjonskampanjen i denne kategorien. Moldova tilhører kategorien *state capture*, og senere i kapittelet beskrev jeg fire narrativ som NATO StratCom hevder inngår i russisk informasjonskampanje i Moldova. Dersom narrativene kan bekreftes ved hjelp av maskinlæring, vil det styrke funnenes validitet (Lund, 2002: 104-110).

Å bruke en emnemodell som utgangspunkt for analyse hviler på enkelte forbehold. Som nevnt vil det å tilordne emnene fra modellen til et narrativ belage seg på tolkning. Jeg baserer tolkningen på et helhetsinntrykk fra litteratur og teori (kapittel 2 og 3).

Emnemodellen antar ikke en emnefordeling på forhånd, men undersøker dokumentene før den slutter emnene (Blei, 2012: 82-83) (kapittel 5.1). Dermed kan den potensielt oppdage funn som ikke er dokumentert i tidligere forskning. Derfor er det ikke alltid slik at et emne alene vil assosieres med kun ett narrativ. Flere *narrativ* kan eksistere i ett emne, og flere emner kan til sammen utgjøre ett *narrativ*. I denne analysen kan et emne sjeldent tolkes som fullstendig dominert av enten *prorussiske* eller *antivestlige narrativ*. Emner som ikke er politisk betonte, som for eksempel været, eller kjendiser, samt emner som ikke gir tydelige assosiasjoner til

*prorussisk* og *antivestlig* innhold er vurdert som irrelevante, men informasjon om emnene finnes i vedlegget.

## 6.1 En sammenlikning av kremltilknyttede mot kremluavhengige aviser

I følgende delkapittel besvarer jeg hvorvidt innhold i russiske aviser på Baltikum, Moldova og Ukraina indikerer at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje.

Oppgaven bygger på en forutsetning om at det eksisterer en russisk-styrt informasjonskampanje. Til tross for at forutsetningen støttes i litteraturen (Aro, 2016; Galeotti, 2017; Ionatamišvili et al., 2017: 7-11; Karlsen, 2019; Pomerantsev & Weiss, 2014) virker denne forutsetningen i liten grad å være studert kvantitativt. I denne delen studerer jeg derfor om man kan observere en forskjell mellom narrativ i et utvalg *kremltilknyttede* aviser og *kremluavhengige* aviser i denne regionen. Dersom jeg finner prorussiske, antivestlige narrativ i større grad blant kremltilknyttede aviser, er dette en indikasjon på at det kan foregå en kampanje i regionen som knytter seg til russiske styresmakter. Jeg studerer kvantitativt forskjeller mellom emner i 8685 artikler over 11 aviser i mai 2019. Jeg kontrollerer her for variablene land, avis og kremltilknytning.

For å besvare det første forskningsspørsmålet fremsatte jeg i metodekapittelet (5.2) en hypotese som skal måle *kremleffekt*, altså effekten *kremltilknytning* kan ha på russiskspråklige aviser:

*H<sub>1</sub>: Det vil eksistere prorussiske og antivestlige emner i landene i Baltikum, Moldova og Ukraina som kremltilknyttede avisartikler gjennomgående vil score høyere på enn kremluavhengige avisartikler.*

Som nevnt i metodekapittelet (5.2) har jeg definert *prorussiske* emner, som bærer av et eller flere narrativ som promoterer Russland eller russisk kultur, og *antivestlige* emner som bærer av et eller flere narrativ som kan stille vestlige stater og kultur i et mindre flatterende lys. Den strukturert emnemodellen grupperte innholdet i de 8685 avisartiklene inn i 25 forskjellige emner. Min tolkning av emnene tyder på at 2 av de 25 emnene var relatert til prorussiske og antivestlige narrativ, 5 emner utover dette omhandlet politisk betonte tema, mens resten var

preget av støy og uklarheter, eller latet til å handle om ikke-politiske eller deskriptive saker som for eksempel været, jus, kriminalsaker eller kjendiser. Det bør merkes at oppgavens problemstilling utelukker en grundig vurdering av *kremluavhengige* avisers score. Modellen identifiserer politiske emner med relativt lik score på kremltilknyttede og kremluavhengige aviser, samt temaer som de *kremluavhengige* avisartiklene i større grad er opptatt av enn de *kremltilknyttede* avisartiklene. At noen av emnene fremstår som mindre relevante for problemstillingen skyldes den eksplorative emnegenneringen til modellen, slik beskrevet i kapittel 5.1. Det er ikke plass til å redegjøre for tolkning av alle emnene her, se derfor vedlegg 2A for mer informasjon om de 23 emnene som ikke er relevant for problemstillingen.

I delen under analyserer jeg hvorvidt de to politiske emnene som har innhold som knytter dem opp mot *prorussiske* og *antivestlige* narrativ, i større grad forekommer i kremltilknyttede aviser. Det første emnet har jeg kalt «Strid mellom USA og Russland». Det andre emnet har jeg kalt «Seiersdagen», og det omhandler Sovjetunionens seiersdag over nazistene. Først presenterer jeg «Strid mellom USA og Russland».

## Emne 24: Strid mellom USA og Russland

Emne 24 omhandler strid mellom USA og Russland internasjonalt, der russisk innflytelse i det europeiske energimarkedet står sentralt. I 2016 advarte statsministrene i Tsjekkia, Estland, Ungarn, Latvia, Polen, Slovakia, Romania, samt presidenten i Litauen mot potensielle destabiliserende konsekvenser av å bygge den russiske oljeledningen som skal frakte russisk gass inn i Europa, Nord Stream 2 (Sziklai, Kóczy, & Cserecsik, 2020: 2). På emnet lader USA-kritiske tekster om USAs sanksjoner mot russisk gass høyt, noe som kan indikere at gjennom emne 24 frontes et antivestlig, antiamerikansk eller USA-kritisk narrativ.

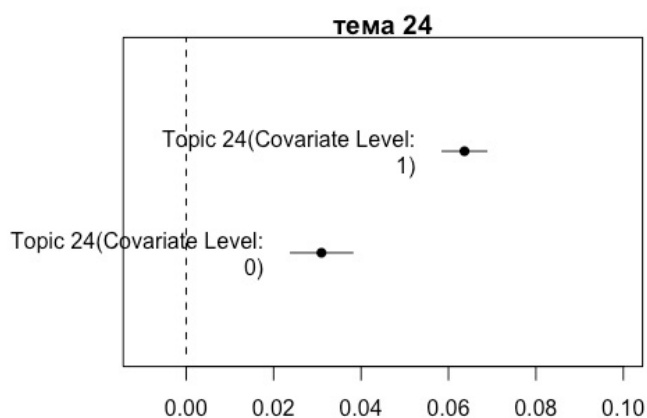
Tabell 6.1: Emne 24 - Strid mellom USA og Russland

Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
дональд, джулиани, майк, йованович, мюллера, трапмом, лавровым	сша, трампа, трамп, россии, против, президента, заявил	<i>Donald, Giuliani, Mike, Jovanovic, Mueller, Trump, instr, Lavrov</i>	<i>USA, Trump, gen, Trump, nom, Russland, mot, president, han uttalte</i>

*\*Samme ord dukker opp fordi de er gjentatt i forskjellige kasus. Gen =genitiv, nom = nominativ, instr = Instrumentalis*

Tabellen gir oversikt over mest hyppige og særegne ord tilegnet emnet.

En stor andel av Emne 24 uttrykker kritisk holdning til USA, som ifølge enkelte artikler kan ødelegge Nord-Stream 2 ved å innføre sanksjoner. Nord-Stream 2 nevnes hyppig i artikler som har høy sannsynlighet for å lade på emnet. Ukraina skal, ifølge enkelte artikler, være avhengig av oljeledningen. Den kremltilknyttede latviske avisen Vesti har skrevet flere av artiklene med et slikt narrativ. Emnet ser også ut til å bestå av enkelte russlandkritiske elementer. Den ukrainske avisen Obozrevatel har for eksempel en artikkel om Russlands innblanding i Brexit-avstemningen. Den høye frekvensen med kritikk mot USA gjør det imidlertid naturlig å omtale emnet som antivistlig. De kremltilknyttede avisene virker å være mer opptatte av konflikt mellom Russland og USA.



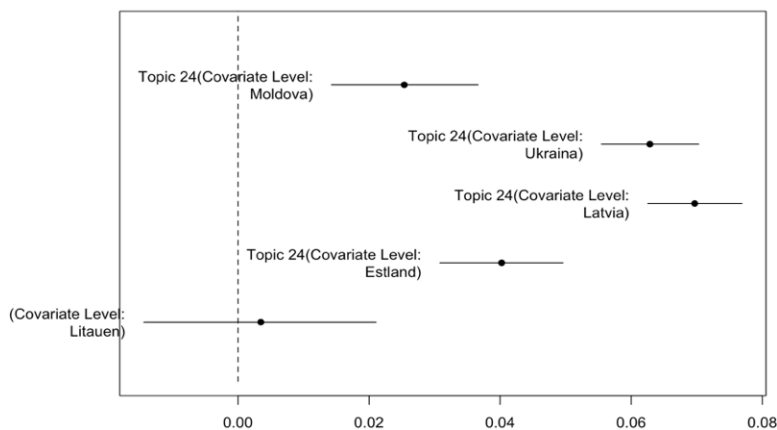
Figur 6.1: Effekttestimat for kremltilknyttede medier og kremluavhengige medier, emne 24, strid mellom USA og Russland, kontrollert for land

Tabell 6.2: Konfidensintervaller tilegnet emne 24, Kovariat: Kreml 0 og Kreml 1

Kovariatnivå	Emneandel, snitt	KI - laveste	KI - høyeste
kremluavhengig	0,032	0,024	0,039
kremltilknyttet	0,063	0,058	0,068

Figur 6.1 viser sammenhengen mellom avisens tilhørighet til Kreml og sannsynligheten for å ha en høy forekomst av ord tilknyttet emne 24. Modellen estimerer at de kremluavhengige avisartiklenes bidrag til emne 24, utgjør omlag 3 prosent av de totale emneandelene i studien, mens de kremltilknyttede avisartiklenes bidrag utgjør omlag 6 prosent av den totale emneandelen. Kort sagt har kremltilknyttede aviser større sannsynlighet for å handle om emne 24 – «Strid mellom USA og Russland». Med sikkerhetsnivå på 97,5 % kan man med 97,5% sikkerhet si at sannsynligheten er korrekt estimert for de to kovariatene. Konfidensintervallet

strekker seg fra 0,02 til 0,04 for artikler som ikke er tilknyttet Kreml, mens konfidensintervallet for artikler tilknyttet Kreml strekker seg fra 0,06 til 0,07. Konfidensintervall med nedre terskel under 0 kan utelukkes, og estimatene er dermed statistisk signifikante på 97,5 prosentnivå.



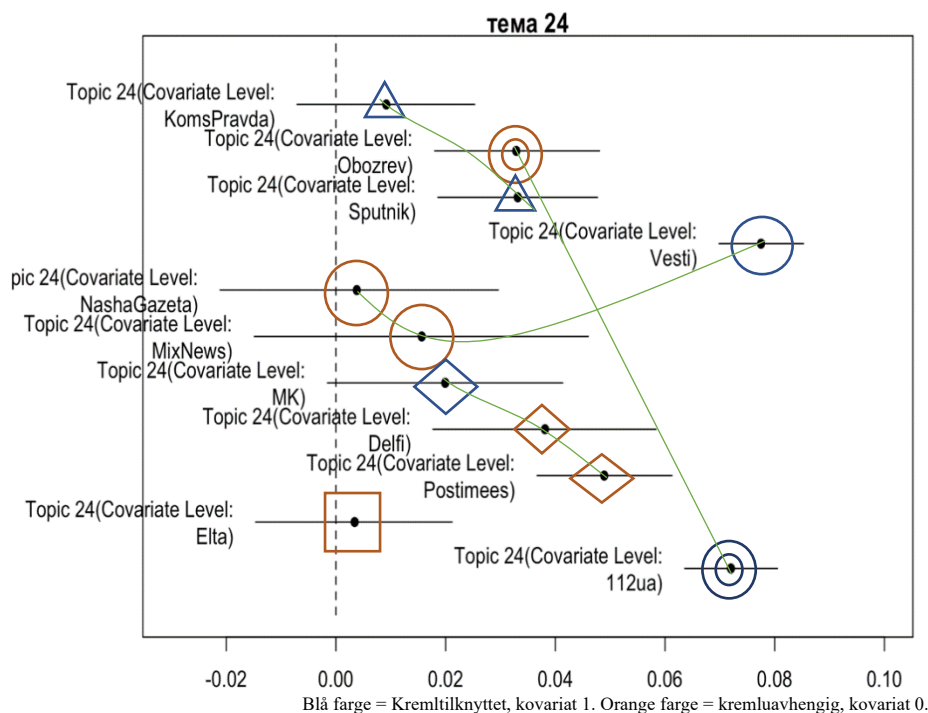
Figur 6.2: Den relative forskjellen over land i emne 24, strid mellom USA og Russland

Tabell 6.3: Konfidensintervaller tilegnet emne 24 strid mellom USA og Russland, Kovariat: Land

Kovariatnivå	Emneandel	KI - laveste	KI - høyeste
Moldova	0,025	0,015	0,036
Ukraina	0,063	0,056	0,070
Latvia	0,069	0,062	0,076
Estland	0,040	0,031	0,050
Litauen	0,003	-0,014	0,021

Figur 6.2 viser hver avisartikkels sannsynlighet for å lade på emne 24 gitt deres landtilhørighet. Konfidensintervallene er noe større for estiske og moldovske avisartikler (se tabell 6.3). Litauiske avisartiklers konfidensintervall krysser 0 og kan ikke regnes som signifikante. Estimaten for ukrainske og latviske avisartikler er høyere enn de øvrige, og har et noe smalere konfidensintervall. Figur 6.2 viser altså at ukrainske og latviske aviser skiller seg ut med sitt høyere bidrag på emne 24.





Figur 6.3: Kreml-effekt kontrollert for avis: avisenes relative forskjell i effektestimert på emne 24.

Tabell 6.4: Konfidensintervaller tilegnet emne 24, kovariat: aviser

Kovariatnivå		Emneandel	KI - laveste	KI - høyeste
Koms. Pravda Moldova	△	0,009	-0,007	0,025
Obozrevatel Ukraina	⊙	0,033	0,018	0,048
Sputnik Moldova	△	0,033	0,018	0,048
Vesti Latvia	○	0,078	0,070	0,085
Nasha Gazeta Latvia	○	0,004	-0,022	0,029
Mix News Latvia	○	0,015	-0,016	0,047
MK Estland	◇	0,020	-0,002	0,041
Delfi Estland	◇	0,038	0,018	0,058
Potsimees Estland	◇	0,049	0,037	0,061
Elta Litauen	□	0,003	-0,014	0,021
112ua Ukraina	⊙	0,072	0,063	0,081

Figur 6.3 illustrerer forskjellen mellom de *kremltilknyttede* og *kremluavhengige* avisenes bidrag til emnet, gruppert etter hvert av landene. Blant datagrunnlaget som har kontrollgrupper i form av én *kremltilknyttet* avis og minst en *kremluavhengig* avis finner vi *ukrainske, litauiske* og *estiske* avisartikler. Blant disse, er det to *kremltilknyttede* aviser som skiller seg klart ut. De latviske avisartiklene fra *Vesti* og de ukrainske artiklene fra *112.ua*, er begge *kremltilknyttede* aviser, markert med blå. De skiller seg fra de øvrige avisene, med langt høyere estimert emneandel. En metodisk utfordring er at *Vesti* og *112.ua* har betydelig

høyere antall avisartikler å beregne estimatene på. Selv om modellen justerer for dette, som diskutert i kapittel 5, kan det ha påvirket estimatene og bør derfor tas til etterretning.

De ukrainske artiklene skiller seg også fra sin kontrollgruppe, altså avisartikler fra *kremluavhengige* avishus produsert i sine respektive land: Artikler fra den ukrainske *kremltilknyttede* avisen 112.ua, har et konfidensintervall som spenner fra 0,06 til 0,08, mens artikler tilknyttet den ukrainske *kremluavhengige* avisen Obozrevatel, markert i orange, til sammenligning har et konfidensintervall som strekker seg fra 0,02 til 0,05.

Artikler fra den latviske *kremltilknyttede* avisen Vesti, markert i blå, var den andre avisen nevnt ovenfor som skilte seg ut fra de øvrige avisene. Den er estimert med et konfidensintervall som strekker seg fra 0,07 til 0,08. Imidlertid kan ikke emne 24 identifiseres i det respektive landets *kremluavhengige* avisartiklene tilknyttet Nasha Gazeta og Mixnews, markert i orange, grunnet sine brede konfidensintervall som krysser null, som dermed ikke kan regnes som signifikante.

Som nevnt ovenfor, var de estiske avisartiklene blant datagrunnlaget som har en *kremltilknyttet* avis og minst en *kremluavhengig* avis. Resultatene for *estiske aviser* taler for det motsatte av de overnevnte eksemplene. Det er ikke påvist noen signifikant forskjell mellom disse to gruppene. Emne 24 kan ikke med sikkerhet identifiseres i artiklene fra den *kremltilknyttede* avisen ettersom konfidensintervallet krysser 0. Gjennomsnittsestimatet på 0,02 ligger dessuten lavere enn de *kremluavhengige* avisartiklenes estimat. I tillegg har avisartiklene tilknyttet de estiske avisene overlapp mellom de *kremltilknyttede* og de *kremluavhengige* avisene.

Avisartiklene som mangler kontrollgruppe, illustrere at de *kremltilknyttede* moldovske avisene lader relativt lavt sammenlignet med Vesti og 112.ua på emne 24. Estimaten for artikler fra den moldovske *kremltilknyttede* avisen Sputnik spenner fra 0,02 til 0,05. Emne 24 identifiseres ikke i artiklene fra den andre moldovske *kremltilknyttede* avisen Komsomolskaya Pravdas avisartikler, da konfidensintervallet krysser 0. Emne 24 identifiseres heller ikke med sikkerhet blant artiklene fra den litauiske *kremluavhengige* avisen Elta.

Med andre ord forteller konfidensintervallene oss at vi ikke kan utelukke at estimatene for avisartiklene tilknyttet Komsomolskaya Pravda, Nasha Gazeta, Mix News, MK, og Elta er et resultat av tilfeldigheter. De høye emnescorene til artikler for de to kremltilknyttede avisene Vesti i Latvia og 112.ua i Ukraina er i seg selv statistisk signifikante, mens det eneste sammenligningsgrunnlaget med en signifikant kontrollgruppe, finner vi blant estimatene for de ukrainske avisartiklene fra Obozrevatel mot 112.ua.

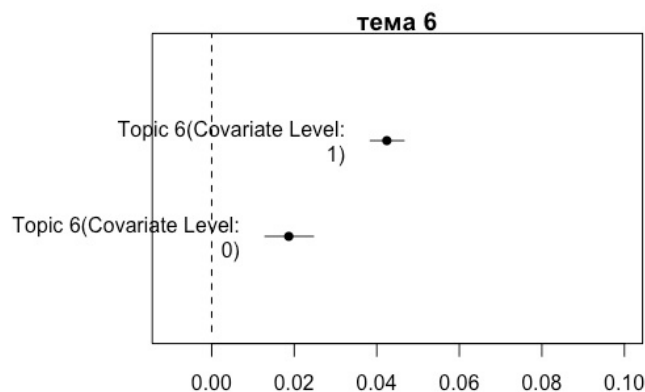
Samlet sett tyder resultatene på at kremltilknyttede avisartikler i større grad kan assosieres med emne 24, noe som kan styrke antagelsen om at det foregår en russisk informasjonskampanje. Det er likevel usikkerheter ved målingen som gjør det vanskelig å konkludere entydig. Det er elementer ved funnene som taler for at både kremltilknyttede og kremluavhengige aviser i forskjellige land produserer artikler relatert til strid mellom USA og Russland, samt USA-kritisk innhold. Dette tyder på at andre faktorer enn mediehusenes kremltilknytning kan forklare journalistenes og mediehusenes ivrighet etter å produsere artikler med dette temaet.

## Emne 6: Seiersdagen

Det andre *prorussiske* emnet jeg finner der kremltilknyttede avisartikler lader høyere enn kremluavhengige artikler har jeg kalt Seiersdagen. Som allerede nevnt har tidligere forskning pekt på seiersdagen den 9. mai som et viktig element i russiske informasjonskampanjer (Munteanu, 2017: 22-25). På emnets toppteikster, altså de artiklene som i størst grad sammenfaller med emnets mest frekventerte ord, lader artikler om Sovjetiske soldater og krigsveteraners heltedige innsats i andre verdenskrig.

Tabell 6.5: Emne 6, Seiersdagen

Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
полк, бессмертный, марш, диктант, ветеранам, вечность, павших	победы, мая, молдовы, день, 9, войны, великой	regiment, udødelig, marsj, diktasjon, veteraner, evighet, falt	seier, mai, moldova, dag, 9, krig, stor

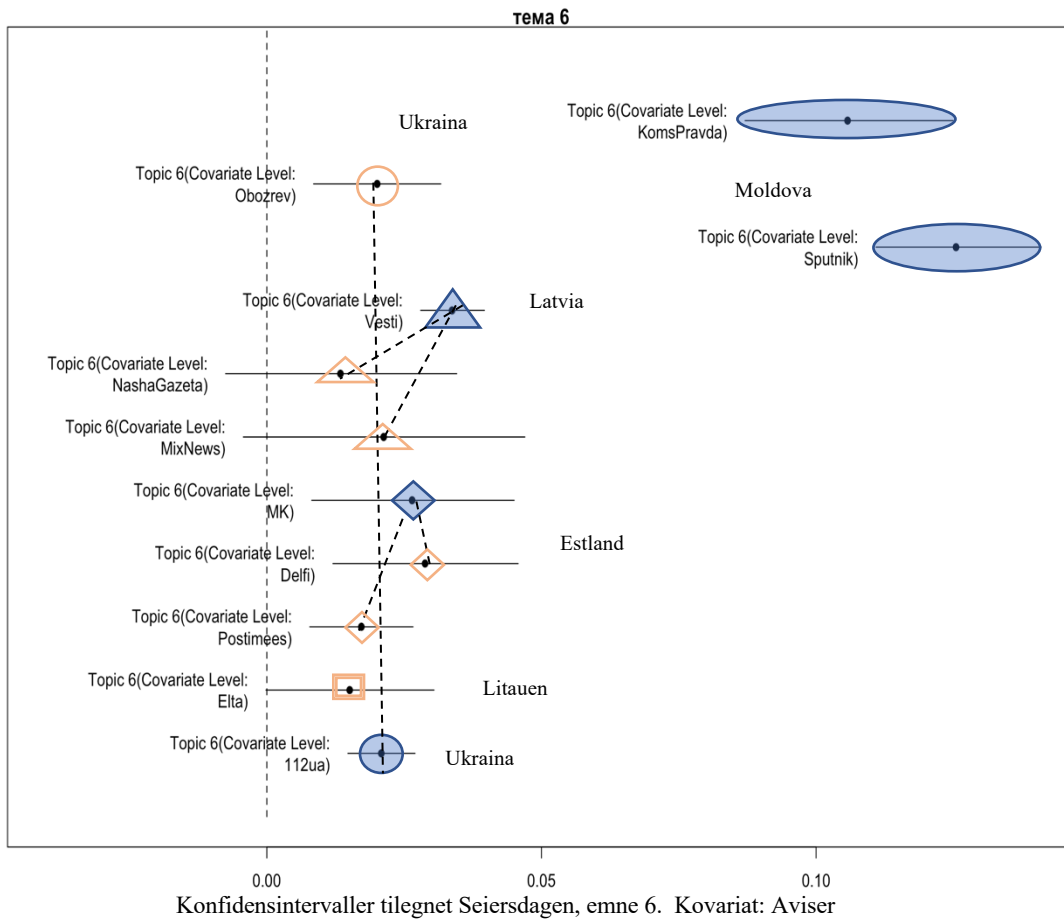


Figur 6.4: Effektestimat for kremltilknyttede aviser og kremluavhengige aviser, for emne 6 Seiersdagen, kontrollert for land

Tabell 6.6: Konfidensintervaller tilegnet emne 6, seiersdagen, kontrollert for land

Kovariatnivå	Emneandel	KI - laveste	KI - høyeste
kremluavhengig	0,019	0,013	0,025
kremltilknyttet	0,042	0,038	0,046

Figur 6.4 og tabell 6.6 viser sammenhengen mellom emneandeler og avisenes tilhørighet til Kreml. Emnet «Seiersdagen» utgjør omtrent to prosent av innholdet i de kremluavhengige mediene, og omlag fire prosent for de kremltilknyttede mediene. Med sikkerhetsnivå satt til 0,975, kan vi med 97,5% sikkerhet si at estimatene er korrekte. Konfidensintervallet strekker seg fra 0,01 til 0,02 for avisene som er *kremluavhengige*. De *kremltilknyttede* medienes estimat har vesentlig smalere konfidensintervall, fra 0,038 til 0,042. Dette betyr at estimatet for *kremltilknyttede* avisartikler har større presisheitsgrad og at vi dermed med større sikkerhet kan si at disse målene er korrekte enn for *kremluavhengige* avisartikler.



Figur 6.5: Emne 6, Seiersdagen sine estimater for 11 aviser, kontrollert for land

Tabell 6.7: Emne 6, Seiersdagen sine estimater for 11 aviser, kontrollert for land

Kovariatnivå		Emneandel, gjennomsnitt	KI - laveste	KI - høyeste
Koms. Pravda Moldova		0,106	0,087	0,125
Obozrevatel Ukraina		0,020	0,008	0,032
Sputnik Moldova		0,125	0,111	0,141
Vesti Latvia		0,034	0,028	0,040
Nasha Gazeta Latvia		0,014	-0,008	0,034
Mix News Latvia		0,022	-0,004	0,047
MK Estland		0,026	0,008	0,045
Delfi Estland		0,029	0,012	0,046
Potsimees Estland		0,017	0,008	0,027
Elta Litauen		0,015	0,000	0,030
112ua Ukraina		0,021	0,015	0,027

Tabell 6.7 og figur 6.5 viser sammenhengen mellom emneandeler og hvilken avis artiklene er hentet fra. Til tross for at emnemodellen kontrollerer for land, virker Moldovas aviser å være en spesiell bidragsyter til den potensielle *kreml-effekten* vi ser.

Moldovas *kremltilknyttede* aviser slår på dette emnet vesentlig høyere ut enn alle de andre, også når vi sammenligner dem med andre *kremltilknyttede* aviser. Avisartiklene fra Komsomolskaya Pravda og Sputnik tar opp henholdsvis hele 8,7-12,5% og 11-14%, av de 25 emnene totalt, og resultatene er signifikante på 97,5 prosentnivå. Dette kan delvis grunnes i substansielle årsaker, og delvis i datatilgjengelighet. Som nevnt i kapittel 4.1 preges Moldovas medielandsskap i stor grad av Kremles innflytelse (Belikova, 2020; Lavric, 2019; Necsutu, 2020). Jeg nevnte i kapittel 4.2 at de *kremltilknyttede* russiskspråklige mediene nyter høy popularitet, især Sputnik, som topper listene over de mest populære mediene i Moldova. Blant de moldovske avisartiklene er det kun *kremltilknyttede* aviser som er inkludert i undersøkelsen, da det kun var et slikt datamateriale som var tilgjengelig (All You Can Read, 2019d). Analysen mangler altså en moldovsk russiskspråklig avis som er *kremluavhengig*, og har derfor ingen kontrollgruppe slik avisartiklene i de andre landene har.

De andre *kremltilknyttede* avisartiklenes antyder en noe høyere score på emne 6, Seiersdagen, enn blant de *kremluavhengige* artiklene. Samtidig er målingen av de *kremluavhengige* artiklene mot de *kremltilknyttede* artiklene usikre fordi konfidensintervallene overlapper med hverandre. Konfidensintervallet krysser 0 for målingene av de *kremluavhengige* litauiske avisartiklene Elta, samt de latviske fra Mixnews og Nasha Gazeta. Som følge av de overlappende konfidensintervallene, samt manglende kontrollgruppe mot de to moldovske *kremltilknyttede* mediene, er det ikke grunnlag for å påstå at funnene indikerer en informasjonskampanje styrt fra Kreml basert på disse estimatene.

Til tross for at det ikke forelå et signifikant sammenligningsgrunnlag mellom enkeltlandenes *kremltilknyttede* og *kremluavhengige* aviser, er alle av de *kremltilknyttede* medienes mål i seg selv signifikante. De sterke og signifikante resultatene for de moldovske *kremltilknyttede* mediene reiser et interessant spørsmål: Hvorfor skiller de moldovske *kremltilknyttede* avisartiklene seg så tydelig ut fra andre *kremltilknyttede* medier på emnet om Seiersdagen? Som demonstrert i kapittel 3.2 tilhører Moldova kategorien *state capture*, en gruppering stater der Russland nyter høy grad av innflytelse. Når Galeotti beskriver Russlands *aktive tiltak*

betegner han kategorien *state capture* som et land med politiske, kulturelle og økonomiske interesser sammenbundet med russiske interesser. Lokale markeder med politisk påvirkningskraft videreformidler *prorussiske narrativ*, og de holdes i gang av seg selv, uten press fra russisk hold (Galeotti, 2017: 7). Ifølge tenketanken er russiske medier i Moldova populære grunnet nostalgien fra fortiden (Gotişan, 2020). Dette gir grunn til å anta at Seiersdagen er omfavnet av det moldovske samfunnet, og at budskapet er en integrert del av medielandskapet i Moldova. Dermed vil disse *kremltilknyttede* avisene som har mye makt i Moldova, være av interesse i seg selv, gitt dette bidraget til det *prorussiske* emnet Seiersdagen.

### 6.1.1 Diskusjon

Oppgaven søker å svare på hvorvidt det foregår en kremlstyrt kampanje. Analysens funn for emne 24 (Strid mellom USA og Russland) og emne 6 (Seiersdagen) kan indikere en *kreml-effekt*, da egenskapen å være en *kremltilknyttet avisartikkel* øker sannsynligheten for at den omtaler de to overnevnte emnene. Gjennom emne 24 (Strid mellom Russland og USA) skilte de to kremltilknyttede avisene Vesti og 112.ua seg ut ved å lade betydelig høyere på emnet, mens de moldovske kremltilknyttede avisene ladet betraktelig høyt på emne 6 (Seiersdagen). Disse resultatene var signifikante. Imidlertid er det mye som indikerer at effekten for de andre avishusene ikke er signifikante. Dermed er det stor usikkerhet knyttet til resultatene. Det kan dessuten være mange andre utelatte variabler utover avistilhørighet og landtilhørighet som påvirker hvorvidt kremltilknyttede avisartikler fronter prorussisk, antivistlig innhold.

I en helhetsvurdering er det viktig å poengtere at modellen også identifiserer politiske emner med relativt lik score for både *kremltilknyttede* avisartikler og *kremluavhengige* avisartikler. At jeg ikke finner en tydelig polarisering utover de to overnevnte emnene, kan tyde på at det er lite som indikerer at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje. Modellen identifiserer også politiske emner der de *kremluavhengige* avisartiklene lader høyere enn de *kremltilknyttede*, uten at jeg tar videre stilling til det. Å undersøke disse nærmere kunne gitt en tydeligere indikasjon på om det foregår en kremlstyrt kampanje, men måtte utelates her ettersom det ville gått utover oppgavens omfang.

Til tross for at det inngår et høyt antall avisartikler i analysen, impliserer de store talls lov at man ikke med sikkerhet kan fastslå en tendens basert på et utvalg som begrenser seg til 11 avishus. Avishusenes skrivestil kan for eksempel påvirke estimatene (Lauderdale & Herzog, 2016). Kremleffekten kan ikke utelukkes å være et resultat av hvert avishusprioriteringer.

I tillegg til at avishusenes skrivestil kan påvirke estimatene, vil lokale variasjoner, som for eksempel landets politiske dagsorden, påvirke modellen (Lauderdale & Herzog, 2016). Dermed kan modellen feile i å fange opp enkelte temaer dersom de ikke i stor nok grad representeres jevnt over i avisartiklene. Potensielt kunne man spekulert i om modellen ikke fanger opp viktige prorussiske eller antivestlige emner som følge av dette. Et viktig motargument, er funnene i emne 6 (Sovjetnostalgi). I dette tilfellet påvirker det lokale moldovske mediemarkedet emnet i høy grad, potensielt mer enn det en *kremleffekt* skulle tilsi. Som innvending mot dette igjen, kan en ikke utelukke at de *kremtilknyttede* avisartiklene tilpasser seg det lokale mediemarkedet gjennom en *kremlstyrt* kampanje.

Besvarelsen av oppgavens hypotese vil ikke kunne gi et klart svar på hvorvidt Kremles *aktive tiltak* tilpasses lokale medieforhold i så stor grad at dette overskygger fellestrekkene mellom *kremtilknyttede* aviser på overnasjonalt nivå. Det er derfor viktige elementer vi ikke kan forklare gjennom å måle statistisk forskjell mellom kremtilknyttede og kremluavhengige aviser. John Gerring forklarer hvordan det i tilfeller der vi har å gjøre med observasjoner som skiller seg markant ut fra en populasjon, ikke lengre er hensiktsmessig å observere mange enheter på en gang for å forstå særtrekk (Gerring, 2006, kap. 5). For å unngå usikkerhet tilknyttet de overnevnte forskjellene foreskrevet av (Lauderdale & Herzog, 2016) bør derfor land studeres hver for seg.



## 6.1.2 Oppsummering og konklusjon

Forskningsspørsmålet jeg nå har forsøkt å besvare er: *Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje?*

Den formulerte jeg gjennom følgende hypotese:

*H<sub>1</sub>: Det vil eksistere prorussiske og antivestlige emner i landene i Baltikum, Moldova og Ukraina som kremltilknyttede avisartikler gjennomgående vil score høyere på enn kremluavhengige avisartikler.*

Analysen gav to funn det er verdt å merke seg. Gjennom emne 24 (Strid mellom Russland og USA) skilte de to kremltilknyttede avisene Vesti og 112.ua seg ut ved å lade betydelig høyere på emnet, mens de moldovske kremltilknyttede avisene Sputnik og Komsomolskaya Pravda ladet betraktelig høyt på emne 6 (Seiersdagen). Disse resultatene var signifikante.

De resterende resultatene av analysens for emne 24 (Strid mellom USA og Russland) og emne 6 (Seiersdagen) kan indikere en *kreml-effekt*, da egenskapen å være en *kremltilknyttet avisartikkel* øker sannsynligheten for at den omtaler de to overnevnte emnene. Imidlertid er det mye som indikerer at effekten både er liten og kan skyldes andre forhold. Konklusjonen tas derfor med forbehold. Analysen er sentrert rundt to prorussiske og antivestlige emner der *kremltilknyttede* avisartikler lader høyt. Den utelukker dermed politiske emner der *kremluavhengige* og *kremltilknyttede* avisartikler scorer relativt lik, samt politiske emner der *kremluavhengige* aviser scorer høyere, da disse emnene vil ligge utenfor oppgavens problemstilling. Analysen sammenlikner derfor ikke ladning på prorussiske emner med ladning på andre emner, og utelater med dette emner som vil kunne nedtone effekten Kreml utspiller. Analysen kan heller ikke med sikkerhet fastslå en tendens basert på et utvalg som begrenser seg til 11 avishus. Andre faktorer som skrivestil eller lokale forhold kan påvirke estimatene. De samme faktorene kan også påvirke selve emnegereringen, slik at modellen ikke blir i stand til å fange opp relevante emner. Disse forbeholdene kan kontrolleres for ved å studere hvert enkeltland for seg. I neste delkapittel presenterer jeg derfor en dybdestudie av narrativer identifisert i de moldovske avisene Sputnik og Komsomolskaya Pravda. Disse to kremltilknyttede avisene hadde høy sannsynlighet for å handle om emne 6 (Seiersdagen).

## 6.2 Dybdestudium av moldovske kremltilknyttede avisartikler

I dette delkapittelet skal jeg besvare oppgavens andre forskningsspørsmål: *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

Galeottis teori og forskningsfeltet forutsetter at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje, noe jeg undersøkte forekomsten av i kapittel 6.1 gjennom baltiske, ukrainske og moldovske avisartikler. Funnene antydte usikkerhet tilknyttet eksistensen av en kremlstyrt informasjonskampanje i området, men gav også noen signifikante, bemerkelsesverdige funn. Et av dem var den iøynefallende høye andelen de moldovske kremltilknyttede avisene Sputnik og Komsomolskaya Pravda scoret på emne 6 (Seiersdagen). Imidlertid kan en slik overordnet analyse av kvantitative forskjeller mellom emnene i flere av landene innebære at man ikke fanger opp viktig informasjon om emnene innad i landene (Lauderdale & Herzog, 2016: 2-3).

Dette delkapittelet undersøker derfor de moldovske mediene grundigere med den hensikt å kunne videreutvikle kategorien *state capture* i Mark Galeottis teori for Russlands *aktive tiltak*. Som det gikk frem i kapittel 3 og 4 befinner Moldova seg i en interessant geopolitisk situasjon. Med sin høye andel russisktalende befolkning og tilsvarende russiskspråklige mediemarked, samt Kremls grep om stater i kategorien *state capture*, er dette landet relevant å benytte i studien av russisk informasjonskampanje. Stater i kategorien *state capture* har høy *affinitet* med Russland, og medielandskapet er tett sammenbundet med russiske interesser (kapittel 3).

For å styrke funnenes kredibilitet, struktureres studien etter *NATO StratComs* tidligere forskning. *StratCom* har produsert en rapport som legger fram analyser knyttet til prorussiske narrativ i Moldova. Disse analysene er basert på kvalitative studier av mediene i landet. Denne delen av analysen vil belyse hvorvidt narrativene som blir fremstilt i *StratCom* sin rapport er å finne igjen i emner i avisartikler i Moldova slik de er generert gjennom emnemodellering. Dersom *StratComs* funn samsvarer med datanalysen av de to

kremtilknyttede avisartiklene i Moldova, vil det styrke grunnlaget for teorigenereringen, gjennom metodetriangulering over et betydelig tidsintervall.

Det andre forskningsspørsmålet forventer derfor at analysen bekrefter de fire forskjellige prorussiske narrativene i rapporten til *NATO Strategic Communications Centre of Excellence* over kremtilknyttede aviser i Moldova. Hypotesene er firedelt (se 5.3.2):

*H<sub>2</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.*

*H<sub>3</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en føderasjon mellom Moldova og utbryterstatene i Moldova vil gi likeverd mellom etniske grupperinger.*

*H<sub>4</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap.*

*H<sub>5</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om NATO og frykt for krig.*

I neste del kartlegger jeg narrativene i de moldovske avisene Komsomolskaya Pravda og Sputnik. Dette gjør jeg ved å bruke emnemodellering på et kasus, nemlig Moldova. Etterpå diskuterer jeg hvorvidt funnene samsvarer med *NATO StratComs* rapport.

## 6.2.1 En analyse av Komsomolskaya Pravda og Sputnik i Moldova

For å få mer detaljert informasjon om narrativene i et land, analyserer jeg nå aviser i Moldova over flere måneder, perioden januar-juni 2019. Avisene som jeg undersøker er de populære Kremtilknyttede avisene Komsomolskaya Pravda og Sputnik.

Min analyse identifiserer 37 emner i de to moldovske avisene. Jeg finner 11 politisk relevante emner<sup>38</sup> som kan knyttes til prorussiske eller antivestlige narrativ<sup>39</sup>. Jeg har valgt å kun presentere emner som er politisk relevante, da dette er de emnene som er aktuelle for å besvare forskningsspørsmålet. Emnene som er politisk ladet er det mest av i Sputnik. Emnene som er utelatt fordi de omhandlet «klær, kjendiser og vær» holdt størst frekvens, og tilhørte i

---

<sup>38</sup> Alle emnene er vedlagt i *Vedlegg 2B*.

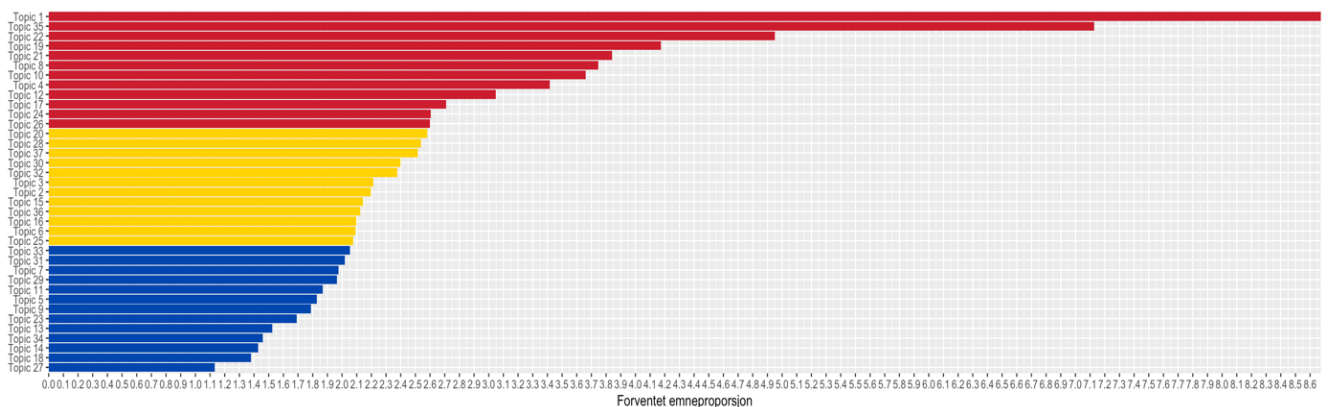
<sup>39</sup> Et emne om valget, og et om kriminalitet, er ikke inkludert, da disse var av en mer deskriptiv art enn normativ og meningsbærende.

stor grad avisen Komsomolskaya Pravda. På neste side følger en oversikt over emnene ved hjelp av tabeller og figurer.

## Helhetlig oversikt

Tabell 6.8: Politisk relevante emner i Moldova	Sortering
1. 27 Kyberrommet	Kulturelle eller etniske aspekter relatert til Russland og Sovjetunionen.
2. 15 Sovjetnostalgi	
3. 20 Seiersdagen og russisk storhet	
4. 10 Soldater reddes	
5. 2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur	
6. 36 Transnistria	
7. 9 Styr unna euroen	EU-relatert.
8. 23 EU faller fra hverandre	
9. 16 Geopolitisk kniving	Geopolitikk: strid mellom «øst og vest».
10. 34 Handelskrig	
11. 33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten	

Tabell 6.8 gjengir de 11 emnene som inngår i analysen. Emne 27, 15, 20, 10, 2 og 36 omhandler kulturelle eller etniske aspekter relatert til Russland og Sovjetunionen. Emne 9 og 23 er EU-relaterte, og emne 16, 34 og 33 omhandler geopolitikk, i form av strid mellom «øst og vest». På neste side begynner gjennomgangen av de 11 emnene.



Figur 6.6: Illustrasjon av emnenes fordeling, K=37

Figur 6.6 illustrerer fordelingen av de 37 emnene som modellen produserte. Som det fremgår av figuren, er det svært store forskjeller mellom størrelsen på emnene øverst i figuren og nederst i figuren. De fleste av de 11 politiske emnene befinner seg nederst i figuren, i blått, hvilket betyr at disse emnene tar opp relativt lite plass avisene.

Tabell 6.9: Emnenes gjennomsnittsfordeling

Nr.	Emneandel	Nr.	Emneandel	Nr.	Emneandel	Nr.	Emneandel
1	8,7 %	11	1,9 %	<b>20</b>	<b>2,6 %</b>	29	2,0 %
<b>2</b>	<b>2,2 %</b>	12	3,0 %	21	3,8 %	30	2,4 %
3	2,2 %	13	1,5 %	22	5,0 %	31	2,0 %
4	3,4 %	14	1,4 %	<b>23</b>	<b>1,7 %</b>	32	2,4 %
5	1,8 %	<b>15</b>	<b>2,1 %</b>	24	2,6 %	<b>33</b>	<b>2,1 %</b>
6	2,1 %	<b>16</b>	<b>2,1 %</b>	25	2,1 %	<b>34</b>	<b>1,5 %</b>
7	2,0 %	17	2,7 %	26	2,6 %	35	7,1 %
8	3,7 %	18	1,4 %	<b>27</b>	<b>1,1 %</b>	<b>36</b>	<b>2,1 %</b>
<b>9</b>	<b>1,8 %</b>	19	4,2 %	28	2,5 %	37	2,5 %
<b>10</b>	<b>3,7 %</b>						

Tabell 6.9 illustrerer emnenes gjennomsnittsfordeling. Andelene tildelt de politisk relevante emnene som presenteres i analysen, er markert med fet skrift. De politisk relevante emnene med sine emneandeler (i prosent) er emne 2 (2,2%); emne 9 (1,8%); emne 15 (2,1%); emne 16 (2,1%); emne 20 (2,6%); emne 23 (1,7%); emne 27 (1,1%); emne 33 (2,1%); emne 34 (1,5%); og emne 36 (2,1%). Til sammenligning utgjør emne 1, som omhandler trafikkulykker, hele 8,7%. Politiske temaer utgjør altså en liten andel av avisinnholdet.

Jeg har sortert og presenterer emnene etter kategorier. De første seks emnene (27, 15, 20, 10, 2 og 36) har jeg sortert som kulturelle eller etniske aspekter relatert til Russland og Sovjetunionen. De neste to emnene (9 og 23) er knyttet til EU, mens de siste tre emnene (16, 34 og 33) sorterer jeg som geopolitikk i form av strid mellom «øst og vest».

### Emne 27: Kyberrommet / «Cyber Space»

Emne 27 har jeg kalt kyberrommet. Emnet omhandler aktivitet som foregår på nett. Deler av emnet omhandler kritikk av Facebooks utestengning av russere. I tillegg omhandler det myndigheter i vestlige land og deres ønske om strengere regulering av russiskvennlige vinklinger. I en artikkel som har høy sannsynlighet for å lade på emnet, hevdes det at USAs politiske ambisjoner for internett er mer aggressive enn Russlands ambisjoner.<sup>40</sup> Russiske medier har ifølge en annen artikkel høy troverdighet i Midtøsten på grunn av sin alternative vinkling.<sup>41 42</sup> Disse artiklene kan tenkelig gi leseren et inntrykk av at russeres rettigheter

<sup>40</sup> Artiklene er vedlagt. I tillegg, se Vedlegg 2B for toppladende artikler.

<sup>41</sup> Forbehold: En tekst på topp 10 omhandler en japansk utstilling, kinesisk digital utvikling, og en annen om internett og lav libido.

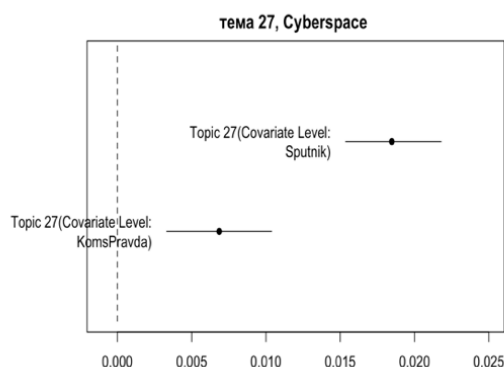
<sup>42</sup> Se (Sputnik-Moldova, 2019g, 2019l; Алкснис, 2019a; Мараховский, 2019).

undertrykkes av vestlig media, og at USAs nettstrategi er mer omfattende og farlig, hvilket kan tenkes å gi emnet en *prorussisk og antivestlig* karakter.

Tabell 6.10: Kyberrommet – hyppige og særegne ord

Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
куклы, киберпространстве, киберстратегии, initiative, integrity, rt, музее	МОЛДОВА, rt, СМИ, интернет, страны, facebook, стран	<i>dukker, nettleserom, nettstrategi, initiativ, integritet, rt, museum</i>	<i>moldova, rt, media, internett, land, pl., facebook, land</i>

\* De mest særegne og hyppige ordene illustrert i tabell 1, gir ikke en fullstendig dekning av den semantiske strukturen.



Figur 6.7: Effektestimat for emne 27, Kyberrommet / «Cyber Space»

Tabell 6.11: Konfidensintervaller tilhørende emne 27, Kyberrommet / «Cyber Space»

Kovariatnivå	Emneandelens gjennomsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
Sputnik	0,018	0,015	0,022
K. Pravda	0,007	0,003	0,010

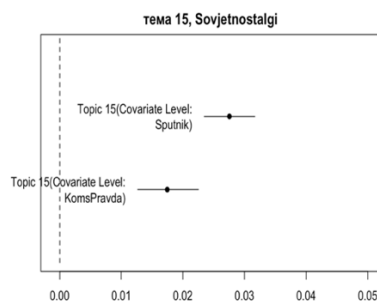
Figur 6.7 og tabell 6.11 viser at Sputniks emneandel er estimert til å gjennomsnittlig utgjøre 1,8%, med et konfidensintervall som strekker seg fra 0,015, til 0,021. Pravdas gjennomsnittlige emneandel ligger på 0,6 % med et konfidensintervall som spenner fra 0,003 – 0.010. Med 97,5 % sikkerhet er estimatene statistisk signifikante og ikke et resultat av tilfeldigheter.

## Emne 15: Sovjetnostalgi

Emne 15 har jeg gitt navnet Sovjetnostalgi. Emnet omhandler felles kulturarv mellom Moldova og Russland. Det er portrett av vanlige mennesker og krigsveteraner for den røde hæren, og inkluderer kunst og kulturelle personligheter som har tilknytning til Russland og Moldova. Krigsveteraner forteller om 2. verdenskrig og Sovjetunionens involvering i Afghanistan. Emnet kan knyttes opp mot prorussiske narrativ via de kulturelle elementene som er introdusert gjennom både oppgavens bakgrunn og teori. Til tross for at Sovjetunionens involvering i Afghanistan ikke er eksplisitt nevnt i teorien, kan en tenke seg at også denne krigen har vært betydningsfull for sovjetisk identitet, slik andre verdenskrig er.

Tabell 6.12: Emne 15, Sovjetnostalgi – hyppige og særegne ord

	Særegne ord	Hyppige ord, russisk	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
15	<i>данелия*</i> , <i>напишут</i> , <i>саланг**</i> , <i>юрский</i> , <i>языку</i> , <i>бачу</i> , <i>дза***</i>	<i>войны</i> , <i>лет</i> , <i>войск</i> , <i>время</i> , <i>жизни</i> , <i>июня</i> , <i>мая</i>	<i>danelia*</i> , <i>skriver</i> , <i>salang**</i> , <i>Jurskij</i> , <i>språk</i> , <i>bachu</i> , <i>dza***</i>	<i>krig</i> , <i>år</i> , <i>tropper</i> , <i>tid</i> , <i>liv</i> , <i>juni</i> , <i>mai</i>
	*Sovjetisk, russisk regissør **Salangtunellen *** Кин-дза-дза, en sovjetisk film(Вокруг ТВ, 2020) *** Бачу, «å se» på ukrainsk			



Figur 6.8: Effekttestimat for emne 15, Sovjetnostalgi

Tabell 6.13: Konfidensintervaller tilhørende emne 15, Sovjetnostalgi

Kovariatnivå	Emneandel gjennomsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
15 Sputnik	0,028	0,024	0,032
15 K. Pravda	0,017	0,013	0,022

Figur 6.8 og tabell 6.13 viser fordelingen mellom avis og teamandel. Sputniks emneandel er estimert til å gjennomsnittlig utgjøre 3% av de 37 emnenes totale fordeling, altså tar dette temaet opp relativt liten plass i avisartiklenes totale innhold. Pravdas gjennomsnitt ligger på nær 2%. Konfidensintervallene er relativt smale og er med 97,5 % sikkerhet statistisk signifikante.

## Emne 20: Seiersdagen og russisk storhet

Emne 20 har jeg kalt Seiersdagen og russisk storhet. I dette emnet kommer russisk felles historisk identitet, utenrikspolitisk og militær storhet til syne. I emnet omtales markering av seiersdagen over nazistene den 9. mai og fedrelandsdagen den 22. februar. Artikkene omhandler minnesmerker for veteraner i Moldova, Putins gratulasjoner eller hedring av soldater, hedringen av krigsveteraner, og noen omhandler Sovjets involvering i Afghanistan. Putin er også nevnt i forbindelse med vellykkede forhandlinger med Trump, Netanyahu og Erdoğan samt en pris han tildelte biskopen i Moldova. Putins privatliv eksponeres også i noen artikler.

To artikler finner jeg spesielt gode for å eksemplifisere hva emnet handler om. I en artikkel forteller folk i Afghanistan at enkelte stater i Sentral-Asia ville opphørt og overtas av terrorister uten russisk innflytelse. Russerne er hjertelige velkomne i Kabul med beundring og sympati.<sup>43</sup> En annen artikkel omtaler Putin som hevder at politikere, så vel som offentlige og religiøse personer, har plikt til å videreføre sannheten om den patriotiske krigen.

Emnet binder Putin, Russland og Moldova sammen mot en felles fiende, og setter Putin på kartet internasjonalt, til og med religiøst. Russland virker å fremstilles som en trygghetsforsørger som Moldova deler en felles arv og tradisjonelle, religiøse og antinazistiske verdier med, hvilket kan tenkes å gi emnet et *prorussisk* preg.

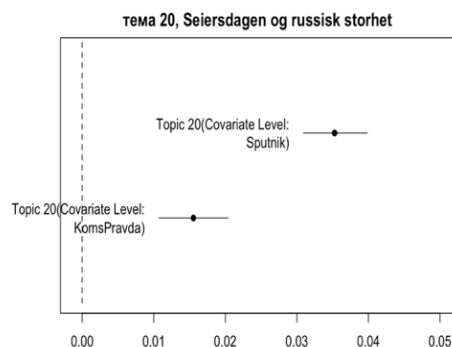
Tabell 6.14: Seiersdagen – hyppige og særegne ord

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
20	путиным, путина, пмэф,* путин, бессмертный, полк, афганистан	путин, президент, победы, рф, владимир, президента, путина	<i>Putin, Putin, spief,* Putin, udødelig, Regiment, Afghanistan</i>	<i>Putin, president, seier, Russland, Vladimir, president, Putin</i>
<hr/> <i>* Пмэф, Spief, St.Petersburg internasjonale økonomiske Forum</i> <hr/>				

Tabellen indikerer at emnet er Putin-relatert og knyttet til seier, «udødelig».

<sup>43</sup>Ved interesse for artikkelen om folk fra Afghanistan, se artikkel datert 14.02.2019: *Жизнелюбие, вопреки четырем десятилетиям войны: сегодняшний Кабул* i vedlegget over avisene. Se også (Sputnik-Moldova, 2019h), (Sputnik-Moldova, 2019c).





Figur 6.9: Effektestimater for emne 20, Seiersdagen og russisk storhet

Tabell 6.15: Konfidensintervaller tilhørende emne 20, Seiersdagen og russisk storhet

	Kovariatnivå	Emneandel gjennomsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
20	Sputnik	0,035	0,031	0,040
20	K. Pravda	0,016	0,011	0,020

Figuren og tabellen viser fordelingen mellom avis og teamandel. Sputniks emneandel er estimert til å gjennomsnittlig utgjøre 3,5 %, mens Komsomolskaya Pravdas gjennomsnitt ligger på 1,5 %. Resultatet regnes som signifikant, med 97,5% sikkerhet.

## Emne 10: Soldater reddes

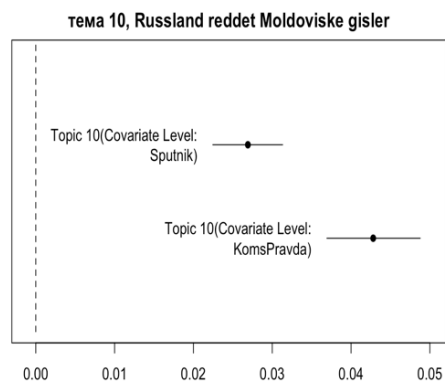
Emne 10 har jeg kalt *Soldater reddes*. Mye i dette emnet handler om fellesskap. De viktigste elementene er at Russland reddet Moldovske soldater i Afghanistan, samt den slaviske begivenheten pannekakeuken. Moldovas observatørstatus i Det eurasiske økonomiske fellesskap, EAEC, er noe omtalt, og noe av emnet er kritikk mot moldovske myndigheter.

De toppladende tekstene hevder at Russland reddet Moldovske soldater tatt til fange i Afghanistan, og at Moldovske myndigheter skal ha dysset ned situasjonen i 4 år. En artikkel kritiserer den moldovske presidenten, som nekter å underskrive et dekret for tilbakekalling av den moldovske ambassadøren i Russland. En god andel av de toppladende artiklene handler om pannekakeuken i Moldova. I dette tilfellet kan man ved første øyenkast stille spørsmålstegn ved hvorvidt modellen har produsert et konsist emne. Imidlertid, virker modellen til å ha oppdaget en semantisk forbindelse mellom disse elementene, som henspiller på felles slavisk kultur. Emnet kan tenkelig bære et narrativ som anfører at Moldova og

Russland har et felles bånd, og at Russland rydder opp der moldovske myndigheter fremstår som svake. Som følge av dette kan emnet karakteriseres som *prorussisk*. De hyppige og særegne ordene som omhandler pannekakeuken forekommer i moderat grad sammen med de andre ordene i artiklene som lader høyest på emnet, slik demonstrert i tabell 6.16.

Tabell 6.16: Emne 10, Soldater reddes – Særegne og hyppige ord

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
10	еаэс, мидеи, додон, послом, обсудил, пилотов, гаврилов	додон, президент, игорь, республики, глава, молдавских, еаэс	<i>EAEC, midter, dodon, ambassadør, diskutert, piloter, gavrilov</i>	<i>Dodon, president, Igor, republikk, sjef, moldavisk, EAEC</i>
* EAEC, Det eurasiske økonomiske fellesskap				



Figur 6.10: Effekttestimat for emne 10, Soldater reddes

Tabell 6.17: Konfidensintervaller tilhørende emne 10, Soldater reddes

	Kovariatnivå	Emneandel gjennomsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
10	Sputnik	0,027	0,022	0,031
10	K. Pravda	0,043	0,037	0,049

Figur 6.10 og tabell 6.17 viser at Komsomolskaya Pravda er estimert å ha en høyere andel av artikler tilknyttet dette emnet. Komsomolskaya Pravda har 4% emneandel til sammenligning med Sputniks 2,7%. Konfidensintervallet er relativt smalt og krysser ikke 0. Resultatene er dermed, med 97,5% sikkerhet, signifikante.

## Emne 2: Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur

*Emne 2* har jeg valgt å gi navnet Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur, samt Ukrainas brudd på menneskerettigheter og ytringsfrihet. Emnet inneholder kritikk av ukrainske myndigheters fengsling av Kirill Visjinskij. Vsjinskij er satt til varetektsfengsling, mistenkt for å støtte de selverklærte republikkene i Donbass, og til medvirkning av landsforræderi (OSCE, 2019; RFE/RL, 2018).

Her følger en kort beskrivelse av bakteppet for emnet: Mai 2018 ransaket den ukrainske sikkerhetstjenesten den prorussiske journalisten Kirill Visjinskij, som senere ble varetektsfengslet for landsforræderi mot Ukraina. Myndighetene beskyldte RIA Novosti i Ukraina for å føre informasjonskrig mot landet, og en rekke TV-kanaler ble sensurert (OSCE, 2019; RFE/RL, 2018).

Emnets toppladende artikler omhandler fengslingen av Vsjinskij. Vsjinskij beskylder Ukrainas daværende president Petro Porosjenko, for politisk hevns spill. OSCE, en rekke toneangivende mennesker, hundrevis av journalister og Putin retter i en annen artikkel kritikk mot Ukraina. Noen håper den nye presidenten Vladimir Zelenskij vil være behjelpelig. I en annen debattartikkel relatert til emnet beskyldes myndighetene i Ukraina for å ha kommet til makten via nazistkupp og borgerkrig, for å ha gjeninnført konsentrasjonsleirer, hemmelige domstoler og for å ha begått folkemord. I tillegg skal myndighetene ifølge artikkelen ha planlagt en ikke-fredelig løsning på konflikten i april 2014. Under myndighetenes antiterroroperasjon mot de okkuperte områdene i Ukraina foregikk det ifølge artikkelen mord, voldtekt, ran og utpressing. Spesialenheten SBU skal på forhånd ha visst om nasjonalistenes planer i Odessa 2. mai 2014 (i sammenstøtet mellom prorussiske og proukrainske demonstranter), uten å gjøre noe med det, og tillot dermed mange menneskers død.<sup>44</sup> Ukrainas angivelige brudd på menneskerettighetene og ytringsfriheten især overfor prorussere, er også blant innholdet i deler av tekstene som har høyest sannsynlighet for å lade på emnet.

Emnet kan tolkes som prorussisk, og kan potensielt bidra til å fremstille myndighetene i Ukraina som autoritære og undertrykkende. Emnet virker å skildre et narrativ der regulering

---

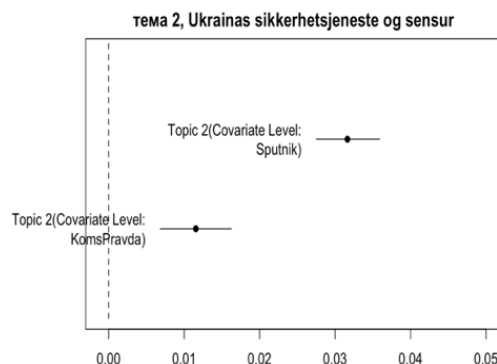
<sup>44</sup> Mer kan leses her (Sputnik-Moldova, 2019a, 2019b, 2019c; ВЪШИНСКИЙ, 2019) og (Sputnik-Moldova, 2019m). En tekst om en skuespiller som har fått tilbake innreisetilatelse er utelatt.

av prorussisk media blir assosiert med nazisme. Det at selv OSCE kritiserer myndighetene, kan antagelig styrke pro-russisk sympati. Emnet kan tenkes å underbygge et narrativ der antirussiske aktører er farlige, især for pro-russisk befolkning. Tabell 6.18 indikerer at emnet er knyttet til ukrainske politikere som Zelenskij og Porosjenko, samt journalisten Visjinskij.

Til tross for at hendelsene har foregått i Ukraina, står de på dagsorden i Moldova, noe som betyr at hendelsene kan være relevant for det prorussiske fellesskapet på tvers av landegrensene i det som en gang var Sovjetunionen. Derfor er emnet mer enn kun et «antiukrainsk» emne, det kan også betegnes som *prorussisk*.

Tabell 6.18: Emne 2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur – Særegne ord og sensur

	Særegne ord	Hyppe ord	Særegne ord oversatt	Hyppe ord oversatt
2	Зеленский, akk. вышинский, akk. дезир, госизмене, вышинскому, dat. порошенко, вышинского, gen.	украины, порошенко, территории, рекорды, мая, погодные, зеленский	<i>Zelensky, Vyshinsky, Desir, High Treason, Vyshinsky, Poroshenko, Vyshinsky</i>	<i>Ukraina, Poroshenko, territorier, poster, mai, været, Zelensky</i>
*Navnene dukker opp mange ganger fordi de er bøydd i forskjellige kasus, da jeg ikke har lemmatisert ordene på forhånd. Akk = akkusativ, dat. = dativ, gen. = genitiv/anim.				



Figur 6.11 Effekttestimat for emne 2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur

Tabell 6.19: Konfidensintervaller tilhørende emne 2, Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur

Kovariatnivå	Emneandel snitt	KI – laveste	KI – høyeste
10 Sputnik	0,032	0,027	0,036
10 K. Pravda	0,012	0,007	0,016

Figuren og tabellen viser at Komsomolskaya Pravda er estimert å score vesentlig lavere enn Sputnik på emne 2. Konfidensintervallene er relativt smale og krysser ikke 0.

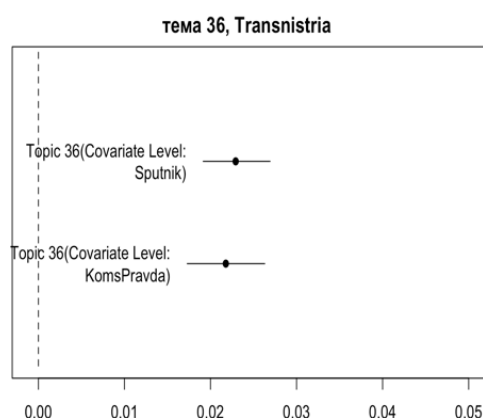
## Emne 36: Transnistria

*Emne 36, Transnistria*, omhandler utbrytterrepublikken Transnistria. Emnet omfatter russiske kulturelle personligheter og «bilaterale» forhold, samt forhandlinger mellom Transnistria og andre parter. Artiklene som lader høyt på emnet omhandler Transnistrias Pusjkin-markering, transnistriere som er interesserte i russisk utdanning, samt at Russland skal bistå Transnistria i utviklingen av medisinsk høyteknologi. Noen artikler omhandler OSCEs bekymring for stillstand i forhandlingene mellom Tiraspol og Chişinău, og ambisjoner om å åpne offisielle representasjonskontor for Transnistria i Brussel og i Kyjiv.

Forholdet mellom Russland og Transnistria er påfallende og omfatter kunst, utdanning og medisin. Russland virker relevant i Transnistrias samfunn. Gjennom hjelpen Russland yter intellektuelt og teknologisk, kan emnet markere et felles kulturelt bånd, og kan potensielt videre stimulere til samarbeid med Russland. Mellom linjene, kan leseren av artiklene tenkelig oppfatte Transnistria som en selvstendig enhet og stat, i det de inngår i forhandlinger mellom Tiraspol og Chişinău, og gjennom ambisjonene om å åpne offisielle representasjonskontor i Brussel og i Kyjiv. Kanskje kan dette gi et inntrykk av at Transnistria er en legitim stat med naturlige bånd til Russland. Emnet kan derfor oppfattes som *prorussisk*. Tabell 6.20 viser hvordan Transnistria er sentralt for dette emnet.

Tabell 6.20: Emne 36, Transnistria – Hyppige og særegne ord

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
36	началовой, красносельский, приднестровью,instr. башлачев, приднестровья,gen. приднестровье, nom. доренко	приднестровье, nom приднестровья, gen тирасполь, ирина, ляхова, службе, региона	<i>nybegynner,</i> <i>Krasnoselsky,</i> <i>Transnistria,</i> <i>Bashlachev,</i> <i>Transnistria,</i> <i>Transnistria,</i> <i>Dorenko</i>	<i>Transnistria,</i> <i>Transnistria, Tiraspol,</i> <i>Irina, Lyakhova,</i> <i>service, region</i>
*Akk = <i>akkusativ, gen. = genitiv/anim. Instr.= instrumentalis. Nom. = nominativ.</i>				



Figur 6.11: Effektestimater for emne 36, Transnistria

Tabell 6.21: Konfidensintervaller tilegnet emne 36, Transnistria

	Kovariatnivå	Emneandelens snitt	KI – laveste	KI – høyeste
36	Sputnik	0,023	0,019	0,027
36	K. Pravda	0,022	0,017	0,026

Figuren og tabellen med plottets konfidensintervall viser at emnet har en emneandel på mellom rundt 1,7%-2,7% for begge avisene. Emneandelen for de to avisene er omtrent lik. De 20 artiklene som lader sterkest på emnet er likevel alle fra Sputnik.

## Emne 9: Styr unna euroen

*Emne 9*, kaller jeg *Styr unna euroen*. Emnet inneholder ord og artikler som beskriver hvordan dollaren og euroen enten sliter, eller er lite gunstig for den Moldovske leuen. Dollaren og euroen fremstilles som en fiasko, euroen har sviktet, den synker i en sjokkerende nedgang, og mister sin posisjon overfor den moldovske leuen. I artiklene finner vi retorikk som «overraskende», («Больше всего удивит евро» og «отыграет») når man omtaler at euroen vil ta seg opp igjen til tross for at den har vært ustabil (stormete - «штормило»). Euroen har vært mest ustabil, og deretter dollaren, og dollaren vil «stampe i søla» («забуксует»).<sup>45</sup>

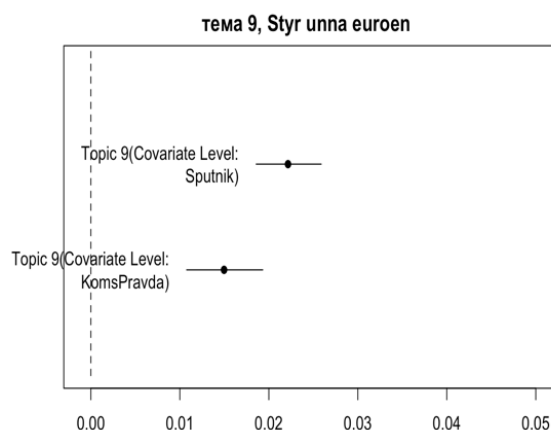
Emnet kan potensielt fremme et antivistlig element, der EU og USA har skyld i Moldovas vanskelige økonomiske situasjon, og som forøvrig har en valuta som er mer mislykket og

<sup>45</sup> Yutu-oppgavet til Kina, og måling av solaktivitet er også artikler høyt oppe. Kun topptekest 1-10 er inkludert. Det kan tyde på at det er noe støy i emnet, eller semantiske strukturer jeg ikke er i stand til å fange opp.

ustabil enn man skulle trodd. Euroen og dollaren er konsekvent fremstilt i en relativt negativ kontekst, og kan bidra til å gi negative assosiasjoner til EU, også fordi leserne potensielt assosierer EU med USA. På denne måten virker emnet å være *antivestlig*. Tabell 6.22 illustrerer hvordan emnet omhandler økonomi, dollar, EU og Moldovsk leu.

Tabell 6.22 - Emne 9, styr unna euroen – Hyppige og særegne ord

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
9	доллар, обменный, бана, валютном, европеец, отыграет, торговаться	евро, курс, лея, доллар, валют, национальный, банк	<i>dollar, bytte, bana, monetær, europeisk, vinner tilbake, forhandle</i>	<i>euro, valutakurs, leu, dollar, valuta, nasjonal, bank</i>



Figur 6.12: Effektestimat for emne 9, Styr unna euroen

Tabell 6.23 - Konfidensintervaller tilegnet emne 9, Styr unna euroen

	Kovariatnivå	Emneandelens snitt	KI – laveste	KI – høyeste
9	Sputnik	0,022	0,018	0,026
	K. Pravda	0,015	0,011	0,019

Vi ser at emnet lader vesentlig høyere på Sputnik med konfidensintervallspenn mellom 1,8 - 2,6% til forskjell fra Komsomolskaya Pravda med konfidensintervallet 1,1 - 1,9%.

## Emne 23, EU faller fra hverandre

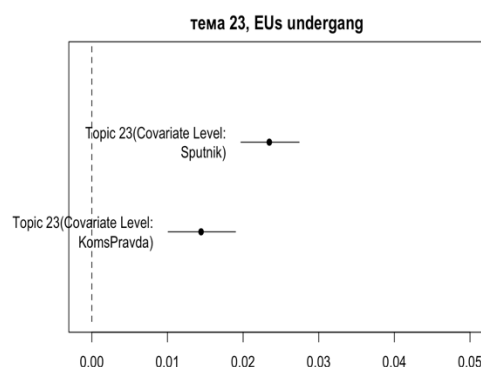
Emne 23 inkluderer artikler som omhandler en oppløsning av EU. Blant toppladende tekster på emnet kan vi lese at Brexit er begynnelsen på EUs oppløsning og at EU står overfor samme situasjon som Sovjetunionen. Vi kan også lese at USA har nedgradert EU fra å ha status som stat, til å ha status som en internasjonal organisasjon, samt at EU er avhengige av USA, og derfor fortsetter EU å være hyklere mens de lar USA ødelegge EU. Vesten oppfordret i en artikkel Russland til å fordømme kommunismen, til tross for at Russland ikke støtter kommunisme. I tillegg er det en rekke tekster om et influensautbrudd som foregår i Romania, et EU-land som ligger nær Moldovas grenser, og som slik settes i sammenheng med EU. Influensautbruddet kan imidlertid også være et resultat av tilfeldigheter i emnegereringen.

Emnet kan tolkes dithen at EU står for fall, og at Vesten er dobbeltmoraliske med en manglende virkelighetsorientering. EU er ikke fordelaktig for Moldova, fordi EU er en vestlig part alliert med USA. Det er dermed mulig å tolke dette som et klart *antivestlig* emne. Tabell 6.24 demonstrerer interessante ord som EU, Brexit, Theresa May, Storbritannia, virus/snue og influensa og mot (opposisjonell).

Tabell 6.24: Emne 23, Styr unna Euroen – Hyppige og særegne ord

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
23	британия, орви, мэй, ковалев, гриппа, пом. brexit, гриппом, instr.	ес, brexit, мэй, гриппа, великобритании, страны, против	<i>Storbritannia, «virus/snue», May, kovalev, influenza, brexit, influenza</i>	<i>eu, brexit, May, influenza, Storbritannia, land, mot</i>

\* *Nom* = *nominativ*. *Isntr* = *instrumentalis*.



Figur 6.13: Effektestimat for mne 23, EUs undergang



Tabell 6.25: Konfidensintervaller tilegnet emne 23, EU går i oppløsning

	Kovariatnivå	Emneandelens snitt	KI – laveste	KI – høyeste
23	Sputnik	0,023	0,020	0,027
	K. Pravda	0,014	0,010	0,019

Plot og konfidensintervall gir oss informasjon om at Sputnik gjennomsnittlig lader høyest med litt over 2%, mens Komsomolskaya Pravda lader på omtrent 1,5%. Resultatene er signifikante med 97,5% sikkerhet.

## Emne 16, Geopolitisk kniving

*Emne 16*, Geopolitisk kniving, omhandler utenrikspolitisk, geopolitisk og militær kniving mellom Russland og Vesten. Artikler som lader høyt på emnet retter en pekefinger mot vestlige lands sanksjoner overfor Russland, og mener USA og NATO undergraver stabilitet. I tillegg hevdes det at det er lite sannsynlig at Moldova blir tatt opp i EU.

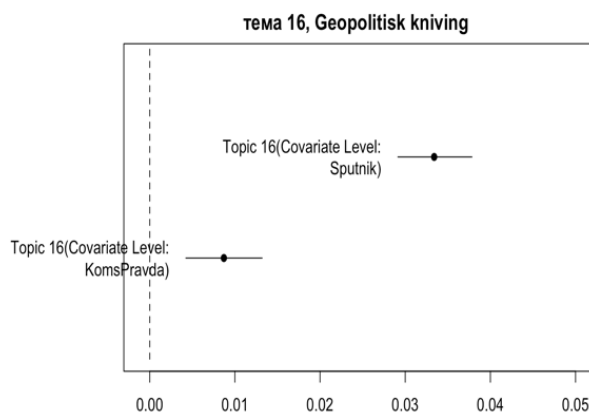
Undergraving av stabilitet er et sentralt element. En av artiklene spekulerer i om NATO og USA planla INF-avtalens sammenbrudd ved å beskyldte Russland for å bryte den. Det hevdes at som konsekvens av sammenbruddet mener Romania at NATOs tilstedeværelse er mer nødvendig. Det hevdes at NATO undergraver stabilitet ved å implementere rakettforsvarssystemet THAAD i Romania, men at Romania kun handler etter sine geopolitiske forutsetninger. En artikkel beskriver at Russland og Kina motsetter seg stater som ødelegger våpenkontrollmekanismer. Det går også frem at Rouhani og Erdogan motsetter seg undergraving av staters suverenitet og sikkerhet under påskudd om terrorbekjempelse. Russland er imidlertid beredt på å begrense NATOs offensive aktivitet ved Russlands grenser. Det hevdes også at sanksjonene EU har rettet mot Russland enten er mislykket eller at de har avtagende effekt. USA har ifølge en artikkel truet med å sanksjonere Tyrkia fordi de har kjøpt S400-missilssystem fra Russland, men tyrkerne aksepterer ifølge artikkelen ikke det. Relasjoner mellom EU, USA, Moldova og Russland kommer til uttrykk gjennom flere artikler. Til tross for at Romanias statsminister støtter Moldovsk EU-medlemskap, mener EU

at Georgia er mer egnet. En annen artikkel fremmer at Russland ønsker normalisering av forholdene til EU og USA, men da må begge parter rettigheter ivaretas.<sup>46</sup>

Emnets *antivestlige* element synes å komme fram gjennom et narrativ som etablerer fienden USA, og deres allierte: NATO, EU og Romania. USA er en aggressiv aktør, og «lydriket» Romania degraderes til en brikke på sjakkbrettet. Russland ønsker, ifølge et slikt narrativ, ingen konflikt, men det er EU og USA som ikke ivaretar russiske interesser. Tabell 6.26 viser at både emnets hyppige og særegne ord omfatter ord som «NATO», «Russland», «EU», «UD», «Lavrov», «partnerskap» og «Johannis».

Tabell 6.26: Emne 16, Geopolitisk kniving – Hyppige og særegne ord.

Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
16 лавров, мид, партнерства, нато, россияй, восточного, йоханнис	нато, рф, стран, ес, мид, россия, ном. Россией, instr.	<i>Lavrov, UD, partnerskap, Nato, Russland, øst, Johannis</i>	<i>Nato, Russland, land, EU, UD, Russland, Russland</i>
<i>*nom = nominativ. Instr. = instrumentalis. *Johannis er Romanias president</i>			



Figur 6.14: Effektestimat for emne 16 Geopolitisk kniving

Tabell 6.27: Konfidensintervaller tilegnet emne 16, Geopolitisk kniving

Kovariatnivå	Emneandelens snitt	KI – laveste	KI – høyeste
16 Sputnik	0,033	0,029	0,038
K. Pravda	0,009	0,004	0,013

<sup>46</sup> Følgende artikler kan leses (Sputnik-Moldova, 2019a, 2019b, 2019c; Алкснис, 2019).

\*Konvensjonen om urfolks rettigheter, og arbeidsrettigheter er nevnt i en artikkel.

Figuren og tabellen viser hvordan Sputniks emneandel har et konfidensintervall mellom 2,9 og 3,8% mens Komsomolskaya Pravda virker å være lite opptatt av dette emnet, med et konfidensintervall på 0,4-1,3 %. Resultatene er statistisk signifikante.

### **Emne 34: Handelskrig**

Emne 34 som jeg har kalt *handelskrig* omhandler USAs «skitne metoder» for å hindre russisk olje og gasshandel. Dette omhandler metoder som involverer både Romania, EU og potensielt ikke-statlige aktører.

I artikler som lader på dette emnet, står energipolitikk sentralt. Artikler om at rumenske diplomater skal være agentene bak en torpederingsplan USA har igangsatt mot Nord Stream 2.<sup>47</sup> Det hevdes at USA forsøkte å presse gjennom et gassdirektiv i EU for å stenge Russland ute fra europeiske energimarkeder. Ifølge kommentator Ivan Danilov er dette et administrativt gjengjeldelsesvåpen mot Russland. I tillegg meddeler avisene at på Munchen-konferansen i 2019 ble Merkel møtt med høy applaus, mens USA ble møtt med stillhet. Det formidles også at Tyskland, som er avhengig av russisk gass for sin grønne omstilling, ikke kommer til å bytte til ukrainsk energi, fordi dette bør unngås.

I artikler tilknyttet emnet hevdes det også at gassprisen i Moldova kan øke med minst 40% på grunn av USA. I forbindelse med at USA nylig har sanksjonert Venezuelas statlige oljesektor, uttalte Russland i FNs sikkerhetsråd ifølge en artikkel at Washingtons mål var å endre regimet i Venezuela. USA tyr, ifølge artikkelen, ikke til militærmakt denne gangen, fordi det ikke er økonomisk lønnsomt, mens Russland hevdes å tape penger på å støtte Venezuela.

En artikkel meddeler at George Soros går til kamp mot kinesiske teknologiselskaper og kritiserer Trump for å ikke rette handelskrig mot totalitære stater. Soros kritiseres i artikkelen for å skille mellom «åpne Vesten» og totalitære stater, der USAs behandling av Edward Snowden tjener som eksempel på at Vesten er dobbeltmoraliske. Soros bruker ifølge artikkelen menneskerettigheter som påskudd for å oppnå fordeler, og russiske tech-firmaer vil rammes dersom en slik politikk skulle igangsettes. Imidlertid er den russiske oljen så prekær

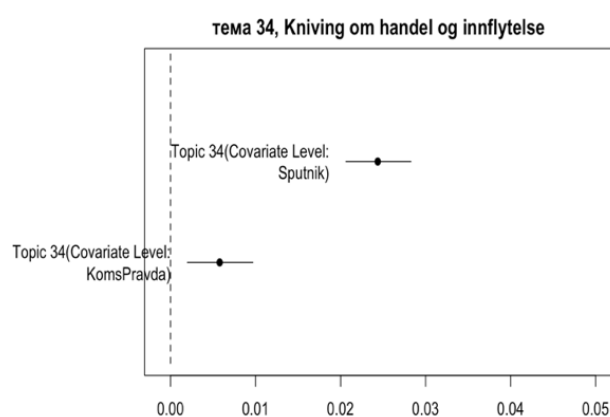
---

<sup>47</sup> Ledning som skal frakte russisk gass til Europa, deriblant Tyskland.

at den forblir fredet.<sup>48 49</sup> Narrativet kan tolkes som *antivestlig*, primært i den forstand at det er «anti-amerikansk». Emnet fremmer tenkelig et narrativ der USA utøver aggressiv hegemonisk fremferd, som ender mislykket, mens Russland derimot, satt på spissen, donerer og taper penger til Venezuela. Tabell 6.28 viser at de mest hyppige ordene omhandler gass og gassledning, samt Trump og Tyskland.<sup>50</sup>

Tabell 6.28, Emne 34, Handelskrig - Hyppige og særegne ord.

	Særegne ord	Hyppige ord	Særegne ord, oversatt	Hyppige ord, oversatt
34	газопровод, ном Газпрома, газопровода, ген потока, ген, газ, газа, ген, поток	газа, газ, трампа, акк=ген, германии, трамп ном, газопровода, поток	<i>Gassledning,</i> <i>Gazprom,</i> <i>gassledning, flyt,</i> <i>gass, gas, flyt</i>	<i>Gass, gen, Gaza,</i> <i>gass, Trump,</i> <i>Tyskland, Trump,</i> <i>gassrørledning, flyt</i>
<i>Gaza kan bety både gass og Gaza og et russisk bilmerke. Mange ord oversettes likt på norsk, fordi de er forskjellige kasus på russisk. Nom. = nominativ, gen = genitiv, akk = akkusativ.</i>				



Figur 6.15: Effekttestimat for emne 34, Handelskrig

Tabell 6.29: Konfidensintervaller tilegnet emne 34

	Kovariatnivå	Emneandelsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
34	Sputnik	0,024	0,021	0,028
	K. Pravda	0,006	0,002	0,010

<sup>48</sup> Mer kan leses her: (Данилов, 2019а, 2019b; Данилов., 2019).

<sup>49</sup> En tekst er om en russisk plan for å splitte USA mellom sorte og hvite.

<sup>50</sup> Dersom jeg hadde lemmatisert ordene, kunne gjentakende ord vært unngått, men mistet forskjellen på Gaz og Gaza.

Figur 1 og tabell 1 viser at Komsomolskaya Pravda, med sitt konfidensintervall som spenner fra 0,02-1%, er lite opptatt av dette emnet sammenlignet med Sputniks estimat som spenner fra 2,1-2,8%. Emneandelene er signifikante med 97,5% sikkerhet.

### **Emne 33: Svartehavet**

Emnet 33 har jeg valgt å kalle Svartehavet. Det omhandler en teknologisk og moralsk konkurranse mellom Øst og Vest. Emnet omhandler militære begivenheter, russiske militærtekniske prestasjoner og stoltheter, samt geopolitisk konkurranse.

Konkurranseselementet skinner frem gjennom den toppladende teksten på dette emnet, en tekst som hevder at USA skal ha vært den ydmykede part på NATO-toppmøtet i april 2019.

Tyskland gav ifølge artikkelen ikke etter for amerikansk press mot å kjøpe russisk gass.

Emnet beveger seg videre inn i en mer militærteknisk del, gjennom følgende artikler: Tyrkia skal kjøpe de russiske luftforsvarssystemene S-400, uansett hva USA mener. Det nederlandske flyvåpenet skjøt ned seg selv med et F-16. Ukraina skal bygge en drone som skal fly over strandturister i Kherson. Ikke mist gjennomfører Romania NATO-øvelse i Svartehavet.

En rekke artikler sentreres også rundt russisk storslagenhet og militærtekniske stoltheter. Putin understreket at Su-57 er de beste jagerflyene i verden, og at ingen amerikanske fly har slike kvaliteter. Utstillingsåpningen av den første sovjetiske atombomben RDS-1 ble også annonsert. Det amerikanske bladet The Drive skal ha blitt imponert over den russiske dronen Sukhoi S-70 Okhotnik. Russiske krigsskip sporet USA/NATO-aktivitet i Svartehavet, og FSB-kilder gransker hjemvendte IS-krigere. Til sist meddeler en artikkel at en russisk flåte har gått over den engelske kanal for å påse tilstedeværelse der.<sup>51</sup>

Det er grunn til å anta et underliggende *antivestlig* og *prorussisk* budskap. Vestlige aktører og deres venner virker å fremstilles som aggressive eller mislykkede. Lesere kan potensielt oppfatte USAs manglende gjennomslag vedrørende gassdirektivet og Tyrkias forbindelse med S-400 som et mislykket forsøk på å utøve unipolar innflytelse over verden og Russland. Innflytelse har de over Romania, som samarbeider med USA. Russland fremstilles til

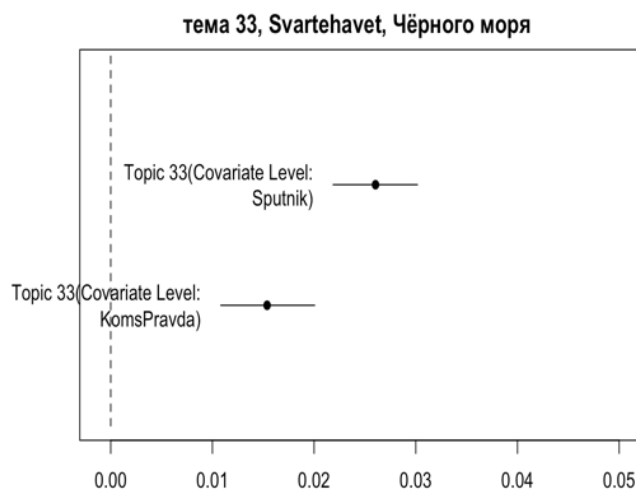
---

<sup>51</sup> Mer kan leses her: (Sputnik-Moldova, 2019j, 2019k). Juletrekåring i CIS-statene, hackere, Tod Walters i NATOS flyvåpen, er også på topplisten.

sammenligning i et mer attraktivt lys, i det de gransker IS-krigere, sporer NATO på Svartehavet, og utviser militærteknisk styrke. Tabell 6.30 viser at særegne ord som «svart», «hav», «amerikaner» og «NATO» gir indikasjon på hva emnet handler om.

Tabell 6.30: Emne 33 Svartehavet - Hyppige og særegne ord.

Særegne ord	Hyppige ord	Særegne, oversatt	Hyppige ord oversatt
33 истребитель, фрегат, универсиаде, универсиады, pl универсиада, gen учениях, f	море, нато, черном, время, американский, f, the	<i>jagerfly, fregatt, Universiade, Universiade, Universiade, øvelser, f</i>	<i>hav, Nato, svart, tid, amerikaner/amerikansk «måte», f, the</i>
*Lok= lokativ, pl= flertall, gen= genitiv.			



Figur 6.16: Effekttestimat for emne 33, Svartehavet

Tabell 6.31: Konfidensintervaller tilegnet emne 33 Svartehavet

Kovariatnivå	Emneandelsnitt	KI – laveste	KI – høyeste
33 Sputnik	0,026	0,022	0,030
K. Pravda	0,015	0,011	0,020

Plottet og konfidensintervallene viser oss at begge avisene er opptatt av emnet, men at Sputnik har en vesentlig høyere andel av innholdet i disse emnene. Konfidensintervallene spenner fra 2-3% hos Sputnik, og Komsomolskaya Pravda sine mellom 1-2%.

## Oppsummering av funn i Moldovas medier

Jeg har nå presentert innholdet og tolkningen av 11 emner med politisk betydning som kan indikere prorussiske og antivestlige narrativ. Det er Sputnik som har høyest estimert emneandel for de 11 politiske emnene, og som gjennomgående har produsert toppartiklene i disse emnene. Tabell 6.32 oppsummerer andelen hvert av de 11 emnene har blant de totalt 37 emnene. Samlet opptar disse emnene 23 prosent av innholdet i de to avisene. I tabell 6.32 har jeg gruppert de 11 overnevnte emnene inn i fem hovednarrativ.

Tabell 6.32: De 11 relevante emneandelene sortert i synkende rekkefølge

Emne	%	Sovjet-sentiment	Konkurransen med Vesten	EU med dårlig økonomi	Ytringsfrihet Ukraina	Kyber
10 Soldater reddes	3,66	3,66	-	-	-	-
20 Seiersdagen og russisk storhet	2,57	2,57	-	-	-	-
2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur	2,19	-	-	-	2,19	-
15 Sovjetnostalgi	2,14	2,14	-	-	-	-
36 Transnistria	2,12	2,12	-	-	-	-
16 Geopolitisk kniving	2,095	-	2,095	-	-	-
33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten	2,05	-	2,05	-	-	-
9 Styr unna euroen	1,78	-	-	1,78	-	-
23 EU faller fra hverandre	1,68	-	-	1,68	-	-
34 Handelskrig	1,45	-	1,45	-	-	-
27 Kyberrommet	1,13	-	-	-	-	1,13
<b>Sum</b>	<b>23</b>	<b>10,49</b>	<b>5,595</b>	<b>3,47</b>	<b>2,19</b>	<b>1,13</b>

Tabellen illustrerer hvilke emner jeg mener hører sammen. Den *prorussiske* grupperingen *Sovjetsentiment* opptar 10,49% av emnenes totale plass. Den *prorussiske* og *antivestlige* grupperingen som angår *konkurransen med Vesten* utgjør 5,59% av de totale emnene. Den *antivestlige* grupperingen som assosierer *EU med dårlig økonomi*, opptar totalt 3,47%. Det *prorussiske* og *anti-ukrainske* emnet *Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur* opptar 2,19%. Emnet om *Kyberrommet* opptar 1,13%. Den valgte grupperingen er imidlertid fleksibel og hypotetisk. Emne 33 *Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten* kan assosieres med *Sovjetsentiment* på grunn av elementet militært teknologisk stolthet. Det samme gjelder de to siste narrative, *Ytringsfrihet Ukraina* og *Kyber*, på grunn av de prorussiske elementene.

I neste underkapittel diskuterer jeg hvorvidt StratCom sin rapport samsvarer med de nevnte funnene.

## 6.2.2 Samsvarer emnemodellen med StratCom-rapporten?

Jeg har identifisert 11 emner som har politisk relevans med prorussiske og antivestlige narrativ. I dette underkapittelet undersøker jeg samsvar mellom StratComs (2017) rapport og mine funn. Samsvar er kritisk for å kunne benytte datagrunnlaget videre for å videreutvikle teori, ettersom det styrker slutningens validitet.

StratCom (2017) la gjennom rapporten *The Moldovan Information Environment, Hostile Narratives, and Their Ramifications* frem fire overordnede narrativ knyttet til russisk informasjonsstrategi (se kapittel 3.4). StratComs fire overordnede narrativ kan oppsummeres slik:

Narrativ № 1. Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.

Narrativ № 2. Føderasjonsløsning for etnisk likeverd.

Narrativ № 3. En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap.

Narrativ № 4. NATO og Romania truer freden.

Jeg strukturerer hver seksjon i denne gjennomgangen etter hvert overordnede narrativ. I metodekapittelet (5.2) oppsummerte jeg de fire overordnede narrativene i hver sin tabell, og hver seksjon i denne delen avsluttes med samme tabell sammen med en vurdering av hvor vidt narrativet får støtte i de kvantitativt genererte emnene. For å studere samsvaret bedre, deler jeg de overordnede emnene inn i delnarrativ. Hver tabell innledes av en drøfting av hvert delnarrativ sett i lys av emnene, etterfulgt av en konklusjon. Det overordnede narrativet bekreftes dersom mange nok av delnarrativene får støtte.

### **Narrativ № 1. Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi**

Narrativet *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi* har flere delnarrativ. Et av dem handler om felles kulturarv (Munteanu, 2017: 22-26). Min tolkning tyder på at emne 15 *Sovjetnostalgi*, 36 *Transnistria*, og emne 10 *Soldater reddes*, bringer frem et virkelighetsbilde som fremmer felles russisk identitet og kulturarv. Sammen representerer emnene russiske kulturelle personligheter (emne 15), Transnistrias tilknytning til felles høykultur (emne 36), felles slaviske røtter gjennom mattradisjoner som pannekakeuken (emne 10), hvilket underbygger StratCom-rapportens narrativ om *Den russiske verden* (Munteanu, 2017: 22-25). Emne 27 *Kyberrommet* skildrer delvis at mennesker i Midt-Østen verdsetter russeres



alternative måte å se og å observere verden på, hvilket kan bidra til å underbygge denne oppfatningen.

Et annet delnarrativ omhandler Russland sin oppreisning etter Sovjetunionens fall (Munteanu, 2017: 22-26). I emne 10, *Soldater reddes*, finner vi en artikkel der Moldovas president takker Russland for innsatsen da de reddet moldovske soldater fra fangenskap i Afghanistan. I artiklene som er relevant for emne 20 *Seiersdagen* kan vi lese om Russlands vellykkede forhandlinger, at russisk nærvær i Asia er nødvendig, og at russere ønskes velkommen til Kabul. Emnet fremstiller tilsynelatende Russland som en vellykket aktør, som også kommer Moldova til unnsetning. Russland stiller også sterkt i den teknologiske og moralske knivingen med Vesten, et narrativ vi finner igjen i emne 33. Dette kan sammen underbygge oppfatningen om at Russland har reist seg fra Sovjetunionens fall.

Andre verdenskrig er et annet delnarrativ i det overordnede narrative *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi* (Munteanu, 2017: 22-26). Emne 15 *Sovjetnostalgi* og Emne 20 *Seiersdagen og russisk storhet*, knyttes felles historie og krigsminner til seieren over nazistene under andre verdenskrig (emne 20). Til tross for at det kun er andre verdenskrig som er nevnt i StratComs rapport (Munteanu, 2017: 22-26), virker også russisk storhet å knyttes til krigen i Afghanistan. Emne 15 *Sovjetnostalgi* minner om felles fortid i Sovjetunionens Afghanistankrig, og emne 10 *Soldater reddes*, virker å knytte felles sovjetisk historisk sentiment til de moldovske soldatene Russland nylig reddet i Afghanistan.

Ortodoksi, presteskabet og religion skildres også i StratCom sin rapport (Munteanu, 2017: 22-26). I emne 20 *Seiersdagen* knyttes Putin til markeringen av frigjøringsdagen, i det han uttaler at religiøse personer plikter å fortelle om krigen. Putin deler i det samme emnet ut en pris til patriarken av Moldova, og oppfordret religiøse ledere til å involvere seg i Seiersdagen. Bidraget virker å være et forsøk på å involvere religiøse ledere i politikken, noe som kan tegne et bilde av at Putin støtter presteskabet. StratCom-rapporten foreskriver at patriarken og presteskabet involveres i politiske saker (Munteanu, 2017: 22-26). Dette styrker teoriens antagelse av Russlands rolle som «Det tredje Rom». Likevel forekommer det få slike assosiasjoner mellom Putin og religiøse ledere i det faktiske innholdet i avisene. Ortodoksien virker å spille en politisk relevant rolle, men emnene gir ingen indikasjon på at patriarkene aktivt uttaler seg i sammenhenger utenfor religiøse spørsmål, slik StratCom-rapporten la til grunn (Munteanu, 2017: 22-26).

Et siste viktig delnarrativ i det overordnede narrative *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*, er at russere undertrykkes gjennom for eksempel sensur, språk eller lavere tilgang til maktposisjoner i samfunnet (Munteanu, 2017: 22-26). Emne 27 *Kyberrommet* omhandler delvis strengere regulering av russiskvennlige vinklinger, og kan dermed underbygge synspunktet om at russere undertrykkes. Især emne 2 *Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur* indikerer at *prorussere* mangler ytringsfrihet i Ukraina. Påstandene om ukrainske myndigheters nazistkupp og folkemord kan også knyttes til russeres undertrykkelse. Siden Russland og Sovjet vant kampen mot nazister i andre verdenskrig kan leseren bli ledet til å indirekte «forstå» hvilken side den bør stå på i denne saken. Analysen min identifiserer ikke emner der russofobi kobles til markeringen av sovjetisk okkupasjon. Jeg finner heller ingen emner som omhandler like språkrettigheter.

Tabell 6.33 oppsummerer hvilke delnarrativ i det overordnede narrative *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi* som emnemodellen gir og ikke gir grunnlag for å bekrefte. Narrative som helhet kan bekreftes da emnemodellen gir god dekning for sentrale elementer i det helhetlige narrative *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*.

Tabell 6.33: Emner som støttes og ikke støttes, *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*

<i>Narrativ</i>	<i>Emne</i>
<i>Den russiske verden. Snakker man og tenker på russisk, er man en del av den russiske verden, en distinkt sivilisasjon, basert på felles slaviske røtter, felles filosofi, kunst og tradisjonelle verdier.</i>	15 <i>Sovjetnostalgi</i> 10 <i>Soldater reddes</i> 36 <i>Transnistria</i> 27 <i>Kyberrommet</i>
<i>Det nye Russland har reist seg fra Sovjetunionens ruiner.</i>	10 <i>Soldater reddes</i> 20 <i>Seiersdagen</i> 33 <i>Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten</i>
<i>Andre verdenskrig.</i>	15 <i>Sovjetnostalgi</i> , 20 <i>Seiersdagen og russisk storhet</i>
<i>Ortodoksiens rolle utover tro: Ortodoksiens politiske relevans og Russland som det tredje Rom.</i>	20 <i>Seiersdagen underbygger narrative delvis.</i>
<i>Russiske minoriteter er undertrykt og sensurert.</i>	27 <i>Kyberrommet</i> 2 <i>Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur</i>
<i>Prestskapet trekkes aktivt inn i politikk, for eksempel motstand mot Vesten eller ikke-kristne</i>	<i>Ingen støtte.</i>
<i>Dagen som markerer sovjetisk okkupasjon, er russofobisk.</i>	<i>Ingen støtte.</i>
<i>Likeverd mellom nasjonene og minoriteter ved å likestille russisk med titulærspåket</i>	<i>Ingen støtte.</i> <sup>52</sup>

<sup>52</sup> Det eneste funnet for språk i skolen er emne 15, artikkel 12. Der skal elever teste kunnskapen i rumensk språk.

## Narrativ № 2. Føderasjonsløsning for etnisk likeverd

Det andre narrativet i StratCom sin rapport handler om å skape en *Føderasjonsløsning for etnisk likeverd* (Munteanu, 2017: 26-30). Det første delnarrativet handler om «internasjonalisering» av Transnistria. Et annet delnarrativ fremmer idéen om at en stat basert på en føderasjonsløsning mellom de nasjonale enhetene i Moldova vil gi likeverd mellom etniske grupperinger (ibid.).

Transnistria fremstilles som en selvstendig legitim enhet i emne 36, *Transnistria*. Det har innenfor dette emnet foregått forhandlinger mellom Tiraspol og Chişinău, og Transnistria har ambisjoner om å åpne eget representasjonskontor i Brussel og Kyiv. Transnistria synes dermed å være en uavhengig, legitim aktør. Emnet illustrerer at Russland tilbyr helseteknologiske goder og holder felles kulturelle markeringer og utdanningsprosjekter. Slik virker emnet å avbilde Russland og Transnistria som kulturelt og intellektuelt sammenbundet. Rapporten StratCom utarbeidet, hevdet at det eksisterer et narrativ om at etnisk likeverd vil oppnås gjennom en føderasjonsløsning (Munteanu, 2017: 26-30), noe emnemodellen ikke gir direkte grunnlag for å bekrefte. Modellen gir imidlertid grunnlag for å påstå at det eksisterer narrativ som «internasjonaliserer» Transnistria i det området anføres som en selvstendig aktør.

De siste delnarrativene omhandler Russlands rolle i borgerkrigen på 90-tallet, og moldovsk nasjonalisme (Munteanu, 2017: 26-30). Emnemodellen gir ingen støtte til at det finnes et narrativ om at russiske styrker forhindret og stanset en krig mellom Moldova og utbrytergrupperingene på 1990-tallet. Romania virker ikke å være knyttet til borgerkrigen på 90-tallet eller at de ønsker sammenslåing med Moldova. Jeg finner heller ikke støtte til antagelsen om et narrativ som omhandler at den moldovske eliten er nasjonalistiske. Narrativet som helhet kan ikke bekrefte da emnemodellen ikke gir god dekning for sentrale elementer i det helhetlige narrativet *Føderasjonsløsning for etnisk likeverd*.

Tabell 6.34 Delnarrativ som støttes og ikke støttes, Føderasjonsløsning for etnisk likeverd

Narrativ	Emne
<i>Transnistria «internasjonaliseres».</i>	36 Transnistria. (*Transnistria «internasjonaliseres» som en uavhengig, legitim aktør med naturlige bånd til Russland.)
<i>Etnisk likeverd oppnås gjennom en føderasjonsløsning, da etniske grupper bør ha rett til selvbestemmelse.</i>	Ingen støtte
<i>Russiske styrker forhindret og stanset en krig mellom Moldova og utbrytergrupperingene på 1990-tallet i Gagaus og Transnistria.</i>	Ingen støtte
<i>Krigen på 90-tallet brøt ut som følge av Chisinaus ønske om sammenslåing med Romania</i>	Ingen støtte
<i>Den moldovske eliten er nasjonalistiske</i>	Ingen støtte

### Narrativ № 3. En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap

StratCom beskriver et tredje narrativ som jeg kaller *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap* (Munteanu, 2017: 30-32). Et delnarrativ i dette overordnede narrativet fremmer at en russisk tollunion vil være bedre for Moldova enn EU-samarbeid. Her hevdes det at EU medfører vanskelige økonomiske forhold i Moldova, at EU går i oppløsning slik som Sovjetunionen gjorde, og at EU håndterer flyktningkrisen dårlig (ibid.)

StratCom hevdet det eksisterte et narrativ om at EU fører til vanskelige økonomiske forhold i Moldova (Munteanu, 2017: 30-32). Dette narrativet støttes i emne 9, *Styr unna euroen*, som fremstilte dollaren og euroen som årsak til den at den moldovske leuen var svekket.

StratComs rapport hevdet også at det eksisterer et narrativ om at EU går i oppløsning slik som Sovjetunionen gjorde (ibid.) Emne 23, *EU faller fra hverandre*, omtaler hvordan Brexit er begynnelsen på EUs oppløsning, og hvordan USA har nedgradert EUs status. Emne 23 underbygger dermed påstanden om at det eksisterer et narrativ i prorussiske medier som hevder at EU går i oppløsning.

Et delnarrativ i dette overordnede narrativet omhandlet at en russisk tollunion vil være bedre for Moldova enn EU-samarbeid (Munteanu, 2017: 30-32). Det er flere emner som taler for at EU er et dårlig alternativ. Emne 23, *EU faller fra hverandre*, var tilknyttet en artikkel som beskrev et EU som ødelegges av USA, men som likevel velger å samarbeide som følge av

avhengighet. Dette kan potensielt svekke EUs anseelse. I emne 9, *Styr unna euroen*, virket euroen å være svak. I emne 34, *Handelskrig*, omhandlet en artikkel hvordan USA forsøkte å sabotere Nord Stream 2 gjennom et EU-direktiv fremmet av Romania. Artikkelen kan derfor underbygge en oppfatning av at USA ønsker å påvirke EU etter egen agenda. Emne 16, *Geopolitisk kniving*, inneholdt en artikkel som skriver at Romania støtter moldovsk inntreden i EU, men at EU foretrekker Georgia over Moldova, noe som antagelig kan bringe en følelse av maktesløshet blant de som håper Moldova en dag skal bli EU-medlem.

Funnene fra emnemodellen tyder ikke på at en russisk tollunion nevnes som en direkte bidragsyter til moldovsk økonomi, men i emne 10, *Soldater reddes*, omhandler en artikkel at Moldova hadde observatørstatus i Den eurasiske økonomiske union, EAEC. Den omhandler imidlertid ikke fordeler ved medlemskap i EAEC<sup>53</sup>. I emne 34 *Handelskrig* ble det hevdet at Russland støttet Venezuela økonomisk, mens emne 36 *Transnistria*, virket å fremme at Russland bistod med medisinsk teknologi til Transnistria. Russland kan indirekte fremstå som et bedre alternativ moralsk og økonomisk, enn EU. I sum kan derfor emnene indikere en underliggende tanke om at samarbeid med Russland, og en russiskdrevet tollunion, er bedre enn EU-medlemskap.

Et siste delnarrativbeskrevet i StratComs rapport er at EU håndterer flyktningkrisen dårlig (Munteanu, 2017: 30-32). Emnemodellen gir ikke grunnlag for å bekrefte dette.

Et interessant funn i emne 23 er influensaelementet i EU og Romania. Hvorvidt dette bidrar til å svekke EUs anseelse, forblir uklart. Narrativet som helhet kan likevel bekrefte da emnemodellen gir god dekning for sentrale elementer i det helhetlige narrative *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap*.

---

<sup>53</sup> Topic-modellen som ble valgt vekk, med 35 emne, har i emnet 31 et eget CIS-element om Eurasia og deres medlemmer. For eksempel om hva Moldova mottar i støtte fra CIS, Samveldet av uavhengige stater, og samarbeidsprosjekter på tvers av CIS-landene. Emnet er dog ikke et klart og tydelig emne.

Tabell 6.35 Delnarrativ som støttes og ikke støttes: En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap

Narrativ	Emne
<i>Samarbeid med Russland og Den eurasiske union er mer fruktbart enn EU-samarbeid</i>	16 Geopolitisk kniving 9 Styr unna euroen 23 EU faller fra hverandre 34 Handelskrig 36 Transnistria 10, Soldater redde
<i>EU er skyld i økonomiske vanskeligheter i Moldova</i>	16 Geopolitisk kniving 9 Styr unna euroen
<i>EU går i oppløsning slik Sovjetunionen gjorde</i>	23 EU faller fra hverandre
<i>EU håndterte flyktningkrisen dårlig (2015/2016)</i>	Ingen støtte

#### Narrativ № 4. NATO og Romania truer freden

StratCom hevder prorussiske medier i Moldova underbygger en underliggende frykt for at det skal bryte ut ny krig ved å utnytte spenningene mellom Chişinău og områdene Gagaus og Transnistria (Munteanu, 2017: 33-34). Dette narrative har jeg kalt *NATO og Romania truer freden*. Kremlopositive medier etablerer en forestilling om at Vesten og NATO har voldelige intensjoner i Moldova (Munteanu, 2017: 33-34). I tillegg bygges det et narrativ om at NATO og Romania truer freden. Det ble for eksempel i prorussiske medier i 2015 og 2016 hevdet at Romania i samarbeid med USA har igangsatt et prosjekt for å slå sammen Moldova og Romania, «Unirea 2018» (ibid.).

Emnene 16, 33 og 34 kan underbygge delnarrativet i rapporten om at NATO og Romania truer freden (Munteanu, 2017: 33-34). I emne 16 *Geopolitisk kniving*, hevdet en artikkel at NATO undergraver stabilitet ved å implementere rakettforsvarssystemet THAAD i Romania. I emne 34, *Handelskrig*, ble Romania betegnet som USAs agenter i det de foreslo et EU-direktiv for å stanse Nord Stream 2. I sum kan disse artiklene fremstille Romania som en vasallstat og potensielt som et offer overfor USA. I emne 16 hevdet en artikkel at Romanias statsminister støtter moldovsk inntreden i EU. Sistnevnte kan underbygge frykten for å øke spenningene overfor Chişinău og Transnistria, og tenkelig fremstille EU-landet Romania som en provokatør. Ikke mist beskriver emne 33, *Svartehavet*, at Romania gjennomfører NATO-øvelse i Svartehavet. Disse elementene i emnene 16, 33 og 34 kan til sammen underbygge narrative at *NATO og Romania truer freden*.

Emne 16 *Geopolitisk kniving* kan også gi støtte til delnarrativet om at Vesten og USA har voldelige intensjoner (Munteanu, 2017: 33-34). I tillegg til kritikken som flere artikler i emne 16 rettet mot implementeringen av THAAD, ble det spekulert i om NATO og USA planla INF-avtalens sammenbrudd ved å melde seg ut av den, og at Romania som konsekvens av dette opplevde NATOs tilstedeværelse som mer nødvendig. Emne 16 beskrev også at Russland og Kina motsetter seg stater som ødelegger våpenkontrollmekanismer, og Rouhani og Erdogan motsetter seg undergraving av staters suverenitet og sikkerhet under påskudd om terrorbekjempelse. Til sist uttalte en artikkel at Russland ønsker normalisering av forholdene til EU og USA, men da må begge parters rettigheter ivaretas, noe som kan indikere at skylden for det unormaliserte forholdet bør ilegges Vesten. Disse elementene i emne 16 skaper til sammen et bilde av NATO, og spesielt USA, som aggressive og kalkulerte, noe som støtter oppom delnarrativet.

Emne 33, *Svartehavet*, 34, *Handelskrig*, og 27 *Kyberrommet* underbygger også delnarrativet om at Vesten og USA har voldelige intensjoner i den geopolitiske maktkampen om territorium. I emne 33, *Svartehavet*, sporet russiske krigsskip USA/NATO-aktivitet i Svartehavet. I emne 34 *Handelskrig*, ble USA beskyldt for å benytte gassdirektivet som Romania foreslo å innføre i EU, som et gjengjeldelsesvåpen mot Nord Stream 2 og Russland. En annen antagelse var at USAs mål i Venezuela var endring av regimet, og at den eneste grunnen til at USA ikke intervenerte militært, var at oljen var ulønnsom. Emne 27, *Kyberrommet*, omhandlet kritikk av vestlige myndigheter for å ønske regulering av russiskvennlige vinklinger, samt Facebooks utestenging av russere. Det ble også hevdet at USAs politiske ambisjoner for internett er mer aggressive enn Russlands ambisjoner.

Disse elementene i emne 16, 34, 33 og 27 kan i sum fremstille USA og Vesten som kalkulerte og aggressive, noe som kan underbygge narrativet som fremmer at Vesten og USA har voldelige intensjoner. Det virker også å være et underliggende konkurranseelement i disse emnene, især emne 33, som også beskrev russiske militærtekniske stoltheter, noe som underbygger at det foregår en geopolitisk maktkamp om territorium.

Det er likevel noen delnarrativ i det overordnede narrative *NATO og Romania truer freden* som ikke får støtte fra emnemodelleringen. En av sputniks direktører nevnte at som følge av Vestens geopolitiske ambisjoner kan det utbryte ukrainske tilstander og ny krig i Transnistria

(Munteanu, 2017: 30-32). Analysen finner ikke igjen en slik påstand. Man kan imidlertid anta at de to foregående delnarrativene at *NATO og Romania truer freden* og *USA og Vesten har voldelige intensjoner* indirekte underbygger et slikt virkelighetsbilde gitt at man fra før har et inntrykk av faren for at Transnistria vil distansere seg fra resten av Moldova. Prorussiske medier underbygger ifølge rapporten en slik frykt (Munteanu, 2017: 30-32).

I et annet delnarrativ i rapporten fremgår det at *Unirea 2018*, en sammenslåing av Romania og Moldova, står sentralt (Munteanu, 2017: 30-32). Mine funn indikerer ikke at en sammenslåing mellom Romania og Moldova er gjeldende narrativ i emnemodellen, potensielt fordi artiklene inkludert i dette studiet er fra januar til juni 2019. Det er dermed ikke grunnlag for å bekrefte dette delnarrativet.

Til tross for at delnarrativene om faren for ny krig i Transnistria og sammenslåing av Romania og Moldova ikke kan bekreftes, er det likevel grunnlag for å bekrefte det overordnede narrativet. De mest sentrale elementene i det helhetlige narrativet *NATO og Romania truer freden* består i USA og Vestens voldelige intensjoner, og NATO og Romanias trussel mot freden, og disse delnarrativene får støtte i emnemodellen. De avkreftede delnarrativene er på et detaljert nivå som kan være vanskeligere å fange opp kvantitativt, grunnet kvantitative metoders fokus på generaliserbarhet. Emnemodellen gir dermed god nok dekning elementer i det helhetlige narrativet *NATO og Romania truer freden*, og narrativet som helhet kan bekreftes.

Tabell 6.36 Delnarrativ som støttes og ikke støttes, NATO og Romania truer freden

Narrativ	Emne
<i>NATO og Romania truer freden</i>	16 Geopolitisk kniving, 33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten, 34 Handelskrig
<i>USA og Vesten har voldelige intensjoner i denne geopolitiske maktkampen om territorium.</i>	27 Kyberrommet 16 Geopolitisk kniving, 34 Handelskrig, 33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten
<i>Vestens trang til ekspansjon skaper ustabilitet og potensielt ukrainske tilstander og ny krig i Transnistria.</i>	Ingen direkte støtte
<i>Samlingsprosjektet for Romania og Moldova, «Unirea» 2018, fremstilles for å være et prosjekt som er igangsatt av USA</i>	Ingen støtte



### 6.2.3 Oppsummering og konklusjon

I dette delkapittelet skulle jeg besvare oppgavens andre forskningsspørsmål: *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

Funnene tyder på at tre av fire narrativ i StratCom sin rapport kan bekreftes. De overordnede narrativene *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*, *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap*, og *NATO og Romania truer freden*, finner jeg støtte for i den empiriske analysen. Det overordnede narrativet som omhandler *En Føderasjonsløsning for likeverd* var det ikke nok empirisk grunnlag for å bekrefte. Imidlertid var det mulig å observere elementer av narrativet i emnemodellen.

I min empiriske analyse finner jeg emner som kan knyttes til StratComs overordnede narrativ som omhandler *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi* (Munteanu, 2017: 22-26). Dette er emner om felles kulturarv og sivilisasjon, andre verdenskrig, Russlands oppreising, Russland som Det tredje rom, og russeres undertrykkelse. StratCom hevdet at denne narrativkategorien også rommet *aktiv* politisk involvering av presteskaper, likestilling av russisk språk og at dagen som markerer Sovjetisk okkupasjon er russofobisk. Disse aspektene finner jeg ikke støtte for. Imidlertid gir emnemodellen god nok dekning for å kunne bekrefte det helhetlige narrativet, da det var grunnlag for å bekrefte de mest sentrale elementene.

StratCom hevdet at det eksisterte et overordnet narrativ som omhandler *føderasjonsløsning for etnisk likeverd* (Munteanu, 2017: 26-30). Dette aspektet var det ikke nok empirisk grunnlag for å bekrefte, selv om elementer av narrativet kan bekreftes. Delnarrativet fra StratComs rapport som hevdet at *Transnistria internasjonaleses* får dekning i emne 36, *Transnistria*. StratCom hevdet at narrativet *føderasjonsløsning for etnisk likeverd* også rommet at russiske styrker forhindret og stanset krig på 90-tallet, at krigen på 90-tallet brøt ut som følge av Chisinaus sammenslåingønske med Romania, og at den moldovske eliten er nasjonalistiske. Disse aspektene fant jeg ikke støtte for. Emnemodellen gav ikke nok dekning for å kunne bekrefte det helhetlige narrativet, da det ikke var grunnlag for å bekrefte de mest

sentrale elementene i det helhetlige narrativet. Det ene bekreftede narrativet som omhandler Transnistrias *internasjonalisering* vil derfor alene benyttes videre i teorigenereringen.

I analysen fant jeg emner som kan knyttes til StratComs overordnede narrativ *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap* (Munteanu, 2017: 30-32). Emnene omhandler at EU går i oppløsning og er skyld i økonomiske vanskeligheter i Moldova, samt en skildring av Russland som gjør at et samarbeid med Russland kan virke mer tiltalende enn EU-samarbeid. StratCom hevdet at denne narrativkategorien også rommet at EU håndterte flyktningkrisen dårlig. Dette aspektet fant jeg ikke støtte for. Imidlertid gir emnemodellen god nok dekning for å kunne bekrefte det helhetlige narrativet, da det var grunnlag for å bekrefte de mest sentrale elementene.

I analysen fant jeg også emner som kan knyttes til StratComs overordnede narrativ *NATO og Romania truer freden* (Munteanu, 2017: 33-34). Emnene kan gi inntrykk av at *USA og NATO har voldelige intensjoner* og utgjør en *at NATO og Romania truer freden*. NATO StratCom hevdet at denne narrativkategorien også rommet at Vestens ekspansjonstrang skaper ustabilitet, potensielt «ukrainske tilstander» og ny krig i Transnistria, og at samlingsprosjektet for Romania og Moldova, «Unirea 2018» er et prosjekt igangsatt av USA. Disse aspektene finner jeg ikke støtte for. Selv om mange av delnarrativene ikke får støtte, gir likevel emnemodellen god nok dekning for å kunne bekrefte det helhetlige narrativet, da det var grunnlag for å bekrefte de mest sentrale elementene.

Jeg har herved testet følgende hypoteser:

*H<sub>2</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.*

Hypotesen er bekreftet.

*H<sub>3</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en føderasjon mellom Moldova og utbryterstatene i Moldova vil gi likeverd mellom etniske grupperinger.*

Hypotesen er ikke bekreftet.

*H<sub>4</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap.*

Hypotesen er bekreftet.

*H<sub>5</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om NATO og frykt for krig.*

Hypotesen er bekreftet.

Tabellen under oppsummerer de 11 emnene som i hovedsak kan knyttes til de tre bekreftede narrativene til StratCom. Jeg har tilegnet dem hver sin kategori.

Tabell 6.37 Emnenes tilknytning til StratComs tre bekreftede narrativ

Emne	%	Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi + Transnistria	NATO og frykt for ny krig	En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap
10 Soldater reddes	3,66%	3,66	-	-
20 Seiersdagen og russisk storhet	2,57%	2,57	-	-
2 Ukrainas sikkerhetstjeneste og sensur	2,19%	2,19	-	-
15 Sovjetnostalgi	2,14%	2,14	-	-
36 Transnistria	2,12%	2,12	-	-
16 Geopolitisk kniving	2,095%	-	2,095	-
33 Svartehavet og kniving mellom Russland og Vesten	2,05%	-	2,05	-
9 Styr unna euroen	1,78%	-	-	1,78
23 EU faller fra hverandre	1,68%	-	-	1,68
34 Handelskrig	1,45%	-	1,45	-
27 Kyberrommet	1,13%	-	1,13	-
Hvor mye plass opptar emnet totalt?	22,89 %	12,68%	6,725	3,46

Tabell 6.37 viser at de 11 emnene med prorussisk eller antivestlig ladet innhold samlet sett opptar 23% av alle emnene i emnemodellen. Ikke alle artiklene tilknyttet hvert emne er antivestlige eller prorussiske. Vi kan grovt anta at *Den russiske verden og sovjetnostalgi* tar størst plass, med 12,7%, at *NATO og frykt for ny krig* opptar nest størst plass, med 6,7%, og deretter at *en russisk tollunion er bedre enn EU*, med 3,5%. Elementer som omhandler Transnistria er relevant på litt forskjellige måter i StratCom sin rapport og i mine funn. Det Transnistria-relaterte emnet 36 *Transnistria* er ikke en god beskrivelse av narrativet *en føderasjonsløsning for etnisk likeverd*, fordi Transnistria-emnet i større grad omhandler tilknytning til Russland kulturelt, enn det omhandler selvstendighet. Derfor har jeg plassert emne 36 *Transnistria* under Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.

Totalt sett finner jeg i stor grad støtte for StratCom-rapportens fire overordnede narrativ. StratComs rapport er dermed et trygt utgangspunkt å benytte for å forstå russisk informasjonskampanje i Moldova, noe som i tillegg kan styrke funnene fra det første forskningsspørsmålet om at det eksisterer en russisk informasjonskampanje.



# 7 Diskusjon

I dette kapitlet diskuterer jeg hvilke implikasjoner funnene fra analysen kan ha for Galeottis teori om strategien bak russiske informasjonskampanjer. Jeg diskuterer her hvordan innsikten fra narrativene som ble bekreftet fra StratComs rapport (se kapittel 6.2) kan utfylle Galeottis teori. Jeg vil særlig fokusere på hva funnene fra analysen kan si om innholdet i kategorien *state capture* (Galeotti, 2017: 7-8). En slik data- og metodetriangulering øker studiens robusthet og validitet (Carter, Lukosius, Censo, Blythe, & Neville, 2014: 645-546). I siste del av dette kapitlet vil jeg rette fokus på oppgavens styrker og svakheter (se delkapittel 7.2).

## 7.1 Hvordan kan studien bidra til å forstå russisk informasjonskampanje?

Galeottis teoretiske rammeverk forklarer hvordan Russlands informasjonskampanjer utspiller seg i en rekke europeiske land. I rammeverket kan land plasseres i syv kategorier, basert på deres plassering langs de to dimensjonene *russlandsaffinitet* og *institusjonell styrke* (se kapittel 3.2). Galeotti redegjør for hvordan ulike strategiske tilnærminger og narrativ benyttes ovenfor hver kategori (Galeotti, 2017: 7-8). Jeg har i samråd med Mark Galeotti plassert Moldova i kategorien *state capture* (se kapittel 3.2). Jeg redegjør her for hvordan denne oppgavens funn kan bidra til å utfylle teorien (Galeotti, 2017: 7-8).

Min analyse viser at tre narrativ virker å være sentrale i de moldovske avisene jeg har studert. Dette er følgende tre narrativ: *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi*, *NATO og frykt for ny krig* og *En russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap* (se delkapittel 6.2.3). Førstnevnte fremsto som det mest sentrale narrative. Disse funnene gir innsikt i hvilke narrativ som fremmes i kategorien *state capture*.

Funnene i analysen indikerer at Russlands informasjonsstrategi i moldovske russiskspråklige aviser henspiller på fellesskap gjennom historiske, sentimentale bånd til Sovjetunionen, spesielt overfor befolkningen i Transnistria. Dette vises blant annet ved at NATO StratComs narrativ *Den gamle russiske verden og sovjetnostalgi* ble bekreftet i analysen. Flere av emnene identifisert i de Moldovske avisene var basert på fortiden. Seiersdagen over nazistene

den 9. mai var for eksempel et viktig emne. Analysens funn indikerer at narrativ som henspilte på fellesskap mellom Russland og moldovske innbyggere er mer sentrale enn narrativ som fremmet mistillit til EU og NATO. Nostalgien over en felles fortid fra Sovjetunionen og nostalgi over et tapt fellesskap virker å være sentrale narrativ i Moldova. Dette vil jeg hevde gjøres med hensikt om å vedlikeholde etablerte bånd mellom Russland, og den russisktalende delen av den moldovske befolkningen.

De andre landene i kategorien *state capture*, Hellas, Bulgaria og Serbia, var aldri offisielt en del av Sovjetunionen. Detaljene i hvert overordnede narrativ indentifisert i de moldovske avisene vil ikke nødvendigvis være overførbare til kategorien *state capture* i Galeottis teori. Dersom dyrking av fellesskap og sentimentale bånd er sentralt i informasjonskampanjer rettet mot de andre landene i kategorien også, kan dette for eksempel uttrykkes gjennom referanser til felles spirituelle verdier med utspring i den ortodokse kirken eller andre felles kulturelle trekk eller historiske opplevelser. Et spørsmål for videre forskning, kan være hvorvidt Bulgaria og Serbias felles sosialistiske historie med Sovjetunionen er sentralt i russiske informasjonskampanjer mot disse statene.

Samtidig er det viktig å understreke at et fokus på fellesskap og sentimentale bånd i en russisk informasjonskampanje rettet mot Moldova kan være et strategisk valg med tanke på utnytte den høye andelen russiske minoriteter i Moldova. Dersom dette er årsaken til et slikt fokus i russiske informasjonskampanjer i Moldova, vil aspektet potensielt ikke være like overførbart til de andre landene i kategorien *state capture*.


Mine funn indikerer også at russiske informasjonskampanjer søker å svekke USAs status i Moldova ytterligere. Analysen identifiserte emner der Vesten og deres allierte fremsto som truende. Med dette bekreftet min analyse NATO StratComs narrativ om *NATO og frykt for krig*. USA blir fremstilt som aggressive eller respektløse, til og med mot sine egne allierte. Et eksempel på dette er artiklene som omhandlet at USA nedgraderte EUs status og forsøkte å implementere et gassdirektiv ved hjelp av romanske diplomater. Videre studier behøves for å indikere om dette kan overføres til de øvrige landene i kategorien *state capture*.

Narrativet underbygget som nevnt i StratComs rapport en underliggende frykt for krig mellom Transnistria og Moldova (Munteanu, 2017: 33-34). Trolig vil ikke dette narrative være like

overførbart for kategorien *state capture*, i og med at krigen i dette narrative knytter seg spesifikt opp mot Moldova. Fordi Moldova ikke er medlem av NATO (Paiu & Roşca, 2020: 150), befinner landet seg i en annerledes geopolitisk situasjon enn Hellas og Bulgaria. Imidlertid vil det kanskje i større grad være overførbart til Serbia, som følge av NATOs militære operasjoner i Serbia i 1999 (Gashi, 2020: 73). Det er et spørsmål som kan belyses gjennom videre forskning på russiske informasjonskampanjer.

Funnene indikerer videre at informasjonskampanjen virker å utnytte økonomiske sårbarheter og fremstille EU som en årsak til disse sårbarhetene. Analysen bekreftet NATO StratComs narrativ om at *en russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap*. Analysen avdekket at den ene strategien var å fremstille euroen og dollaren som ustabil eller ødeleggende for moldovsk økonomi. Det forsøkes også å skape assosiasjoner mellom euroen og dollaren, og dermed også mellom EU og USA, for å stille EU i et dårlig lys. En tredje strategi virker å være å skape et inntrykk av at EU er mislykket og går i oppløsning. Dersom dette narrative er overførbart til kategorien *state capture*, vil de samme strategiene potensielt bli tatt i bruk i Bulgaria, Hellas og Serbia. Dette er også et spørsmål som kan belyses ved videre forskning.

**State vulnerability to Russian 'active measures'**



		LEVEL OF AFFINITY OR VULNERABILITY		
		HIGH	MEDIUM	LOW
INSTITUTIONAL STRENGTH	HIGH	None	<b>DISRUPT</b> Examples: France, Germany, Netherlands, Sweden	<b>EXPLOIT</b> Example: United Kingdom
	MEDIUM	<b>SOCIAL CAPTURE</b> Example: Slovakia	<b>INFLUENCE</b> Examples: Czech Republic, Italy, Latvia, Lithuania	<b>DEMONISE</b> Examples: Estonia, Poland
	LOW	<b>STATE CAPTURE</b> Examples: Bulgaria, Greece Serbia, Moldova	<b>TARGET STATE</b> Examples: Hungary, Montenegro, Romania	None

**Notes:** Institutional strength is based on the Fund For Peace Fragile States Index; the Level of affinity or vulnerability is based on Pew polling data on perceptions of Russia, modified for levels of economic dependence or penetration.

Figur 7.1: Sårbarhet overfor russiske informasjonskampanje (Galeotti, 2017: 7-8).

I Galeottis modell grenser *state capture* til kategorien *social capture*. Denne kategorien har høy *ruslandsaffinitet*, men middels institusjonell styrke. Staten har sterke historiske og kulturelle bånd til Russland, og strategien er å overvinne folks hjerter og sinn samt søke sympati. På mange måter virker *state capture* å ligne på *social capture*, da jeg i mine funn for *state capture*, fant narrativ som henspiller på fellesskap og sentimentale bånd (Galeotti, 2017: 6).

Narrativet som fremsto som mest sentralt i denne studien henspilte på fellesskapsfølelse gjennom historiske, sentimentale bånd. Imidlertid kan det være grunn til å anta at implikasjonene av informasjonskampanjene kan være mer alvorlige for stater i kategorien *state capture*. Slik Galeotti beskrev, befinner disse landene seg i en situasjon som sannsynliggjør at Russland har allierte klienter i landet, der økonomiske, kulturelle og politiske interesser er integrert med russisk olje og subsidier (Galeotti, 2017: 7). Galeotti hevdet videre at godt etablerte lokale aktører med politisk påvirkningskraft viderefremidler prorussiske narrativ i disse statene. Disse aktørene hevder han er selvgående, uten press eller politiske lovnader fra russisk hold (Galeotti, 2017: 7). Spredningen av nye narrativ som gagnar Kreml kan potensielt påvirker politiske beslutninger i disse landene. Dette bidrar til å gjøre landene i kategorien *state capture* særlig sårbare overfor russiske informasjonskampanjer.

Dette reiser et annet spørsmål. Dersom det russiskvennlige mediemarkedet i Moldova og kategorien *state capture* er selvgående, hvordan kan man da vite om det faktisk foregår en russisk informasjonskampanje som dirigeres fra Russland? Det var dette spørsmålet jeg forsøkte å besvare ved hjelp av det første forskningsspørsmålet, altså hvorvidt det pågår en kremlstyrt informasjonskampanje. Funnene tyder på at det eksisterer enkelte prorussiske og antivestlige narrativ som det er høyere sannsynlighet for at enkelte kremltilknyttede aviser omtaler. Imidlertid er det store usikkerheter tilknyttet en slik konklusjon. Dette fører oss over på studiens styrker og svakheter.



## 7.2 Studiens styrker og svakheter

Studiens funn bør tolkes med visse forbehold knyttet til validitet og reliabilitet. Validitet er en betegnelse på om man kan trekke gyldige slutninger fra funn i en undersøkelse (Field, 2013: 12-13). Validitetsbegrepet kan inndeles iblant annet målevaliditet, indre og ytre validitet. Reliabilitet omhandler hvorvidt studiet er gjennomført slik at andre forskere kan gjenskape forskingsopplegget under de samme forholdene, og oppnå samme resultater (Field, 2013: 12-13). I dette delkapittelet vil jeg diskutere funnenes gyldighet med utgangspunkt i betraktninger knyttet til oppgavens validitet og reliabilitet.

### 7.2.1 Målevaliditet

Målevaliditet handler om hvorvidt variablene måler de begrepene man har til hensikt å måle (Field, 2013: 12-13; T Lund, 2002: 106). Min ikke-veiledede maskinlæringsmodell har identifisert emner i aviser fra postsovjetiske land. I studiet av de moldovske avisene har jeg sammenlignet emnene med min operasjonalisering av narrativ NATO StratCom mener er aktuelle i Moldovske medier. Studiens målevaliditet avhenger i stor grad av min operasjonalisering av narrativene fra NATO StratCom, og om tolkningen av sammenhengen mellom observerte emner i avisene og underliggende narrativ er korrekt.

Min tolkning av StratComs funn er subjektiv. Jeg kan ha lagt vekt på feil elementer i narrativene. Narrativene i rapporten kan også vært overdrevet eller feil. Min kjennskap til StratComs rapport kan også ha lagt føringer for hvordan jeg har tolket emnene som er generert i min statistiske modell. Disse narrativene kan ha påvirket meg til å tillegge emnene min modell identifiserer en mening jeg ellers ikke ville gjort, og underinndelingen av narrativ kan gjøre vektleggingen av emnene kunstig skjev. Den kvantitative datadrevne tilnærmingen vil på en annen side legge objektive føringer for tolkning og vektlegging av funnene.

I dybdestudiet av Moldova er det også en fare for at jeg har avkrefte narrativ fra StratComs rapport som ikke burde vært avkrefte, og slik bekrefte en usann 0-hypotese. For å forsøke å unngå dette, har jeg foretatt K-tester (se 5.1.3). «Seed» refererer til utgangspunktet i en modell, og hvilken «seed» modellen har kan være en kilde til tilfeldighet. Funnene hadde derfor blitt mer robuste ved å undersøke flere strukturerte temamodeller med forskjellig «seed» (Roberts, Stewart, & Tingley, 2014). Det er imidlertid svært tidkrevende å tolke

emnene for hver modell, og derfor ikke innenfor mulighetsrommet for denne oppgaven. For å bøte på problemet har jeg manuelt plukket en modell, etter å ha tolket to modeller, slik beskrevet under 5.1. Faren for å begå type 2-feil i denne prosessen er også tilstede, men med et strengt signifikanskrav på 97 øker heller faren for å begå en ny type 1-feil.

Oversettelser påvirker validiteten. For å oversette emnene har jeg primært benyttet Google Translate som, for store språk, fungerer godt i kvantitative modeller (De Vries, Schoonvelde, & Schumacher, 2018). I tillegg til dette forstår jeg, som student på UiOs russiskprogram, litt russisk. Ved behov har jeg rådført meg med andre personer som snakker russisk.

Sentralt for studiens målevaliditet er også hvorvidt jeg har en treffende operasjonalisering av *kremtilknyttede* og *kremluavhengige* aviser. Lokale, selvgående mediemarkeder som er tilknyttet Kreml, kan reprodusere lokale, rotfestede narrativ, uavhengig av russiske informasjonskampanjer. Til syvende og sist kan dette bare være et uttrykk for avisenes prorussiske eller provestlige holdninger uavhengig av ytre press fra Moskva.

En annen validitetsutfordring er risikoen for at relevante emner ikke er avdekket. I det første forskningsspørsmålet er det en mulighet for at emner som ikke ble generert med et datagrunnlag bestående av både kremtilknyttede og kremluavhengige aviser, ville blitt avdekket med et mer homogent datagrunnlag, for eksempel med utelukkende kremtilknyttede aviser. For å kunne avdekke det brede spekteret av emner som ellers ikke ville blitt synlig, var det derfor nødvendig å undersøke resultatene for et land separat. Dette gjorde jeg ved å studere Moldova. Dette unngår skjevhet knyttet til at lokale saker innenfor hvert land, dialekter i språket og artikkelforfatters formuleringsmåte påvirker utfallet av emnene (Lauderdale & Herzog, 2016: 375).

## 7.2.2 Indre validitet

Indre validitet omhandler hvorvidt en sammenheng mellom uavhengig og avhengig variabel kan fortolkes kausalt (Adcock & Collier, 2001: 529; Field, 2013: 12). Det må eksistere en kausal relasjon mellom operasjonaliseringene mine (T Lund, 2002: 106). I denne studien er indre validitet mest relevant for det første forskningsspørsmålet, som forsøker å måle hvorvidt det er en sammenheng mellom avisenes kremtilknytning og grad av russisk informasjonskampanje i mediene.

I det første forskningsspørsmålet er det en skjevfordeling i antallet avisartikler fordelt på avishus. Avisene Vesti og 112.ua har et betydelig høyere antall artikler enn de andre avisene. LDA tar hensyn til ubalanserte utvalg, så lenge de ikke er ekstreme.<sup>54</sup> Likevel er det betenkelig at de tre avisene som har flest artikler i analysen, også er de som scorer høyest på tema 24, Konfliktlinjer mellom Russland og Vesten, se kapittel 6.2.

Det kan ikke utelukkes at utformingen av dette emnet er preget av den høye emneandelen disse tre avisene har på dette emnet. Jeg kunne ha valgt å begrense antall artikler fra disse avisene ved å trekke ut et tilfeldig utvalg. Med dette ville jeg ha unngått at noen aviser var overrepresentert, men det ville svekket beregningsgrunnlaget. Det er likevel slik at blant avisene med lavere eller middels antall artikler er det stor variasjon i emneandelene, noe som indikerer at det ikke er en klar sammenheng mellom antall artikler per avis og emneandel.

I studiet av det første forskningsspørsmålet finner jeg åtte emner av politisk karakter, men kun to emner med *prorussisk* eller *antivestlig* innhold. Det er derfor viktig å ta med i helhetsvurderingen at det var mange politiske emner der de *kremltilknyttede* avisene og de *kremluavhengige* avisene scoret likt, men disse er ikke gjengitt i analysedelen av oppgaven. Nærmere informasjon finnes i vedleggene. Begrensningen i hvilke emner som er studert, gjør det vanskelig å konkludere med noen systematisk *kreml-effekt* over samtlige emner.

I studien av det første forskningsspørsmålet kan det også forekomme utelatt variabelskjevhet. Artikkelen avishus, landtilhørighet og forfatter vil kunne skape systematiske forskjeller i teksten, og dermed emnegenneringen. Det er imidlertid kontrollert for variablene avis og land i modellen.

Studiet av Moldova mangler en kontrollgruppe i form av en eller flere aviser som ikke antas å være *kremltilknyttede*. Fraværet av en slik kontrollgruppe gjør det umulig å anslå hvorvidt narrativene er en del av en russisk informasjonskampanje. Funnene fra det første forskningsspørsmålet gir imidlertid indikasjoner på at noen narrativ er viktigere for *kremltilknyttede* aviser, enn *kremluavhengige* aviser.

---

<sup>54</sup> Samtale med Martin Søyland, høst 2019  
Samtale med Dr. Bjørn Høyland, høst 2019

### 7.2.3 Ytre validitet

Ytre validitet betegner hvorvidt studiens funn kan generaliseres utover de enhetene man har studert (Midtbø, 2007: 25). Dette vil også innebære om funnene kan generaliseres til et større tidsrom (Thorleif Lund, 2002: 106). Hvis temaene som er generert i studien kan overføres til andre avviser utover våren 2019 kan dette indikere god ytre validitet. Dette innebærer også om temaene generert fra avisene i utvalget kan overføres til andre aviser i andre land eller andre tidsperioder utover våren 2019, samt hvorvidt studien av moldovske medier er overførbar til kategorien *state capture*.

I forbindelse med det første forskningsspørsmålet, er det sentralt hvorvidt avisene i mitt utvalg, som er de mest populære avisene tilgjengelige, er representative for avispopulasjonen i landene som helhet. Ved systematiske utvalgsfeil, står utvalget i fare for å være skjevt, og feilen øker med økende størrelse på utvalget (Lind, 2018).

Et annet spørsmål er hvorvidt utvalget av aviser er høyt nok til å generaliseres over flere avishus, land og tidsperioder. Det første forskningsspørsmålet benytter 8685 avisartikler, men artiklene kommer fra kun 11 unike avishus, det vil si kun 1-3 avishus fra hvert land. Utvalget mitt burde bestått av flere avishus dersom det skulle være trygt å generalisere funnene fra avishusnivå til landnivå. Som tommelfingerregel bør man ha et utvalg fra  $N \geq 30$  til 100. Etersom jeg ikke har nok enheter på avis-nivå, og fordi avishusene ikke er tilfeldig utvalgt, er ikke forutsetningene for stokastisk uavhengighet tilfredsstillt (Lind, 2002). I følge asymptotisk teori, krymper variansen når  $N$  øker, og ifølge store talls lov, minsker sannsynligheten for feil når  $N$  øker.

Det begrensede tidsrommet avisartiklene er publisert i kan også utgjøre en validitetsutfordring. Funnene kan fange opp aspekter knyttet til denne spesifikke tidsperioden, og det kan dermed vanskeliggjøre generalisering fra mai-måned til andre tidsperioder. Med så få enheter og lite variasjon i tid og rom, vil det øke faren for at funnene er et resultat av tilfeldigheter på landnivå, avishus og over tid.

Ytre validitet er ikke like relevant for det andre forskningsspørsmålet. Dybdestudien av Moldovas narrativ er ikke ment å være overførbar til andre land utenfor kategorien *state capture*. Et sentralt spørsmål er imidlertid hvorvidt disse funnene er overførbare til

kategorien. Dette har jeg allerede diskutert i kapittel 7.1. Overførbarheten av funnene for Moldova til kategorien *state capture*, avhenger av hvorvidt de to dimensjonene *institusjonell styrke* og *russlandaffeksjon* som modellen foreskriver, er relevante for Moldova. Videre avhenger overførbarheten av hvorvidt de tre narrativene som ble bekreftet gjennom det andre forskningsspørsmålet (se kapittel 6.2.3 og 7.1) er relevante for de andre landene i denne kategorien *state capture*. Informasjon om dette vil man først kunne få ved å foreta undersøkelser av land som allerede er i modellen (Bulgaria, Hellas, Serbia).

Den ytre validiteten i det andre forskningsspørsmålet angår også om man kan generalisere funnene fra disse avisene til andre avishus i Moldova. Studien av Moldova baserer seg på to populære russiskspråklige aviser, Komsomolskaya Pravda og Sputnik. Den ytre validiteten ville blitt styrket dersom jeg hadde hatt en økt tilgang på avishus. Sputnik er den av de to avisene som er mest relevant for politiske temaer. Emnene i analysen bygger derfor i stor grad på datagrunnlaget fra Sputnik. Hvilken avis datamaterialet er hentet av vil trolig ha en påvirkning på hvilke emner som kommer frem av analysen. Den sterke betydningen en avis har i denne analysen kan ha skjevhet i resultatene.

Et siste element er målet jeg har benyttet for å velge ut aviser. *All you can read* måler som nevnt nettavisers popularitet med antall IP-adresser som besøker siden. Alternativet til IP-adresser ville være å lete etter antall husstander som mottar aviser, og antall opplag. Jeg har ikke tatt andre forbehold enn at IP-trafikken de har registrert i Norge, virker å være pålitelig (*All You Can Read*, 2020).

#### 7.2.4 Reliabilitet

Emnetolkningen har lav reliabilitet grunnet det store tolkningsrommet hva gjelder både emnene og NATO StratComs tidligere forskning. Likevel kan operasjonaliseringen av hvert narrativ i dybdestudien av Moldova øke tolkningenes etterprøvbarehet.

Den datadrevne emnegereringen kan repliseres fordi jeg har standardisert modellens utgangspunkt, «seed». Jeg har også tatt metodiske valg som kan påvirke utfallet av emnene, for eksempel preprosessering av tekst, dvs. å fjerne tall, punktum, andre symboler, stoppeord som «så», «og» og «her», og ord som forekommer svært hyppig og svært sjeldent over dokumentene. Flere av preprosesseringsteknikkene er sedvane for kvantitativ tekstanalyse

(Denny & Spirling, 2017: 6-9). I analysen av det første forskningsspørsmålet, som benytter data fra mai-måned, har jeg valgt å beholde tall fordi den russiske dagen 9. mai er viktig.

For det andre forskningsspørsmålet vil variasjon i tidsånden og avishus prege emnenes utfall, noe som bidrar til usikkerhet rundt studiets etterprøvnbarhet. Det er likevel interessant at jeg finner igjen elementer fra NATO StratCom sin rapport basert på artikler fra 2014 – 2016, i mediebildet for 2019. Det kan indikere at funnene i dybdestudiet av Moldova vil være repliserbart over tid, også for forskere som har en annen metodisk tilnærming enn meg. Trolig er funnene fra det første forskningsspørsmålet mindre repliserbar, siden narrativene ikke er operasjonalisert i tidligere forskning.

### 7.2.5 Oppsummering

I dette kapitlet diskuterte jeg hvilke implikasjoner mine funn kan ha for kategorien *state capture* i Galeottis teori, samt oppgavens styrker og svakheter. Den fremste teknikken i russiske informasjonskampanjer virker å være å henspille på sentiment og fellesskap gjennom historie, kultur og minner, for å vedlikeholde historiske bånd til Russland. Det virker også å være sentralt å fremstille NATO og USA som en aggressiv aktør, og EU som noe økonomisk svak og uten samhold. Det er en rekke validitets- og relabilitetsutfordringer tilknyttet funnene. Videre forskning på russiske informasjonskampanjer i Hellas, Bulgaria og Serbia kan belyse hvorvidt mine funn for Moldova kan videreutvikle kategorien *state capture* i Mark Galeottis teoretiske rammeverk.

## 8 Konklusjon

Denne oppgaven har undersøkt russiske informasjonskampanjer. Russland benytter informasjonskampanjer i en rekke land, med sikte på å svekke Vesten og hindre ytterligere EU- og NATO-integrasjon. Informasjonskampanjene kan anses som et instrument for å oppnå myk makt, og kan komme til uttrykk gjennom blant annet aviser. Postsovjetiske land med russisksympatiserende befolkning, kan utgjøre en geopolitisk maktfaktor i stater med minoritetsproblematikk, især sett i lys av Russlands inntog i Georgia i 2008 og Ukraina i 2014. I Moldova, lokalisert mellom EUs og Russlands interessesfære, ligger utbryterstaten Transnistria, med lignende minoritetsproblematikk. Moldova har en høy andel russiskspråklige minoriteter, og kan potensielt påvirkes av Kremles informasjonskampanjer. Dersom Russland lykkes med påvirkningen, kan dette påvirke NATOs og EUs integrasjon i Europas postsovjetiske stater.

I denne oppgaven har jeg undersøkt følgende problemstilling:

*Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser i postsovjetiske stater at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje, og hvordan kan i så fall narrativ fra moldovske aviser bidra til å forstå den russiske informasjonskampanjen?*

Jeg studerte problemstillingen ved å undersøke to forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet omhandlet hvorvidt det finnes en Kreml-styrt informasjonskampanje, mens det andre brukte NATO StratComs rapport på prorussiske og antivestlige narrativ i Moldova som utgangspunkt for å finne relevante narrativ knyttet til russisk informasjonskampanje. Begge undersøkelsene benyttet en ikke-veiledet maskinlæringsmodell, LDA.

Det første forskningsspørsmålet lød:

*1. Indikerer innholdet i russiskspråklige aviser at det foregår en kremlstyrt informasjonskampanje?*

Jeg har begrenset studien til landene til Baltikum, Moldova og Ukraina (se kapittel 4). Basert på tidligere forskning, fremsatte jeg en hypotese som er tiltenkt å måle effekten kremltilknytning kan ha på russiske medier:

*H<sub>1</sub>: Det vil eksistere prorussiske og antivestlige emner i landene i Baltikum, Moldova og Ukraina som kremltilknyttede avisartikler gjennomgående vil score høyere på enn kremluavhengige avisartikler.*

Målingen foregikk gjennom å sammenligne aviser gjennom en ikke-veiledet maskinlæringsmodell, kalt en emnemodell. Jeg fant to politisk relevante emner med russiskvennlige narrativ. Et av emnene omhandlet *Strid mellom Russland og USA*. Dette ladet to kremltilknyttede aviser betydelig høyere på. Et annet emne omhandler *Seiersdagen 9. mai*. Dette ladet to moldovske kremltilknyttede aviser høyt på. Disse resultatene var signifikante. Imidlertid kan effekten skyldes andre forhold. Konklusjonen tas derfor med forbehold.

Det andre forskningsspørsmålet lød:

2. *Hvilke narrativ i NATO StratComs rapport for Moldova kan bekreftes gjennom emnemodellering av moldovske aviser?*

Spørsmålet skulle besvare i hvor stor grad fire narrativ fra NATO Strategic Communication Centre of Excellence (NATO StratCom) sin rapport gjenspeiles i datagenererte emner i russiskspråklige kremltilknyttede aviser i Moldova. Fra disse fremsatte jeg følgende fire hypoteser:

*H<sub>2</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om den gamle russiske verden og sovjetnostalgi.*

*H<sub>3</sub>: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en føderasjon mellom Moldova og utbryterstatene i Moldova vil gi likeverd mellom etniske grupperinger.*



*H4: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om en russisk tollunion er bedre enn EU-medlemskap.*

*H5: Analysen bekrefter NATO StratComs narrativ om NATO og frykt for krig.*

Målingen foregikk gjennom å undersøke emner i avisene Sputnik og Komsomolskaya Pravda, gjennom en ikke-veiledet maskinlæringsmodell kalt en emnemodell. Funnene tyder på at tre av fire narrativ i StratCom sin rapport kan bekreftes ( $H_2$ ,  $H_4$  og  $H_5$ ). Analysen samsvarte i stor grad med rapportens forventninger, noe som styrker antakelsen fra NATO om at det foregår en russiskvennlig kampanje.

Oppgaven skulle benytte innsikten fra narrativene til å utfylle Mark Galeottis teori over russisk informasjonskampanje, nærmere bestemt kategorien *state capture*. Oppgavens funn tyder på at hovedstrategien for kategorien *state capture* er å vedlikeholde historiske og sentimentale bånd til Russland. Narrativ som henspiller på kultur og minner som kan knyttes til et russisk fellesskap virker å være det bærende elementet i russiske informasjonskampanjer innenfor kategorien *state capture*. Sekundært fremmer narrativene NATO, USA, og EU som truende eller mislykkede. Det vil kunne være elementer i oppgavens funn som ikke vil være overførbart til de andre landene i kategorien *state capture*. Videre forskning kan belyse hvorvidt studien av informasjonskampanjer i Moldova bidro til å videreutvikle kategorien.

Min oppgave har vist at innholdet i russiskspråklige aviser i postsovjetiske stater indikerer at det, med visse forbehold, foregår en kremlstyrt informasjonskampanje. Narrativ fra moldovske aviser bidro til å utfylle kategorien *state capture* der hovedstrategien virker å vedlikeholde historiske og sentimentale bånd til Russland. Disse narrativene overlapper i stor grad med narrativ i NATO StratComs rapport om russisk informasjonskampanje i Moldova. Dette styrker studiens robusthet. Studien har slik utfylt Galeottis teori om russisk informasjonskampanje.

# Litteraturliste

- Abbott, H. P. (2008). *The Cambridge introduction to narrative*: Cambridge University Press.
- Adcock, R., & Collier, D. (2001). Measurement validity: A shared standard for qualitative and quantitative research. *American political science review*, 529-546.
- All You Can Read. (2019a, 2020/06/10/). Estonia - Top 12 News sites. Hentet fra <https://www.allyoucanread.com/estonian-newspapers>
- All You Can Read. (2019b, 2020/06/10/). Latvia - Top 25 News Sites. Hentet fra <https://www.allyoucanread.com/latvian-newspapers>
- All You Can Read. (2019c, 2020/06/10/). Lithuania - Top 24 News Sites. Hentet fra <https://www.allyoucanread.com/lithuanian-newspapers>
- All You Can Read. (2019d). Moldova Top 24 News Sites. In.
- All You Can Read. (2019e). Top 30 Ukrainian News Sites. In.
- All You Can Read. (2020, 2020/06/10/). Norway Top 30 news sites. Hentet fra <https://www.allyoucanread.com/norway-newspapers>
- Andrei P. Tsygankov et al. (2018). *Routledge handbook of Russian foreign policy*: Routledge London-New York.
- Ari Rusila, V. N. (2020). Pridnestrovie and Gagauzia in the Context of Ukraine. Ari Rusila. In.
- Aro, J. (2016). The cyberspace war: propaganda and trolling as warfare tools. *European view*, 15(1), 121-132.
- Asmussen, C. B., & Møller, C. (2019). Smart literature review: a practical topic modelling approach to exploratory literature review. *Journal of Big Data*, 6(1), 93.
- Bail, C. (2019, 2019/10/18/). Topic Modeling. Hentet fra: [https://cbail.github.io/SICSS\\_Topic\\_Modeling.html](https://cbail.github.io/SICSS_Topic_Modeling.html)
- Beekes, R. S. P. (1995). *Comparative Indo-European Linguistics*: Amsterdam, Benjamins.
- Behrendt, M., & Lentine, G. S. (2019, 2020/09/22/). Moldova's Crisis Offers Chance to Reform a Captured State. Hentet fra <https://freedomhouse.org/article/moldovas-crisis-offers-chance-reform-captured-state>
- Belikova, K. (2020). Moldova's Media Struggle to Shake Off Political Influence. Hentet fra <https://freedomhouse.org/article/moldovas-media-struggle-shake-political-influence>
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (2018). The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions. *European journal of communication*, 33(2), 122-139.
- Bentzen, N. (2018). *Foreign influence operations in the EU*. PE 625.123
- Bertelsmann-Stiftung. (2018). BTI 2018 | Moldova Country Report. Hentet fra: <https://www.bti-project.org/en/reports/country-reports/detail/itc/MDA/>
- Bezmenov, Yuri. (1983). Forelesning: The art of subversion. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=V-cWbq1PoSw>

- Blei, D. M. (2012). Probabilistic topic models. *Communications of the ACM*, 55(4), 77-84.  
Hentet fra: <https://cacm.acm.org/magazines/2012/4/147361-probabilistic-topic-models/fulltext>
- Bratberg, Ø. (2014). *Tekstanalyse for samfunnsvitere*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bunduchi, I. (2017). VULNERABILITIES AND MEDIA COVERAGE. In *THE MOLDOVAN INFORMATION ENVIRONMENT, HOSTILE NARRATIVES, AND THEIR RAMIFICATIONS* (s. 12-20). Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence.
- Carroll, O. (2018). The return of the godfather: How Putin's best friend in Ukraine is staging an improbable comeback. *Independent*. Hentet fra: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/putin-russia-godfather-viktor-medvedchuk-us-sanctions-ukraine-politics-a8515456.html>
- Carter, N., Lukosius, D. B., Censo, A. D., Blythe, J., & Neville, A. J. (2014). The use of triangulation in qualitative research. *Oncology Nursing Forum* 41(5), 545.
- Central Intelligence Agency. (2019). The World Factbook: Moldova. Hentet Feb. 2019, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/md.html>
- Central Intelligence Agency. (2020a). The CIA word factbook: Greece. Hentet 2020/09/10/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gr.html>
- Central Intelligence Agency. (2020b). The CIA World Factbook: Albania. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/al.html>
- Central Intelligence Agency. (2020c). The CIA World Factbook: Bosnia and Heregovina. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bk.html>
- Central Intelligence Agency. (2020d). The CIA world factbook: Bulgaria. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bu.html>
- Central Intelligence Agency. (2020e). The CIA World Factbook: Croatia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hr.html>
- Central Intelligence Agency. (2020f). The CIA World Factbook: Czechia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ez.html>
- Central Intelligence Agency. (2020g). The CIA World Factbook: Germany. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gm.html>
- Central Intelligence Agency. (2020h). The CIA World Factbook: Hungary. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hu.html>
- Central Intelligence Agency. (2020i). The CIA World Factbook: Macedonia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mk.html>

- Central Intelligence Agency. (2020j). The CIA World Factbook: Montenegro. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mj.html>
- Central Intelligence Agency. (2020k). The CIA World Factbook: Poland. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pl.html>
- Central Intelligence Agency. (2020l). The CIA World Factbook: Serbia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ri.html>
- Central Intelligence Agency. (2020m). The CIA World Factbook: Slovakia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/lo.html>
- Central Intelligence Agency. (2020n). The CIA World Factbook: Slovenia. Hentet 2020/09/17/, fra Central Intelligence Agency. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/si.html>
- Charap, S., Zagorski, A., Shapiro, J., Krumm, R., Ademmer, E., Lissovolik, Y., . . . Dobbins, J. (2018). *Getting Out from "In-Between": Perspectives on the Regional Order in Post Soviet Europe and Eurasia*.
- Cheskin, A. (2015). Identity and integration of Russian speakers in the Baltic States: A framework for analysis. *Ethnopolitics*, 14(1), 72-93.
- Chizhov, G. (2019, 2019/12/12). Moscow's voice in Kyiv. *Riddle*. Hentet fra: <https://www.ridl.io/en/moscow-s-voice-in-kyiv/>
- Clark, D., & Foxall, A. (2014). Russia's Role in the Balkans—Cause for Concern. *The Henry Jackson Society*, 10.
- Corera, G. (2016). Why the US fears Russia is hacking its presidential election. *BBC News*. Hentet fra <https://www.bbc.com/news/technology-37605992>
- Council of the European Union. (2020, 2019/02/02). Council conclusions on Belarus [Pressemelding]. Hentet fra <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/15/fac-belarus-conclusions>
- Dam, P., & Jeannerod, B. (2020). « Le gouvernement Orban a fait de son pays la première non-démocratie de l'Union européenne ». *Le Monde* Hentet fra [https://www.lemonde.fr/idees/article/2020/04/03/le-gouvernement-orban-a-fait-de-son-pays-la-premiere-non-democratie-de-l-union-europeenne\\_6035433\\_3232.html](https://www.lemonde.fr/idees/article/2020/04/03/le-gouvernement-orban-a-fait-de-son-pays-la-premiere-non-democratie-de-l-union-europeenne_6035433_3232.html)
- De Vries, E., Schoonvelde, M., & Schumacher, G. (2018). No longer lost in translation: Evidence that Google Translate works for comparative bag-of-words text applications. *Political Analysis*, 26(4), 417-430.
- Delève, E. (2015). La chaîne TV5 Monde piratée par un groupe islamiste. *Franceinfo*. Hentet fra [https://www.francetvinfo.fr/economie/medias/la-chaine-tv5-monde-piratee-par-un-groupe-islamiste\\_1690659.html](https://www.francetvinfo.fr/economie/medias/la-chaine-tv5-monde-piratee-par-un-groupe-islamiste_1690659.html)
- Den russiske føderasjons utenriksministeri. (2013). *Concept of the Foreign Policy of the Russian Federation*. Hentet fra [https://www.mid.ru/en/foreign\\_policy/official\\_documents/-/asset\\_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186](https://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptICk6BZ29/content/id/122186)

- Denny, M., & Spirling, A. (2017). Text preprocessing for unsupervised learning: Why it matters, when it misleads, and what to do about it. *When It Misleads, and What to Do about It (September 27, 2017)*. Hentet fra [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=2849145](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2849145)
- Devetak, S., & Sirbu, O. (2012). *Analyses of EU-Partner Countries' Relations: Reflections from Belarus, Moldova, Russia and Ukraine*: Citeseer.
- Edward, L., & Peter, P. (2016). Winning the Information War: Techniques and Counter-Strategies to Russian Propaganda in Central and Eastern Europe. *Washington, DC: Center for European Policy Analysis (CEPA)*. Hentet fra <http://cepa.org/reports/winning-the-Information-War>
- EEAS, E. U. E. A. S. (2020, 2020/06/04/). EU-Ukraine relations - factsheet. Hentet fra [https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet\\_en](https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en)
- Eisentraut, S., & DeLeon, S. (2018). Propaganda and Disinformation in the Western Balkans: How the EU Can Counter Russia's Information War. *No. 294*. Hentet fra <https://d-nb.info/1156530431/34>
- Eurobarometer. (2012). *Special Eurobarometer 386: Europeans and their languages*.
- European Commission. (2009). Eastern Partnership: Why are the EU and partner countries launching the Eastern Partnership? I *MEMO/09/217*: European Commission.
- European Commission. (2020, 2020/05/26/). Countries and regions: Belarus. Hentet fra <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/belarus>
- European Parliament resolution of 17 July 2014 on Ukraine (2014/2717(RSP)), (2014).
- European Parliament. (2018). Moldova must take urgent action and Georgia should continue efforts, say MEPs, European Parliament [Pressemelding]. Hentet fra <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20181106IPR18329/moldova-must-take-urgent-action-and-georgia-should-continue-efforts-say-meps>
- European Union. (2020, 2020/06/04/). Understanding the EU's Association Agreements and Deep and Comprehensive Free Trade Areas with Ukraine, Moldova and Georgia. Hentet fra <https://3dcftas.eu/about/project>
- Eurotopics, E. P. R. (2020, 2020/11/05/). Obosrevatel. Hentet fra <https://www.eurotopics.net/en/200269/obosrevatel#>
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*: sage.
- Freedom House. (2014). *Nations in Transit 2014: Democratization from Central Europe to Eurasia*: Rowman & Littlefield.
- Galeotti, M. (2017). Controlling chaos: How Russia manages its political war in Europe. Hentet fra: [https://www.ecfr.eu/publications/summary/controlling\\_chaos\\_how\\_russia\\_manages\\_its\\_political\\_war\\_in\\_europe](https://www.ecfr.eu/publications/summary/controlling_chaos_how_russia_manages_its_political_war_in_europe)
- Galeotti, M. (2018). Do the Western Balkans face a coming Russian storm?
- Ganegedara, T. (2019). Intuitive Guide to Latent Dirichlet Allocation. *Medium*. Hentet fra <https://towardsdatascience.com/light-on-math-machine-learning-intuitive-guide-to-latent-dirichlet-allocation-437c81220158>

- Gashi, S. (2020). Kosova Under Yugoslavia (1945–1999) in the History Textbooks of Kosova and Serbia. In *Nationhood and Politicization of History in School Textbooks* (ss. 61-85): Springer.
- Gerring, J. (2006). *Case study research: Principles and practices*: Cambridge university press.
- Gherasimov, C. (2017, 2020/09/21/). Moldova: The Captured State on Europe's Edge. Hentet fra <https://www.chathamhouse.org/expert/comment/moldova-captured-state-europe-s-edge>
- Giles, K. (2016). Russia's 'new' tools for confronting the West - Continuity and Innovation in Moscow's Exercise of Power. Hentet fra <https://pdfs.semanticscholar.org/c375/467b61210ea9b885e9e3e1e3504b1cc546e9.pdf>
- Gotișan, V. (2020, 2020/08/24/). Russian soft power in Moldova: fake news, media propaganda and information warfare Hentet fra <https://libmod.de/russian-soft-power-in-moldova>
- Griffiths, T. L., & Steyvers, M. (2004). Finding scientific topics. *Proceedings of the National academy of Sciences*, 101(suppl 1), ss. 5228-5235.
- Haldorsen, T., & Iversen, G. (1982). *Praktiske eksempler på måling av latente variable: sammenhengen mellom subjektive og objektive indikatorer på arbeidsforhold*: Statistisk sentralbyrå.
- Hellman, J. S., Jones, G., Schankerman, M., & Kaufmann, D. (1999). *Measuring governance, corruption, and state capture: How firms and bureaucrats shape the business environment in transit*: The World Bank.
- Homeland Security. (2016). Joint Statement from the Department Of Homeland Security and Office of the Director of National Intelligence on Election Security [Pressemelding]. Hentet fra <https://www.dhs.gov/news/2016/10/07/joint-statement-department-homeland-security-and-office-director-national>
- Howes, C., Purver, M., & McCabe, R. (2013). *Investigating topic modelling for therapy dialogue analysis*.
- Ionatamišvili, E. L., Bērziņa, D. I., Cepurītis, M., Kaljula, D., & Juurvee, D. I. (2017). *Russia's Footprint in the Nordic-Baltic Information Environment*. Riga.
- Jacobi, C., Van Atteveldt, W., & Welbers, K. (2016). Quantitative analysis of large amounts of journalistic texts using topic modelling. *Digital Journalism*, 4(1), 89-106.
- Johansson, A. (2009). Moldavien - en stat söker sin nation. In F. Björklund & J. Rodin (Eds.), *Det nya Östeuropa: stat och nation i förändring*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jonsson, A., Rodin, J., & Vendil Pallin, C. (2009). Ryssland - att brottas med en stormaktsidentitet. In F. Björklund & J. Rodin (Eds.), *Det nya Östeuropa: stat och nation i förändring*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Jørgensen, J. H., & Hønneland, G. (2013). *Russisk politikk*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Karlsen, G. H. (2019). Divide and rule: ten lessons about Russian political influence activities in Europe. *Palgrave Communications*, 5(1), 1-14. doi:<https://doi.org/10.1057/s41599-019-0227-8>

- Kazharski, A. (2018). The end of 'Central Europe'? The rise of the radical right and the contestation of identities in Slovakia and the Visegrad Four. *Geopolitics*, 23(4), 754-780. Hentet fra: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14650045.2017.1389720>
- Khvostunova, O. (2013). Corruption of the Fourth Power: the decline of the Russian media. *Institute of Modern Russia*. Hentet fra: [https://imrussia.org/images/stories/Reports/Russian\\_Media/Olga\\_Khvostunova\\_\\_Corruption\\_of\\_the\\_Fourth\\_Estate\\_web.pdf](https://imrussia.org/images/stories/Reports/Russian_Media/Olga_Khvostunova__Corruption_of_the_Fourth_Estate_web.pdf)
- Korteweg, R. (2018). Energy as a tool of foreign policy of authoritarian states, in particular Russia. Hentet fra: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603868/EXPO\\_STU\(2018\)603868\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603868/EXPO_STU(2018)603868_EN.pdf)
- Król, A. (2017a). Information Warfare against Strategic Investments in the Baltic States and Poland. *Warsaw Institute Review*. Hentet fra <https://warsawinstitute.org/information-warfare-strategic-investments-baltic-states-poland/>
- Król, A. (2017b, 2017/07/20/). Russian Information Warfare in the Baltic States — Resources and Aims. Hentet fra <https://warsawinstitute.org/russian-information-warfare-baltic-states-resources-aims>
- Larsen, H. B. (2019). *NATO's Democratic Retrenchment: Hegemony After the Return of History*. London og New York: Routledge.
- Lauderdale, B. E., & Herzog, A. (2016). Measuring political positions from legislative speech. *Political Analysis*, 24(3), 374-394.
- Lavric, A. (2019). Information security of Republic of Moldova in the context of Russia–West contradictions. *International Journal of Communication Research*, 9(2), 107-112.
- Legucka, A. (2017). The Prospects of Freezing the Conflict in Donbas. *Bulletin I The Polish Institute of International Affairs*, 21(964). Hentet fra: <https://www.ceeol.com/search/gray-literature-detail?id=589938>
- Light, M. (2003). In search of an identity: Russian foreign policy and the end of ideology. *Journal of Communist studies and transition politics*, 19(3), 42-59.
- Lind, J. T. (2002). Litt asymptotisk teori. Universitetet i Oslo.
- Lind, J. T. (2018, 2020/06/09/). Forelesning 7: Store talls lov, sentralgrenseteoremet. Universitetet i Oslo. Hentet fra <https://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON2130/v18/slides/forelesning-7.pdf>
- Litauens sikkerhetsdepartement. (2016). *NATIONAL SECURITY THREAT ASSESSMENT*. Vilnius: State Security Department of the Republic of Lithuania. Hentet fra <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2016/10/EN-2015-gresmes.pdf>
- Luhn, A. (2015, 6. Mai 2015). 15 years of Vladimir Putin: 15 ways he has changed Russia and the world. *The Guardian* Hentet fra <https://www.theguardian.com/world/2015/may/06/vladimir-putin-15-ways-he-changed-russia-world>
- Lund, T. (2002). Metodologiske prinsipper og referanserammer. I T. Lund (red.), *Innføring i forskningsmetodologi*, 79-123.

- Mandelbaum, M. (1994). *Central Asia and the World: Kazakhstan, Uzbekistan, Tajikistan, Kyrgyzstan, and Turkmenistan*: Council on Foreign Relations.
- Matlary, J., & Petersson, M. (2013). *NATO's European allies: military capability and political will*. New York: Springer.
- Matsaberidze, D. (2015). Russia vs. EU/US through Georgia and Ukraine. *Connections*, 14(2), 77-86. Hentet fra: [https://www.jstor.org/stable/26326399?seq=1#metadata\\_info\\_tab\\_contents](https://www.jstor.org/stable/26326399?seq=1#metadata_info_tab_contents)
- Media Sustainability Index (MSI). (2019). Ukraine. Hentet fra: [irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2019-ukraine.pdf](http://irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2019-ukraine.pdf) [irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2019-ukraine.pdf](http://irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2019-ukraine.pdf)
- Medvedev, D. (2008a). *Interview given by Dmitry Medvedev to Television Channels Channel One, Rossia, NTV*. Kreml, Moskva: Den russiske føderasjon. Hentet fra <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/48301>
- Medvedev, D. (2008b). *Statement on the Situation in South Ossetia*. Kreml, Moskva: Den Russiske Føderasjon. Hentet fra <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/1042>
- Midtbø, T. (2007). *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere: med eksempler i SPSS*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Mimno, D., Wallach, H., Talley, E., Leenders, M., & McCallum, A. (2011). *Optimizing semantic coherence in topic models*. Paper presented at the Proceedings of the 2011 Conference on Empirical Methods in Natural Language Processing.
- MK-Estonia. (2019, 23/09/2019). О фирме и контакты. *МК-Эстония*. Hentet fra <https://www.mke.ee/o-firme>
- Munteanu, Igor. (2017). HOSTILE NARRATIVES AND PROPAGANDA. I *THE MOLDOVAN INFORMATION ENVIRONMENT, HOSTILE NARRATIVES, AND THEIR RAMIFICATIONS* (s. 21-34). Riga: NATO Strategic Communications Centre of Excellence.
- NATO StratCom (2014). *EXECUTIVE SUMMARY. ANALYSIS OF RUSSIA'S INFORMATION CAMPAIGN AGAINST UKRAINE - EXAMINING NON-MILITARY ASPECTS OF THE CRISIS IN UKRAINE FROM A STRATEGIC COMMUNICATIONS PERSPECTIVES*. Hentet fra <https://www.ceeol.com/search/gray-literature-detail?id=661571>
- Necsutu, M. (2019). Russia Pulls Transnistria Strings, with Eye on Ukraine. *Balkan Insight*. Hentet fra <https://balkaninsight.com/2019/09/26/russia-pulls-transnistria-strings-with-eye-on-ukraine>
- Necsutu, M. (2020, 2020/10/05/). How Russia's soft media power is battling for Moldovan minds. Hentet fra <https://www.euronews.com/2020/10/05/how-russia-s-soft-media-power-is-battling-for-moldovan-minds>
- Nguyen, D. Q., Billingsley, R., Du, L., & Johnson, M. (2015). Improving topic models with latent feature word representations. *Transactions of the Association for Computational Linguistics*, 3, 299-313.



- Nicu Popescu, S. S., Alatalu, S., Borogan, I., Chernenko, E., Herpig, S., Jonsson, O., . . . Vilmer, J.-B. J. (2018). *Hacks, leaks and disruptions Russian cyber strategies* (9291987514). Paris: Institute for Security Studies, European Union, 2018. Hentet fra: [https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP\\_148.pdf](https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/CP_148.pdf)
- Nocetti, J. (2018). Cyber Power. I A. P. Tsygankov (Ed.), *Routledge handbook of Russian foreign policy*. New York: Routledge London-New York.
- Nye, J. (2013). *Unrevised transcript of evidence taken before The Select Committee on Soft Power and the UK's Influence*. London: House of Lords Hentet fra <https://www.parliament.uk/documents/lords-committees/soft-power-uk-influence/uc151013Ev10.pdf>
- Nye Jr, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics*: Public affairs.
- OSCE. (2019). OSCE Media Freedom Representative welcomes release of RIA Novosti journalist Kirill Vyshinsky in Ukraine | Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa [Pressemelding]. Hentet fra <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/428684>
- Paiu, D., & Roșca, L. (2020). The Republic of Moldova under the partnership for peace: development opportunities and perspectives. *Relații internaționale. Plus*, 17(1), 150-161.
- Petro, N. N. (2018). The Russian Orthodox Church. In A. P. Tsygankov (Ed.), *Routledge handbook of Russian foreign policy*. New York: Routledge London-New York.
- Pew Research Center. (2017a). *Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe* Hentet fra: [https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2017/05/09154356/Central-and-Eastern-Europe-Topline\\_FINAL-FOR-PUBLICATION.pdf](https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/11/2017/05/09154356/Central-and-Eastern-Europe-Topline_FINAL-FOR-PUBLICATION.pdf)
- Pew Research Center. (2017b, 2017/05/10/). Views on role of Russia in the region, and the Soviet Union. Hentet fra <https://www.pewforum.org/2017/05/10/views-on-role-of-russia-in-the-region-and-the-soviet-union>
- Plokhly, S. (2011). The “New Eastern Europe” What to Do with the Histories of Ukraine, Belarus, and Moldova? *East European Politics and Societies*, 25(4), 763-769.
- Pomerantsev, P., & Weiss, M. (2014). *The menace of unreality: How the Kremlin weaponizes information, culture and money* (Vol. 14): Institute of Modern Russia, New York.
- Pridanova, A. (2001, 2020/11/05/). New weekly kicks off with scandal. Hentet fra: <https://www.baltictimes.com/news/articles/5325/>
- Przybylski, W. (2014). Estonian media tycoon on balancing Kremlin's aggressive information flow. *DELFI*. Hentet fra <https://en.delfi.lt/politics/estonian-media-tycoon-on-balancing-kremlins-aggressive-information-flow.d?id=65873486>
- Putin, V. (2006). *Annual Address to the Federal Assembly*. Marmorhallen, Kreml, Moskva: Den Russiske Føderasjon. Hentet fra: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/23577>
- Putin, V. (2007). *Speech and the Following Discussion at the Munich Conference on Security Policy*. Muchen: Den Russiske Føderasjon. Hentet fra: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>

- Putin's List. (2019, 2020/11/05/). Pavel Gusev. Hentet fra <https://www.spisok-putina.org/en/personas/gusev-2>
- RFE/RL. (2018, 2018/05/17/). Ukraine Orders Russian Journalist Held On Suspicion Of Treason. *RadioFreeEurope/RadioLiberty*. Hentet fra <https://www.rferl.org/a/ukraine-court-orders-russian-journalist-held-on-suspicion-of-treason/29232765.html>
- Roberts, M. E., Stewart, B. M., & Tingley, D. (2014). stm: R package for structural topic models. *Journal of Statistical Software*, 10(2), 1-40.
- Roberts, M. E., Stewart, B. M., Tingley, D., Lucas, C., Leder-Luis, J., Gadarian, S. K., Rand, D. G. (2014). Structural topic models for open-ended survey responses. *American Journal of Political Science*, 58(4), 1064-1082. Hentet fra: <https://scholar.harvard.edu/dtingley/files/topicmodelsopenendedexperiments.pdf>
- Rogstad, A. (2018). The Next Crimea? Getting Russia's Transnistria Policy Right. *Problems of Post-Communism*, 65(1), 49-64.
- Rosca, I. (2016, 11.03.2016). "Эксперт новостей" *Эксперт новостей*. Hentet fra: [https://issuu.com/ekspert/docs/en\\_07\\_11\\_03\\_2016](https://issuu.com/ekspert/docs/en_07_11_03_2016)
- Roselle, L., Miskimmon, A., & O'Loughlin, B. (2014). Strategic narrative: A new means to understand soft power. *Media, War & Conflict*, 7(1), 70–84. doi:10.1177/1750635213516696
- Rožukalne, A. (2012). Media ownership trends in Latvia: political parallelism and concentration. *Media transformations*, 2012, vol. 6, p. 108-142.
- Ryan, M.-L. (2007). Toward a definition of narrative. *The Cambridge companion to narrative*, 22-35.
- Sakwa, R., Hale, H. E., & White, S. (2014). *Developments in Russian Politics 8*: Macmillan International Higher Education.
- Samadashvili, S. (2015). Muzzling the bear: Strategic defence for Russia's undeclared information war on Europe. I W. M. C. f. E. Studies (Ed.). Rue du Commerce 20, Brussels, BE 1000: Wilfried Martens Centre for European Studies.
- Seely, B. (2018). A definition of contemporary russian conflict: how does the Kremlin wage war. *Henry Jackson Society, London*.
- Shumylo-Tapiola, O. (2013). Why does Ukraine Matter to the EU. Hentet fra <https://carnegieeurope.eu/publications/51522>
- Silge, J. (2018). Training, evaluating, and interpreting topic models. *Julia Silge* (08.08.2018). Hentet fra <https://juliasilge.com/blog/evaluating-stm>
- Simons, G. (2018). Media and Public Diplomacy. In A. P. Tsygankov (Ed.), *Routledge handbook of Russian foreign policy*. New York: Routledge London-New York.
- Skodvin, S. E. (2019). *Iverksetting av omprioriteringer gjennom mål-og resultatstyring—En studie av satsingen på "Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen"*. Masteroppgave 2019.
- Sokolsky, R. D. (2017). The new NATO-Russia military balance: implications for European Security. 13. Hentet fra [https://carnegieendowment.org/files/3-8-17\\_Richard\\_Sokolsky\\_Russia\\_Military\\_Balance.pdf](https://carnegieendowment.org/files/3-8-17_Richard_Sokolsky_Russia_Military_Balance.pdf)

- Speed, J. (2019, 2020/09/22/). – Norge kan ta ledelsen i globalt anti-korrupsjonsarbeid. *Norad*. Hentet fra:  
<https://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2019/-norge-kan-lede-globalt-anti-korrupsjonsarbeid/?fbclid=IwAR2g41vf6wq4bgSq1xLLXBnclZDIWc12edhT-PyPiLeivUml1jxWhNzGUI8>
- Springe, I. (2017). How Russian Propaganda Becomes Even Nastier in Baltic News. *Re: Baltica, March, 29*. Hentet fra <https://en.rebaltica.lv/2017/03/how-russian-propaganda-becomes-even-nastier-in-baltic-news/>
- Sputnik-Moldova. (2019a, 2019/10/30/). В Москве прошла акция в поддержку журналиста Вышинского. *Sputnik*. Hentet fra <https://ru.sputnik.md/russia/20190515/25938405/V-Moskve-proshla-aktsiya-v-podderzhku-zhurnalista-Vyshinskogo.html>
- Sputnik-Moldova. (2019b, 2019/10/30/). Вышинский назвал предъявленные ему обвинения мстью. *Sputnik*. Hentet fra:  
<https://ru.sputnik.md/world/20190514/25917599/Vyshinskiy-nazval-predyavlennye-emu-obviniya-mestyu.html>
- Sputnik-Moldova. (2019c, 2019/10/28/). Жизнелюбие, вопреки четырем десятилетиям войны: сегодняшний Кабул - фото. *Sputnik*. Hentet fra:  
<https://ru.sputnik.md/afghan/20190214/24706470/kabul-sergodnea-fotolenta.html>
- Sputnik-Moldova. (2019d, 2019/10/30/). Конгресс США опубликовал законопроект о новых санкциях против России. *Sputnik*. Hentet fra:  
[https://ru.sputnik.md/world\\_politics/20190227/24999405/Kongress-usa-opublikoval-zakonoproekt-novyh-sankcijah-protiv-Rossii.html](https://ru.sputnik.md/world_politics/20190227/24999405/Kongress-usa-opublikoval-zakonoproekt-novyh-sankcijah-protiv-Rossii.html)
- Sputnik-Moldova. (2019e, 2019/10/30/). Москалькова передала верховному комиссару ООН письмо в защиту Вышинского. *Sputnik*. Hentet fra:  
[https://ru.sputnik.md/world\\_society/20190305/25073278/moskalikova-oon-vysinskiy.html](https://ru.sputnik.md/world_society/20190305/25073278/moskalikova-oon-vysinskiy.html)
- Sputnik-Moldova. (2019f, 2019/10/30/). Не Молдова: глава МИД Румынии достойной принятия в ЕС назвал другую страну. *Sputnik*. Hentet fra:  
[https://ru.sputnik.md/world\\_politics/20190410/25449263/glava-mid-romania-moldova-chisle-stran-dostoinykh-chlenstva.html](https://ru.sputnik.md/world_politics/20190410/25449263/glava-mid-romania-moldova-chisle-stran-dostoinykh-chlenstva.html)
- Sputnik-Moldova. (2019g, 2019/10/25/). Новая киберстратегия США: о мировом господстве прямым текстом. *Sputnik*. Hentet fra:  
[https://ru.sputnik.md/world\\_politics/20190122/24254979/Novaya-kiberstrategiya-SShA-o-mirovom-gospodstve-pryamym-tekstom.html](https://ru.sputnik.md/world_politics/20190122/24254979/Novaya-kiberstrategiya-SShA-o-mirovom-gospodstve-pryamym-tekstom.html)
- Sputnik-Moldova. (2019h, 2019/10/28/). Путин: наш долг - передать потомкам всю правду о Великой Отечественной войне. *Sputnik*. Hentet fra:  
<https://ru.sputnik.md/russia/20190604/26229553/putin-nash-dolg---peredat-potomkam-vsuyu-pravdu-o-velikoy-otechestvennoy-voyne.html>
- Sputnik-Moldova. (2019i, 2019/10/27/). Размещение американской ПРО ТНААД в Румынии вызвало вопросы в МИДе России. *Sputnik*. Hentet fra:  
<https://ru.sputnik.md/world/20190413/25493360/razmeshchenie-amerikanskoj-pro-thaad-v-rumynii-vyzvalo-voprosy-v-mide.html>
- Sputnik-Moldova. (2019j, 2019/10/30/). Ракеты полетят над головами пляжников: стратегический проект Киева. *Sputnik*. Hentet fra:

- <https://ru.sputnik.md/world/20190226/24984484/kosmodrom-planiruet-sdelat-ukraina-chernoe-more.html>
- Sputnik-Moldova. (2019k, 2019/10/30/). Румыния проведет крупнейшие учения НАТО в Черном море. *Sputnik*. Hentet fra: [https://ru.sputnik.md/world\\_society/20190402/25370132/romania-provedet-krupneyshie-ucheniya-nato-chernoe-more-black-sea.html](https://ru.sputnik.md/world_society/20190402/25370132/romania-provedet-krupneyshie-ucheniya-nato-chernoe-more-black-sea.html)
- Sputnik-Moldova. (2019l, 2019/10/25/). Хакеры разоблачили слежку Integrity Initiative за работой Sputnik и RT. Hentet fra: [https://ru.sputnik.md/world\\_politics/20190105/23980673/Khakery-slezhka-Integrity-Initiative-Sputnik-RT.html](https://ru.sputnik.md/world_politics/20190105/23980673/Khakery-slezhka-Integrity-Initiative-Sputnik-RT.html)
- Sputnik-Moldova. (2019m, 2019/10/30/). "Эта власть - не моя": исповедь бывшего сотрудника СБ Украины. *Sputnik*. Hentet fra: [https://ru.sputnik.md/world\\_politics/20190325/25283065/Eta-vlast-ne-moya-ispoved-byvshego-sotrudnika-SB-Ukrainy.html](https://ru.sputnik.md/world_politics/20190325/25283065/Eta-vlast-ne-moya-ispoved-byvshego-sotrudnika-SB-Ukrainy.html)
- Stop Fake. (2019, 2020/10/07). Propaganda narratives were most actively spread on Inter, NewsOne, 112 and Strana.ua - results of media monitoring. Hentet fra: <https://www.stopfake.org/en/propaganda-narratives-were-most-actively-spread-on-inter-newsone-112-and-strana-ua-results-of-media-monitoring>
- Sziklai, B. R., Kóczy, L. Á., & Csercsik, D. (2020). The impact of Nord Stream 2 on the European gas market bargaining positions. *Energy Policy*, 144, 111692.
- The Economist. (2018). How Putin meddles in Western democracies. Hentet fra: <https://www.economist.com/leaders/2018/02/22/how-putin-meddles-in-western-democracies>
- The Fund For Peace. (2017-2019). *Country Dashboard | Fragile States Index*. Hentet fra: <https://fragilestatesindex.org/country-data>
- The Fund for Peace. (2020, 2020/09/20/). Indicators | Fragile States Index. Hentet fra: <https://fragilestatesindex.org/indicators/s1>
- The Lithuania Tribute. (2017, 2019/04/17/). Buyer appointed as CEO of ELTA news agency *The Lithuania Tribute*. Hentet fra <https://lithuaniatribune.com/buyer-appointed-as-ceo-of-elta-news-agency>
- Tidemann, A., & Elster, A. C. (2020). Maskinlæring. Store Norske Leksikon.
- Trstenjak, B., Mikac, S., & Donko, D. (2014). KNN with TF-IDF based framework for text categorization. *Procedia Engineering*, 69, 1356-1364.
- Tsygankov. (2013). *Russia's Foreign Policy - Change and Continuity in National Identity* (Vol. 3). Maryland, UK: Rowman and Littlefield Publishers, Inc.
- Tsygankov, A. P. (2018). *Routledge handbook of Russian foreign policy*: Routledge London-New York.
- Tudoroiu, T. (2015). Democracy and state capture in Moldova. *Democratization*, 22(4), 655-678. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1080/13510347.2013.868438>
- Ullman, J. (2011). *Mining of massive datasets*: Cambridge University Press.
- Unian. (2018). Pro-Putin politician Medvedchuk gains control over 112 Ukraine TV channel - media. *UNIAN*. Hentet fra <https://www.unian.info/politics/10231749-pro-putin-politician-medvedchuk-gains-control-over-112-ukraine-tv-channel-media.html>

United Nations Statistics Division. (2020a, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Belarus. Hentet fra:  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a112%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a112%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1). from United Nations Statistics Division  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a112%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a112%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1)

United Nations Statistics Division. (2020b, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Estonia. Hentet fra:  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a233%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a233%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1). from United Nations Statistics Division  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a233%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a233%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1)

United Nations Statistics Division. (2020c, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Latvia. Hentet fra:  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a428%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a428%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1). from United Nations Statistics Division  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a428%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a428%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1)

United Nations Statistics Division. (2020d, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Lithuania. Hentet fra:  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a440%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=2](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a440%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=2). from United Nations Statistics Division  
[http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a440%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=2](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a440%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=2)

- United Nations Statistics Division. (2020e, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Republic of Moldova. Hentet fra: [http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a498%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a498%3brefYear%3a1995%2c1996%2c1997%2c1998%2c1999%2c2000%2c2001%2c2002%2c2003%2c2004%2c2005%2c2006%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1) from United Nations Statistics Division
- United Nations Statistics Division. (2020f, 2020/11/10). Population by language, sex and urban/rural residence: Ukraine. Hentet fra: [http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a804%3brefYear%3a2001%2c2003%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=\\_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1](http://data.un.org/Data.aspx?d=POP&f=tableCode%3a27%3bcountryCode%3a804%3brefYear%3a2001%2c2003%2c2007%2c2008%2c2009%2c2010%2c2011%2c2012%2c2013%2c2014%2c2016&c=2,3,6,10,15,16&s=_countryEnglishNameOrderBy:asc,refYear:desc,areaCode:asc&v=1) from United Nations Statistics Division
- United Nations Statistics Division. (2020g, 2020/11/10). UNdata - A world of information UNSD from United Nations Statistics Division
- US senate, Committee on Foreign Affairs. (2018). *Putin's Asymmetric Assault on Democracy in Russia and Europe: Implications for US National Security - One Hundred Fifteenth Congress, second session.* . U.S. Government Publishing Office. Hentet fra: <https://www.hsdl.org/?abstract&did=806949>
- Van Herpen, M. H. (2015). *Putin's propaganda machine: Soft power and Russian foreign policy*: Rowman & Littlefield.
- Vuving, A. (2009). How soft power works. Available at SSRN 1466220.
- Whitman, R. G., & Juncos, A. E. (2013). Stasis in Status: Relations with the Wider Europe. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 51, 155–167. doi:10.1111/jcms.12055
- Winnerstig, M. (2014). *Tools of destabilization: Russian soft power and non-military influence in the Baltic States*: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI).
- Zakem, V., Saunders, P., Antoun, D., Gorenburg, D., & Markowitz, M. (2015). *Mobilizing Compatriots: Russia's Strategy, Tactics and Influence in the Former Soviet Union*.
- Zakem, V., Saunders, P., Hashimova, U., & Hammerberg, P. K. (2018). *Mapping Russian Media Network: Media's Role in Russian Foreign Policy and Decision-Making*. Hentet fra 3003 Washington Boulevard, Arlington, VA 22201: [https://www.cna.org/cna\\_files/pdf/DRM-2017-U-015367-3Rev.pdf](https://www.cna.org/cna_files/pdf/DRM-2017-U-015367-3Rev.pdf)
- Алкенис, И. (2019а, 2019/10/25/). К блокировке в Facebook: левиафан начал поедать себя. *Sputnik*. Hentet fra <https://uz.sputniknews.ru/columnists/20190219/10861733/K-blokirovke-v-feysbuke-leviafan-nachal-poedat-sebya.html>

- Алкенис, И. (2019b, 2019/10/30/). "Русская угроза" как шанс для Румынии. *Sputnik*. Hentet fra: <https://ru.sputnik.md/analytics/20190218/24770040/Russkaya-ugroza-kak-shans-dlya-Rumynii.html>
- Большая Российская Энциклопедия. (2020, 2020/05/05/). ВОЕННАЯ ДОКТРИНА. Hentet fra: [https://bigenc.ru/military\\_science/text/1922932](https://bigenc.ru/military_science/text/1922932)
- Бочарова, С., & Бирюкова, Л. (2014). Приднестровье как Крым. *Ведомости*. Hentet fra: <https://www.vedomosti.ru/newspaper/articles/2014/03/18/pridnestrovoe-kak-krym>
- Вокруг ТВ. (2020, 2020/11/08/). Фильм Кин-дза-дза!: смотреть онлайн в хорошем качестве, фото, видео - Вокруг ТВ. Hentet fra <https://www.vokrug.tv/product/show/kin-dza-dza>
- Вышинский, К. (2019, 2019/10/30/). В чем меня обвиняют. *Sputnik*. Hentet fra: <https://ru.sputnik.md/columnists/20190424/25639670/V-chem-obvinjajut-Kirilla-Vyshinskogo.html>
- Данилов, И. (2019a, 2019/10/29/). Bloomberg: Германия обречена покупать больше российского газа. *Sputnik*. Hentet fra: <https://ru.sputnik.md/columnists/20190306/25082642/Germanija-obrechena-pokupat-bolshe-rossijskogo-gaza.html>
- Данилов, И. (2019b, 2019/10/28/). Румынская спецоперация против России провалилась. *Sputnik*. Hentet fra: <https://ru.sputnik.md/columnists/20190131/24427367/Rumynskaya-spetsoperatsiya-protiv-Rossii-provalilas.html>
- Данилов, И. (2019, 2019/10/29/). Китайская угроза: готовится "великое ограбление" на 251 миллиард долларов. *Sputnik*. Hentet fra: <https://ru.sputnik.md/columnists/20190128/24369339/Kitayskaya-ugroza-gotovitsya-velikoe-ograblenie-na-251-milliard-dollarov.html>
- Економічна Правда. (2018). Соратник Медведчука став власником телеканалу "112 Україна". *Економічна правда*. Hentet fra: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/12/14/643588>
- Зибарев, М. (2010). *Экономическая безопасность*: Litres.
- Мараховский, В. (2019, 2019/10/25/). Вводится кибердиктатура: отныне покарать могут каждого. *Sputnik*. Hentet fra: <https://lv.sputniknews.ru/columnists/20190128/10777444/kiberdiktatura-kriterii-pravdy.html>
- Фонд Наследие Евразии, & Циркон. (2007). *Русский язык в новых независимых государствах*. Москва, ул. Пречистенка, 38. Hentet fra: <https://www.ruskiymir.ru/export/sites/default/ruskiymir/ru/fund/docs/doklad.pdf>

# Vedleggsliste

I. Vedlegg 1A : Pew Survey:

*Religious Belief and National Belonging in Central and Eastern Europe*

II. Vedlegg 1 B : E-post fra Mark Galeotti

III. Vedlegg 2: A. K-test forventning 1 og K-test forventning 2

IV. Vedlegg 2: B. Forskningsspørsmål 1, 11 aviser Mai 2019.

Emnenes hyppige ord (toppord) og særegne ord (frex)  
Toppladende avisartikler  
Plot

V. Vedlegg 2: C. Forskningsspørsmål 2, Moldovas aviser Jan-Jun 2019.

Emnenes hyppige ord (toppord) og særegne ord (frex)  
Toppladende avisartikler  
Plot  
Alternativ emnemodell med 35 emner

VI. Vedlegg 3: Eurasiabarometer 2007

VII. Vedlegg 4: FN-data

VIII. Vedlegg 5: Liste over mest leste aviser for Estland, Latvia, Litauen, Ukraina og Moldova

IX. Vedlegg 6: Liste over Integrum og Factivas arkiv for Estland, Latvia, Litauen, Ukraina og Moldova

X. Vedlegg 7: Detaljert informasjon om antall artikler og koding av variabler

XI. Vedlegg 8: Nedlastede avisartikler: De er inkludert på minnepinne.

XII. Vedlegg 9: r-scripter. <https://github.com/odamarchand>

XIII. Vedlegg 10: Språkrådets retningslinjer for transkripsjon av russisk

XIV. Vedlegg 11: Tillegg

---

<sup>i</sup> (The Fund For Peace, 2017-2019)